LETNO POROČILO 2010

AGENCIJA ZA ZAVAROVALNI NADZOR

AZN

LETNO POROČILO

AGENCIJA ZA ZAVAROVALNI NADZOR

UVODNA BESEDA
I. POROČILO O STANJU NA PODROČJU ZAVAROVALNIŠTVA ZA LETO 2010
II. POROČILO O DELU AGENCIJE ZA ZAVAROVALNI NADZOR ZA LETO 2010

AZN

UVODNA BESEDA DIREKTORJA AGENCIJE ZA ZAVAROVALNI NADZOR iv

I. POROČILO O STANJU NA PODROČJU ZAVAROVALNIŠTVA ZA LETO 2010

1. UVOD 2

2. ZAKONODAJNI OKVIR 3
2.1. Zakon o zavarovalništvu (ZZavar) in podzakonski predpisi, ki izhajajo iz Zakona o zavarovalništvu 3
2.2. Drugi zakoni, pomembni za poslovanje zavarovalnic 4
2.2.1. Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu (ZOZP) 4
2.2.2. Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju(ZZVZZ) 4
2.2.3. Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-1) 5
2.2.4. Zakon o finančnih konglomeratih (ZFK) 5

3. ZAVAROVALNICE 6
3.1. Struktura zavarovalnega trga 6
3.1.1. Struktura zavarovalnega trga glede na vrste in osnovne oblike zavarovanj 6
3.1.2. Struktura zavarovalnega trga glede na deleže zavarovalnic 11
3.2. Kmetijska zavarovanja 13
3.3. Pozavarovanje 16
3.4. Zavarovalnice iz držav članic EU, ki v Sloveniji neposredno opravljajo zavarovalne posle in primerjava z drugimi državami 19
3.5. Izidi poslovanja 22
3.5.1. Izidi poslovanja zavarovalnic 22
3.5.2. Izidi poslovanja pozavarovalnic 26
3.6. Bilance stanja 28
3.6.1. Bilance stanja zavarovalnic 28
3.6.2. Bilance stanja pozavarovalnic 31
3.7. Kazalci poslovanja 33
3.8. Zavarovalno-tehnične rezervacije 34
3.9. Naložbe kritnega premoženja in kritnih skladov 37
3.10. Kapitalska ustreznost 44

4. POKOJNINSKE DRUŽBE 46
4.1. Struktura zavarovalnega trga glede na deleže pokojninskih družb 46
4.2. Poslovanje pokojninskih družb 47
4.3. Bilance stanja 49
4.4. Kazalci poslovanja 50
4.5. Matematične rezervacije oziroma Obveznosti iz finančnih pogodb 51
4.6. Naložbe 51
4.7. Kapitalska ustreznost 53

5. DRUGE DRUŽBE, KI SE UKVARJAJO Z ZAVAROVALNIMI POSLI 54

6. SKLEP 56

II. POROČILO O DELU AGENCIJE ZA ZAVAROVALNI NADZOR ZA LETO 2010

1. UVOD 2

2. NOTRANJA ORGANIZACIJA IN FINANCIRANJE AGENCIJE ZA ZAVAROVALNI NADZOR V LETU 2010 3
2.1. Notranja organizacija in podatki o zaposlenih 3
2.2. Financiranje 5

3. DELO AGENCIJE ZA ZAVAROVALNI NADZOR V LETU 2010 6
3.1. Delo na zakonodajnem področju 6
3.1.1. Izdaja novih ter sprejem sprememb in dopolnitev obstoječih podzakonskih predpisov 6
3.1.2. Sodelovanje pri pripravi sprememb in dopolnitev Zakona o zavarovalništvu 7
3.2. Dovoljenja in soglasja 7
3.3. Izvajanje nadzora nad poslovanjem zavarovalnic 9
3.3.1. Preverjanje poročil in obvestil 9
3.3.2. Pregledi poslovanja 10
3.3.3. Izrekanje ukrepov nadzora 10
3.4. Sodelovanje z domačimi in tujimi nadzornimi organi in institucijami) 11
3.4.1. Odbor evropskih zavarovalnih in pokojninskih nadzornikov – CEIOPS 11
3.5. Ostalo delo Agencije za zavarovalni nadzor 16

UVODNA BESEDA DIREKTORJA AGENCIJE ZA ZAVAROVALNI NADZOR

Bežen pogled na poročilo za leto 2010 pokaže, da se je prvič po desetletju zgodilo, da se je obseg pobrane premije slovenskih zavarovalnic realno znižal. To lahko interpretiramo v luči posledic finančne krize, lahko pa razumemo tudi kot to, da slovenski zavarovalni trg dozoreva. Zavarovalnice so imele pri manjšem realnem obsegu premije večji dobiček in boljše zavarovalno-tehnične rezultate, kar pomeni, da se kvaliteta upravljanja in obvladovanja tveganj vendarle izboljšuje.

V preteklosti smo večkrat opažali, da Slovenija zaostaja za razvitejšimi državami v deležu življenjskih zavarovanj v celotni premiji. Podatki za leto 2010 kažejo, da ni znakov kakšnega premika. K temu najbrž prispeva zmanjšanje razpoložljivega dohodka državljanov, nekaj so prispevale podružnice, ki delujejo na slovenskem trgu. Glede na to, da je bilo v zadnjem desetletju v Sloveniji sklenjeno več deset milijonov zavarovalnih pogodb in se ni niti enkrat zgodilo, da zavarovalnica ne bi mogla izpolniti svojih obveznosti do zavarovancev, bi bil že čas, da se izboljša podoba zavarovalnega sektorja. Ko že govorimo o življenjskih zavarovanjih, je potrebno omeniti tudi pokojninska zavarovanja. Bolj ali manj jasno je, da države s svojimi proračuni in omejitvami dolgoročno ne bodo mogle zagotoviti udobne starosti in da bo moral del zagotavljanja po-

kojnin prevzeti zasebni sektor. Tudi tukaj še manjka miselni preboj, da je lahko konkurenca med zavarovalnicam ali pokojninskimi družbami na tem področju močna sila, ki prispeva k aktivnemu in varnemu upravljanju s sredstvi. Tudi tukaj bi bilo za omeniti dejstvo, da so sredstva v namene dodatnega pokojninskega zavarovanja naložena v skladu s pravili o obvladovanju tveganj. S skupnimi močmi bi morali povečati zaupanje v upravljanje teh sredstev in njihov nadzor. Nenazadnje so zavarovalnice največji institucionalni vlagatelj na svetu.

V letu 2010 pade v oči napoved ministra za zdravje, da bo predlagal ukinitev dopolnilnih zdravstvenih zavarovanj. Naloga Agencije za zavarovalni nadzor ni, da bi komentirala makroekonomske posledice takega ukrepa, pa vendar bi lahko opozorili, da ima dopolnilno zdravstveno zavarovanje široko bazo zavarovancev, ki omogoča medgeneracijsko solidarnost in prožen način pokrivanja zdravstvenih storitev. Ukinitev bo vrnila Slovenijo na točko, ko si bodo lahko le izbrani posamezniki privoščili zdravstvena zavarovanja, ki jih bodo večinoma ponujali tuji zavarovatelji, ostali pa bodo v stiski odvisni samo od lastnih zmožnosti. Miselni preboj, da je možno zavarovalnice konstruktivno vključiti v financiranje zdravstva in da lahko resnično prispevajo k

racionalnosti trošenja zbranih sredstev, bi se moral že zdavnaj zgoditi. To, da se jemlje pretekle pretrese na naši največji zdravstveni zavarovalnici Vzajemni kot argument proti dopolnilnemu zdravstvenemu zavarovanju, je nesmiselno v več pogledih. Prvič je Agencija s svojim ukrepi naredila, kar je bilo potrebno, drugič pa je ravno Vzajemna s svojo velikostjo najbolj vplivala na stabilnost cen zdravstvenega zavarovanja.

Razen napovedi ukinitve zdravstvenih zavarovanj so tveganja slovenskih zavarovalnic povezana z nestanovitnostjo kapitalskih trgov, posebej v zvezi z obveznicami držav, ki imajo proračunske težave. Pa vendar ob vsem tem govorjenju pozabljamo, da je obseg, recimo grških, obveznic omejen in tudi bankrot teh držav ne bi resno ogrozil pravic zavarovancev iz naslova zavarovalnih pogodb ali pokojninskih načrtov. Lahko celo rečemo, da smo izpostavljeni manj kot cela vrsta držav članic EU. Ne smemo pa pozabiti, da imajo zavarovalnice precej obveznic Republike Slovenije, ki so lahko ob hitri rasti zadolževanja in nizki gospodarski rasti izvor tveganja. Nekaj tveganja za slovenske zavarovalnice izhaja tudi iz poslovanja hčerinskih družb v poslovnih okoljih, kjer je težko doseči urejenost poslovanja. Pogosto obstajajo tudi administrativne omejitve pri oblikovanju premij in številne posredniške prakse, ki niso sprejemljive. Vse to so ostanki težav, ki so nastale zaradi prenaglega in premalo skrbno premišljenega širjenja poslovanja. Vendar je tudi v tem delu opaziti izboljševanje tako upravljanja kot tudi poslovnih rezultatov.

Kot v nekaj preteklih letih tudi letos ne moremo mimo Solventnosti 2. Čeprav se datum uveljavitve odmika, dobiva praktična izvedba svojo končno obliko. Ostaja nekaj odprtih vprašanj kot so, recimo, udeležbe v finančne ustanove ali končna oblika za netvegano obrestno mero ali kalibracija za modul tveganj katastrof, vendar so se priprave za prenos nove zakonodaje v slovenski pravni red že začele. Okvir je dovolj jasen, da se lahko tako zavarovalnice kot nadzor začneta pripravljati na dejansko implementacijo. Vsi vemo, da bo prehod velik zalogaj in bo zahteval kar nekaj predpriprave in nenazadnje tudi stroškov, vendar je to zdaj danost, s katero je treba računati. Glede kapitalskih zahtev so slovenske zavarovalnice po podatkih QIS5 študije v zlati sredini in tukaj ne bo pričakovati večjih težav. Tudi testi stresa so pokazali, da je sektor finančno trden.

Za zaključek lahko rečemo, da je slovensko zavarovalništvo v »solidni« finančni formi. Potrebna bi bila umiritev sektorja, da se bodo lahko zavarovalnice osredotočile na svoj osrednji namen upravljanja in obvladovanja tveganj. Umirjen, dobro reguliran in dobro upravljan zavarovalni sektor lahko ponudi številne dolgoročne rešitve na področju varnosti, pokojnin in zdravstva.

Ljubljana, 29. junij 2011

dr. Mihael Perman
direktor AZN

POROČILO O STANJU NA PODROČJU ZAVAROVALNIŠTVA ZA LETO 2010

Poročilo o stanju na področju zavarovalništva za leto 2010 temelji na podatkih in informacijah dostopnih do sredine junija 2011.

I. UVOD

Na slovenskem zavarovalnem trgu je v letu 2010 poslovalo sedemnajst zavarovalnic (petnajst zavarovalnic in dve pozavarovalnici), tri pokojninske družbe, Jedrski pool, Škodni sklad in Odškodninski urad v okviru Slovenskega zavarovalnega združenja ter Prvi pokojninski sklad v okviru Kapitalske družbe pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Poleg tega so v preteklem letu na zavarovalniškem področju delovale še tri podružnice tujih zavarovalnic, 547 tujih zavarovalnic pa je v letu 2010 opravljalo zavarovalne posle neposredno.

V letu 2010 je poslovalo 15 zavarovalnic, 2 pozavarovalnici in 3 pokojninske družbe.

Večina zavarovalnic opravlja posle tako premoženjskega kot življenjskega zavarovanja. Štiri zavarovalnice so specializirane za premoženjska zavarovanja, od njih ena za prostovoljna zdravstvena zavarovanja in ena za prostovoljna zdravstvena in nezgodna zavarovanja. Dve zavarovalnici sta specializirani za sklepanje življenjskih zavarovanj, ena zavarovalnica sklepa življenjska zavarovanja in zavarovanja iz zavarovalne vrste nezgodnih zavarovanj, ena zavarovalnica pa sklepa življenjska zavarovanja, zavarovanja iz zavarovalne vrste nezgodnih zavarovanj in zavarovanja iz zavarovalne vrste zdravstvenih zavarovanj. Pokojninske družbe ne smejo opravljati nobene druge dejavnosti razen dejavnosti prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja.

V letu 2010 je prišlo do sprememb Zakona o zavarovalništvu, sprejeta je bila novela ZZavar-H.

Zavarovalni trg so v letu 2010 obvladovale štiri zavarovalniške skupine. Prvo skupino sestavljajo nadrejena družba Zavarovalnica Triglav, d.d. in podrejene družbe Pozavarovalnica Triglav Re, d.d., Triglav zdravstvena zavarovalnica, d.d. in Skupna pokojninska družba. Drugi skupini je nadrejena Pozavarovalnica Sava, d.d., ki obvladuje Zavarovalnico Tilia, d.d. ter je udeležena v Zavarovalnici Maribor, d.d. in pokojninski družbi Moja naložba, d.d.. Tretjo zavarovalniško skupino sestavljata Adriatic Slovenica, Zavarovalna družba, d.d. in KD Življenje, zavarovalnica, d.d., ki jima je nadrejena družba KD Group, finančna družba, d.d.. Četrto zavarovalniško skupino pa predstavlja Prva osebna zavarovalnica, ki ji je nadrejena družba Prva Group, d.d.

2. ZAKONODAJNI OKVIR

2.1. ZAKON O ZAVAROVALNIŠTVU (ZZAVAR) IN PODZAKONSKI PREDPISI, KI IZHAJAJO IZ ZAKONA O ZAVAROVALNIŠTVU

Zakon o zavarovalništvu je osnovni zakon, ki ureja vprašanja v zvezi z ustanavljanjem, poslovanjem, nadzorom in prenehanjem zavarovalnic. Le-ta zavarovalnicam, kot pomembni skupini nedenarnih finančnih institucij, prinaša posebna pravila, poleg tega pa morajo zavarovalnice kot gospodarske družbe poslovati tudi v okviru zakonodaje, ki se uporablja za poslovanje gospodarskih družb na splošno.

Zakon o zavarovalništvu je bil sprejet 27. januarja 2000 ter spremenjen oziroma dopolnjen s pomembnejšimi oziroma obsežnejšimi spremembami v letu 2002, 2004, 2006 (Ur. l. RS, št. 109/06 - uradno prečiščeno besedilo) (ZZavar-UPB2), 2007 (Ur. l. RS, št. 9/07 in 102/07), 2008 (Ur. l. RS, št. 69/08), 2009 (Ur. l. RS, št. 19/09, 49/09 in 83/09) in 2010 (Ur. l. RS, št. 78/10). S spremembo ZZavar (ZZavar-F), ki je bila objavljena marca 2009, je bila v slovenski pravni red prenesena EU direktiva (2007/44/ES), katere namen je zagotoviti harmonizacijo postopkov odobritve pridobitve kvalificiranega deleža v kreditnih institucijah, zavarovalnicah, pozavarovalnicah in investicijskih podjetjih na območju Evropske unije. Ostale spremembe zajemajo možnost enotirnega sistema upravljanja ter vzpostavitev registra pooblaščenih aktuarjev. S spremembo ZZavar (ZZavar-G), ki je bila objavljena junija 2009, pa so bile opredeljene spremembe, ki se nanašajo na družbo za vzajemno zavarovanje (sklic skupščine in pooblastila za zastopanje). Oktobra 2009 je bil objavljen Sklep o spremembi zneskov za izračun minimalnega kapitala in zneskov zajamčenega kapitala zavarovalnic. Omenjeni sklep je spremenil (povečal) zneske za izračun minimalnega kapitala in zneske zajamčenega kapitala zavarovalnic navedene v ZZavar, spremenjeni zneski veljajo od 1. 1. 2010 dalje. S spremembo ZZavar (ZZavar-H), ki je bila objavljena oktobra 2010, so bile spremenjene določbe, ki se nanašajo na družbo za vzajemno zavarovanje, dodani so bili novi členi, ki opredeljujejo sestavo skupščine, sistem volitev v skupščino zastopnikov članov ter statut in pravilnik. Nadalje se spremembe nanašajo na pridobivanje, vodenje in uporabo zbirk osebnih podatkov, vsebino zavarovalne pogodbe, imenovanje članov strokovnega sveta in direktorja Agencije za zavarovalni nadzor ter določila, ki se nanašajo na zavarovalno zastopniške oziroma posredniške družbe in zavarovalne zastopnike oziroma posrednike.

V skladu z Zakonom o zavarovalništvu je Agencija pooblaščena za sprejem podzakonskih predpisov na področju zavarovalništva. Na podlagi te določbe Agencija pripravlja in sprejema podzakonske predpise. Po vsebini lahko podzakonske predpise razdelimo na štiri glavne podskupine:

Prvo podskupino sestavljajo podzakonski predpisi, ki določajo podrobna pravila za izpolnjevanje standardov glede previdnostnega poslovanja. Opredeljujejo podrobnejša pravila za izračun minimalnega kapitala zavarovalnic, vrste in lastnosti kritnega premoženja, podrobnejša pravila in minimalne standarde za izračun zavarovalno-tehničnih rezervacij, vrednotenje postavk sredstev in obveznosti zavarovalnice, način izračuna likvidnostnih količnikov, zahteve glede izračuna prilagojenih kapitalskih zahtev za nadrejene zavarovalnice ter metodologijo za izračun lastnih deležev zavarovalnice v tabelah maksimalnega kritja.

Druga podskupina podzakonskih predpisov določa podrobna pravila za poročanje. Pogostost poročanja je odvisna od vrste poročila. Zavarovalnica mora vsako četrtletje izračunavati, spremljati in poročati Agenciji o višini kapitala, kapitalskih zahtevah, kapitalski ustreznosti, višini zavarovalno-tehničnih rezervacij, vrednosti, vrsti in razpršenosti kritnega premoženja in naložb, ki niso financirane iz zavarovalno-tehničnih rezervacij, zavarovalno statističnih podatkih, bilančnih in poslovno-izidnih podatkih.

Podzakonski predpisi, ki določajo pogoje za pridobitev in preizkus strokovnih znanj, potrebnih za opravljanje nalog pooblaščenega aktuarja, sestavljajo tretjo podskupino.

Četrto podskupino pa sestavljajo podzakonski predpisi, ki določajo podrobnejše pogoje za pridobitev in preizkus strokovnih znanj, ki so potrebna za pridobitev dovoljenja za opravljanje poslov zavarovalnih zastopnikov oziroma posrednikov.

2.2. DRUGI ZAKONI, POMEMBNI ZA POSLOVANJE ZAVAROVALNIC

Zakoni, posebej pomembni za poslovanje zavarovalnic, so še: Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu (ZOZP), ki med drugim ureja obvezno zavarovanje avtomobilske odgovornosti oziroma zavarovanje lastnika motornega vozila proti odgovornosti za škodo, povzročeno tretjim osebam; Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ), ki zavarovalnicam omogoča izvajanje dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja; Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-1), ki ureja tudi področje prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja in Zakon o finančnih konglomeratih (ZFK), ki ureja dopolnilni nadzor oseb iz finančnega sektorja, kadar so te del finančnega konglomerata.

2.2.1. Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu (ZOZP)

Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu (Ur. l. RS, št. 110/06 – uradno prečiščeno besedilo) (ZOZP-UPB2) ureja naslednja obvezna zavarovanja v prometu: zavarovanje potnikov v javnem prometu (razen potnikov v zračnem prometu) proti posledicam nesreče, zavarovanje avtomobilske odgovornosti oziroma zavarovanje lastnika vozila, zavarovanje lastnika čolna in zavarovanje lastnika zrakoplova proti odgovornosti za škodo, povzročeno tretjim osebam ter zavarovanje lastnika zrakoplova proti odgovornosti za škodo povzročeno potnikom, prtljagi in tovoru. Obvezno zavarovanje avtomobilske odgovornosti je v EU urejeno s posebnim sklopom direktiv, ki jim sledi tudi slovenski ZOZP. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o obveznih zavarovanjih v prometu (Ur. l. RS, št. 30/06; ZOZP-C) je prinesel prilagoditev določb z Uredbo št. 785/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. aprila 2004 o zahtevah v zvezi z zavarovanjem za letalske prevoznike in operaterje (UL L št. 138 z dne 30. 4. 2004). Spremembe se nanašajo predvsem na področje letalstva. Urejajo najnižjo raven zavarovanja za kritje odgovornosti letalskih prevoznikov in operaterjev v zvezi s potniki, prtljago, tovorom in tretjimi osebami ter odpravljajo razlike med nacionalnim in mednarodnim zračnim prometom.

Maja leta 2007 je bil sprejet Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o obveznih zavarovanjih v prometu (Ur. l. RS, št. 52/07; ZOZP-D), ki sledi v letu 2005 sprejeti Direktivi Evropskega parlamenta in Sveta 2005/14/ES z dne 11. maja 2005 o spremembi direktiv Sveta 72/166/EGS, 84/5/EGS, 88/357/EGS in 90/232/EGS ter Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2000/26/ES o zavarovanju civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil (UL L št. 149 z dne 11. 6. 2005). Spremembe predvsem izboljšujejo obstoječe varstvo oškodovancev v prometnih nesrečah, saj prinašajo višje zavarovalne vsote, ter zagotavljajo rešitev najpogostejših problemov, ki se pojavljajo v praksi, z namenom zagotavljanja enotnega zavarovalniškega trga na področju obveznega avtomobilskega zavarovanja.

2.2.2. Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ)

V Sloveniji je v zadnjih letih, kot v vseh državah tržnega gospodarstva, vedno bolj aktualno vprašanje, koliko javnih in koliko zasebnih sredstev naj bo namenjenih zdravstvu. Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Ur. l. RS, št. 72/06 - uradno prečiščeno besedilo) (ZZVZZ-UPB3) ureja področje zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja, obseg pravic in obveznosti zavarovancev ter določa nosilce družbene skrbi za zdravje in njihove naloge, ureja odnose med izvajalcem obveznega zdravstvenega zavarovanja, izvajalci zdravstvenih storitev in zavarovanci. V letu 2006 je bil sprejet Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Ur. l. RS, št. 38/06; ZZVZZ-I), ki je določil, da se pogoje za morebitno preoblikovanje družbe za vzajemno zavarovanje v delniško družbo uredi s posebnim zakonom. Na podlagi teh določil je bil sredi leta 2007 sprejet Zakon o pogojih za statusno preoblikovanje Vzajemne zdravstvene zavarovalnice d.v.z. (Ur. l. RS, št. 60/07) (ZPSPVZZ). Septembra 2007 je bil sprejet Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Ur. l. RS, št. 91/07) (ZZVZZ-J), ki je podrobneje določil pravila o podatkih, ki jih morajo, zaradi uvedbe izravnalnih shem, izvajalci zdravstvenih storitev zagotavljati zavarovalnicam, ki izvajajo dopolnilno zdravstveno zavarovanje. Julija 2008

je bil sprejet Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Ur. l. RS, št. 76/08) (ZZVZZ-K), vendar se spremembe ne nanašajo na prostovoljno zdravstveno zavarovanje.

Zdravstveno zavarovanje je obvezno in prostovoljno. Nosilec obveznega zdravstvenega zavarovanja je Zavod za zdravstveno zavarovanje Republike Slovenije, prostovoljno zdravstveno zavarovanje pa izvajajo zavarovalnice, ki imajo za to ustrezno dovoljenje. ZZVZZ omogoča zavarovalnicam izvajanje štirih tipov prostovoljnih zdravstvenih zavarovanj, in sicer dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja, nadomestnega zdravstvenega zavarovanja, dodatnega zdravstvenega zavarovanja in vzporednega zdravstvenega zavarovanja.

2.2.3. Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-1)

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Ur. l. RS, št. 109/06 - uradno prečiščeno besedilo (ZPIZ-1-UPB4)) ureja sistem obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja na podlagi medgeneracijske solidarnosti in dodatno pokojninsko in invalidsko zavarovanje oseb, ki so vključene v obvezno zavarovanje. Nosilec obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja je Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije. Zakon pri dodatnem pokojninskem in invalidskem zavarovanju ureja obvezno dodatno zavarovanje, ki ga izvaja sklad obveznega dodatnega zavarovanja, ki ga upravlja Kapitalska družba pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Poleg tega pa je ZPIZ-1 leta 2000 uvedel tudi prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje z davčnimi spodbudami. Prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje predstavlja zbiranje denarnih sredstev na osebnih računih zavarovancev z namenom, da se jim ob dopolnitvi določene starosti ali v drugih primerih, določenih v pokojninskem načrtu (pravica do dodatne invalidske pokojnine, pravica do dodatne družinske pokojnine), zagotovijo dodatne pokojnine ali druge pravice. Izvajalci pokojninskih načrtov so lahko pokojninski skladi ali zavarovalnice, ki imajo dovoljenje za opravljanje poslov življenjskega zavarovanja po Zakonu o zavarovalništvu. Pokojninski sklad se lahko ustanovi kot vzajemni pokojninski sklad ali kot pokojninska družba. Ta zakon ima velik pomen tudi za zavarovalnice, saj se na njegovi podlagi lahko pojavljajo v vlogi izvajalk pokojninskih načrtov, v vlogi ustanoviteljic odprtih in zaprtih vzajemnih pokojninskih skladov in v vlogi upravljavk premoženja vzajemnih pokojninskih skladov.

V letu 2006 je bil sprejet Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-1G) (Ur. l. RS, št. 69/06), ki sledi določilom Direktive 2003/41 Evropskega parlamenta in Sveta o dejavnostih in nadzoru institucij za poklicno pokojninsko zavarovanje (UL L, št. 235 z dne 23. 10. 2006). Glavne spremembe se nanašajo na obveznosti obveščanja članov oziroma zavarovancev ter ureditev naložbene politike.

2.2.4. Zakon o finančnih konglomeratih (ZFK)

V letu 2006 je bil sprejet Zakon o finančnih konglomeratih (Ur. l. RS, št. 43/06), ki je v slovensko zakonodajo implementiral Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta 2002/87/ES z dne 16. 12. 2002 o dopolnilnem nadzoru kreditnih institucij, zavarovalnic in investicijskih družb v finančnem konglomeratu (UL L št. 35, z dne 11. 2. 2003) ter uredil nadzor nad nadzorovanimi osebami iz finančnega sektorja (banke, zavarovalnice, pokojninske družbe, borzno posredniške družbe, družbe za upravljanje), kadar so le-te del finančnega konglomerata. V letu 2007 so bili na podlagi ZFK sprejeti štirje podzakonski akti oziroma pravilniki. Po kriterijih, ki jih prinaša ZFK, sta na našem trgu trenutno identificirana dva finančna konglomerata.

3. ZAVAROVALNICE

3.1. STRUKTURA ZAVAROVALNEGA TRGA

3.1.1. STRUKTURA ZAVAROVALNEGA TRGA GLEDE NA VRSTE IN OSNOVNE OBLIKE ZAVAROVANJ

V letu 2010 so zavarovalnice skupaj obračunale 1.948,5 mio EUR kosmate premije, od tega je bilo obračunanih 1.022,8 mio EUR oziroma 52,5 odstotkov v skupini premoženjskih (brez prostovoljnih zdravstvenih zavarovanj), 516,0 mio EUR oziroma 26,5 odstotkov v skupini življenjskih in 409,7 mio EUR oziroma 21,0 odstotkov v vrsti prostovoljnih zdravstvenih zavarovanj.

Zavarovalnice so v letu 2010 obseg poslovanja, ki je izražen z obračunano kosmato premijo, v primerjavi z letom 2009 povečale le za 1,6 mio EUR, oziroma je le ta ostal skoraj na lanskem nivoju. Ob upoštevanju povprečne letne stopnje rasti cen življenjskih potrebščin, merjeno s harmoniziranim indeksom cen življenjskih potrebščin (HICP), ki se je v letu 2010 dvignila za 2,2 se je obračunana zavarovalna premija realno znižala za 2,1 odstotka. Delež zbrane zavarovalne premije v BDP se je znižal, in sicer iz 5,5 odstotka v letu 2009 na 5,4 odstotka v letu 2010. Rast obračunane kosmate premije je bila v letu 2010 tako v skupini premoženjskih zavarovanj kot tudi pri prostovoljnih zdravstvenih zavarovanjih negativna, le v skupini življenjskih zavarovanj je bila nekoliko višja kot v letu 2009. Obračunana kosmata premija v skupini premoženjskih zavarovanj se je v primerjavi s predhodnim letom znižala za 0,2 odstotka, v skupini prostovoljnih zdravstvenih zavarovanj se je znižala za 1,2 odstotka, v skupini življenjskih zavarovanj pa se je zvišala za 1,8 odstotkov (v letu 2009 je bila rast negativna).

Delež obračunane premije premoženjskih zavarovanj v skupni premiji se je v letu 2010 znižal za 0,2 odstotni točki in prostovoljnih zdravstvenih zavarovanj za 0,3 odstotne točke, medtem ko se je delež obračunane premije življenjskih zavarovanj v skupni premiji povečal za 0,5 odstotnih točk.

Slika 1:
Gibanje obračunane kosmate zavarovalne premije zavarovalnic v obdobju 2008-2010 po osnovnih oblikah zavarovanj
(vsi zneski so v mio EUR)

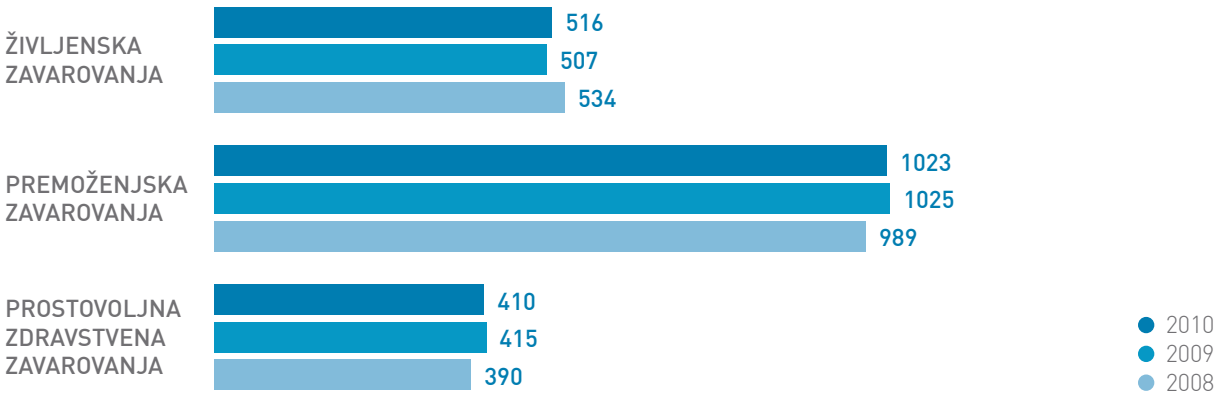

Vir: Obrazca St – 23 in 50.

Gornja slika kaže gibanje obračunane kosmate zavarovalne premije za zadnja tri leta po osnovnih oblikah zavarovanj. Zavarovalnice so do vključno leta 2008 izkazovale nepretrgano povečevanje rasti premije, v letu 2009 so beležile upad obračunane kosmate premije pri življenjskem zavarovanju (v predhodnih letih so izkazovale visoke poraste). V letu 2010 se je premija pri življenjskem zavarovanju ponovno nekoliko povečala v primerjavi s predhodnim letom, upadla pa je premija pri premoženjskih in prostovoljnih zdravstvenih zavarovanjih.

Primerjava obračunane kosmate zavarovalne premije po posameznih vrstah premoženjskih zavarovanj kaže, da so zavarovalnice kar 87,2 odstotka premije premoženjskih zavarovanj dosegle v petih zavarovalnih vrstah. To so: zavarovanje odgovornosti pri uporabi motornih vozil, zavarovanje kopenskih motornih vozil, drugo škodno zavarovanje, nezgodno zavarovanje in zavarovanje požara in elementarnih nesreč. Od teh sta v obravnavanem obdobju malenkostno porasla deleža v zavarovalni vrsti zavarovanje kopenskih motornih vozil (za 1,2 odstotni točki, porast premije v primerjavi s predhodnim letom je bil 4,9 odstoten) in zavarovanje požara in elementarnih nesreč (za 0,6 odstotnih točk, porast premije v primerjavi s predhodnim letom je bil 5,9 odstoten). Deleži ostalih treh pomembnih zavarovalnih vrst so nižji kot pred letom, in sicer se je delež zavarovanja odgovornosti pri uporabi motornih vozil znižal za 1,9 odstotnih točk (premija za to vrsto zavarovanja je bila za 6,2 odstotka nižja kot pred letom), delež drugega škodnega zavarovanja za 0,4 odstotne točke in delež nezgodnega zavarovanja za 0,3 odstotne točke.

Slika 2:
Obračunana kosmata zavarovalna premija po zavarovalnih vrstah premoženjskih zavarovanj v obdobju 2008-2010, razen zdravstvenih zavarovanj (vsi zneski so v mio EUR)

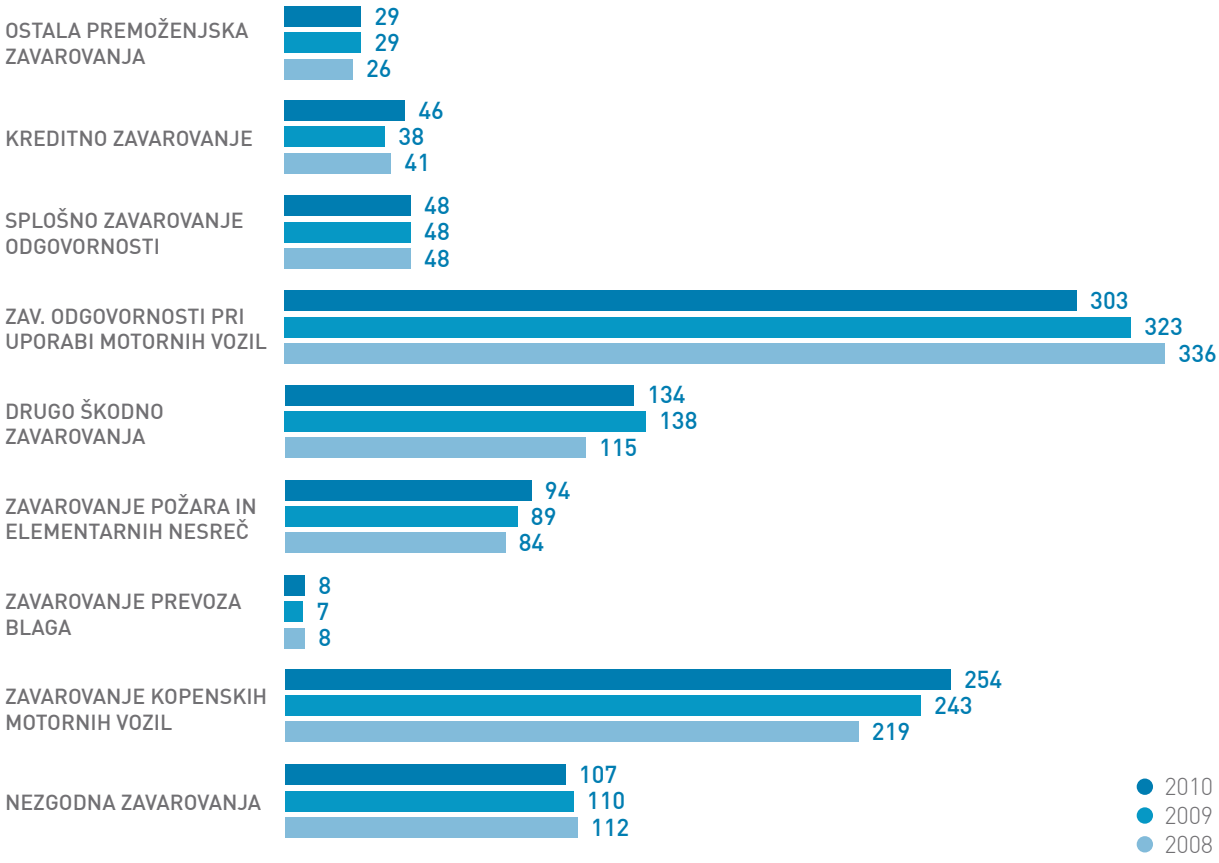

Vir: Obrazca St – 23 in 50.

Zavarovalnice z avtomobilskimi zavarovanji dosegajo skoraj 55 odstotkov celotne zavarovalne premije premoženjskih zavarovanj. Glede na obračunano zavarovalno premijo sta pomembni tudi zavarovalni vrsti drugo škodno zavarovanje, ki v premiji premoženjskih zavarovanj predstavlja 13,1 odstotka (13,5 odstotkov v letu 2009) in nezgodno zavarovanje, ki predstavlja 10,5 odstotkov (10,8 odstotkov v letu 2009), sledi zavarovanje požara in elementarnih nesreč z 9,2 odstotka (8,7 odstotkov v letu 2009) premije premoženjskih zavarovanj.

V letu 2010 je po rasti obračunane kosmate zavarovalne premije med premoženjskimi zavarovanji najbolj izstopala zavarovalna vrsta zavarovanje pomoči (27,3 odstotna rast), sledi kreditno zavarovanje (za 20,3 odstotke) in zavarovanje prevoza blaga (za 7,3 odstotke), vendar te tri vrste po obsegu zavarovalne premije ne predstavljajo pomembnega zneska premoženjskih zavarovanj.

Tabela 1 prikazuje kosmate obračunane zavarovalne premije, kosmate obračunane odškodnine in delež kosmatih obračunanih odškodnin v kosmatih obračunanih premijah življenjskih zavarovanj, zdravstvenih zavarovanj ter tistih premoženjskih zavarovanj, ki so po obračunani zavarovalni premiji najpomembnejše zavarovalne vrste v tej skupini. Primerjava kosmatih zavarovalnih premij in odškodnin nam kaže, da se skupni škodni rezultat v letu 2010 v primerjavi s predhodnim letom ni spremenil, enak pa je bil tudi v letu 2008. Izboljšanje škodnega rezultata izkazuje samo premoženjsko zavarovanje (za 8 odstotnih točk), medtem ko se je škodni rezultat pri prostovoljnem zdravstvenem zavarovanju poslabšal za 7 odstotnih točk in pri življenjskem zavarovanju za 9 odstotnih točk.

Na izboljšanje škodnega rezultata v skupini premoženjskih zavarovanj je vplivalo predvsem po eni strani manj naravnih nesreč v primerjavi s predhodnima letoma, po drugi strani pa bolj gospodarno selekcioniranje zavarovancev. Na poslabšanje škodnega rezultata v skupini življenjskih zavarovanj so vplivale razmere na finančnih trgih, vse višja brezposelnost, ki so se odrazile v nizki rasti obračunane kosmate premije na eni strani, na drugi strani pa v velikih pritiskih na predčasno prenehanje zavarovanj. Tudi pri prostovoljnih zdravstvenih zavarovanjih je škodni rezultat višji kot pred letom, predvsem zaradi spremenjenih deležev, ki jih krijeta obvezno in dopolnilno zdravstveno zavarovanje, kar je vplivalo na višje odhodke za škode zavarovalnic, ki izvajajo dopolnilno zdravstveno zavarovanje.

Škodni rezultat se je izboljšal v skupini premoženjskih zavarovanj

Obračunane kosmate zavarovalne premije in obračunane kosmate odškodnine po posameznih pomembnejših zavarovalnih vrstah premoženjskih zavarovanj kažejo, da se je v večini zavarovalnih vrst škodni rezultat v primerjavi s predhodnim letom izboljšal. Najbolj se je škodni rezultat izboljšal pri drugem škodnem zavarovanju, in sicer za 24 odstotnih točk, pri zavarovanju prevoza blaga za 22 odstotnih točk, pri zavarovanju požara in elementarnih nesreč za 14 odstotnih točk, pri zavarovanju kopenskih motornih vozil in pri splošnem zavarovanju odgovornosti pa za 12 odstotnih točk.

V skupini premoženjskih zavarovanj se je škodni rezultat v primerjavi s predhodnim letom poslabšal le pri kreditnem zavarovanju in ostalih premoženjskih zavarovanjih, in sicer pri obeh za 5 odstotnih točk.

Tabela 1:
Primerjava kosmatih zavarovalnih premij in odškodnin v letih 2009 in 2010 po pomembnejših zavarovalnih vrstah
(vsi zneski so v mio EUR)

	2009			2010		
Zavarovalne vrste	**Obračunane kosmate zav. premije (1)**	**Obračunane kosmate odškodnine* (2)**	**Škodni rezultat (2/1)**	**Obračunane kosmate zav. premije (1)**	**Obračunane kosmate odškodnine* (2)**	**Škodni rezultat (2/1)**
Nezgodna zavarovanja	110,3	42,1	0,38	107,0	39,9	0,37
Zavarovanje kopenskih motornih vozil	242,6	215,7	0,89	254,4	195,2	0,77
Zavarovanje prevoza blaga	7,2	3,6	0,50	7,8	2,2	0,28
Zavarovanje požara in elementarnih nesreč	88,8	61,1	0,69	94,1	51,6	0,55
Drugo škodno zavarovanja	138,1	119,1	0,86	133,6	82,3	0,62
Zav. odgovornosti pri uporabi motornih vozil	323,1	184,7	0,57	302,9	168,6	0,56
Splošno zavarovanje odgovornosti	48	32,3	0,67	48,0	26,5	0,55
Kreditno zavarovanje	38,4	34,7	0,90	46,2	44,1	0,95
Ostala premoženjska zavarovanja	28,8	15,8	0,55	28,8	17,3	0,60
SKUPAJ	**1025,3**	**709,1**	**0,69**	**1.022,8**	**627,7**	**0,61**
Prostovoljna zdravstvena zavarovanja	414,7	341,6	0,82	409,7	365,6	0,89
Življenjska zavarovanja	506,9	163,9	0,32	516,0	212,8	0,41
VSE SKUPAJ	**1.946,9**	**1.214,6**	**0,62**	**1.948,5**	**1.206,1**	**0,62**

* ne vsebuje cenilnih stroškov
Vir: Obrazca St – 23 in 27.

Slika 3:
Primerjava kosmatih zavarovalnih premij in odškodnin v letu 2010 po zavarovalnih vrstah (vsi zneski so v mio EUR)

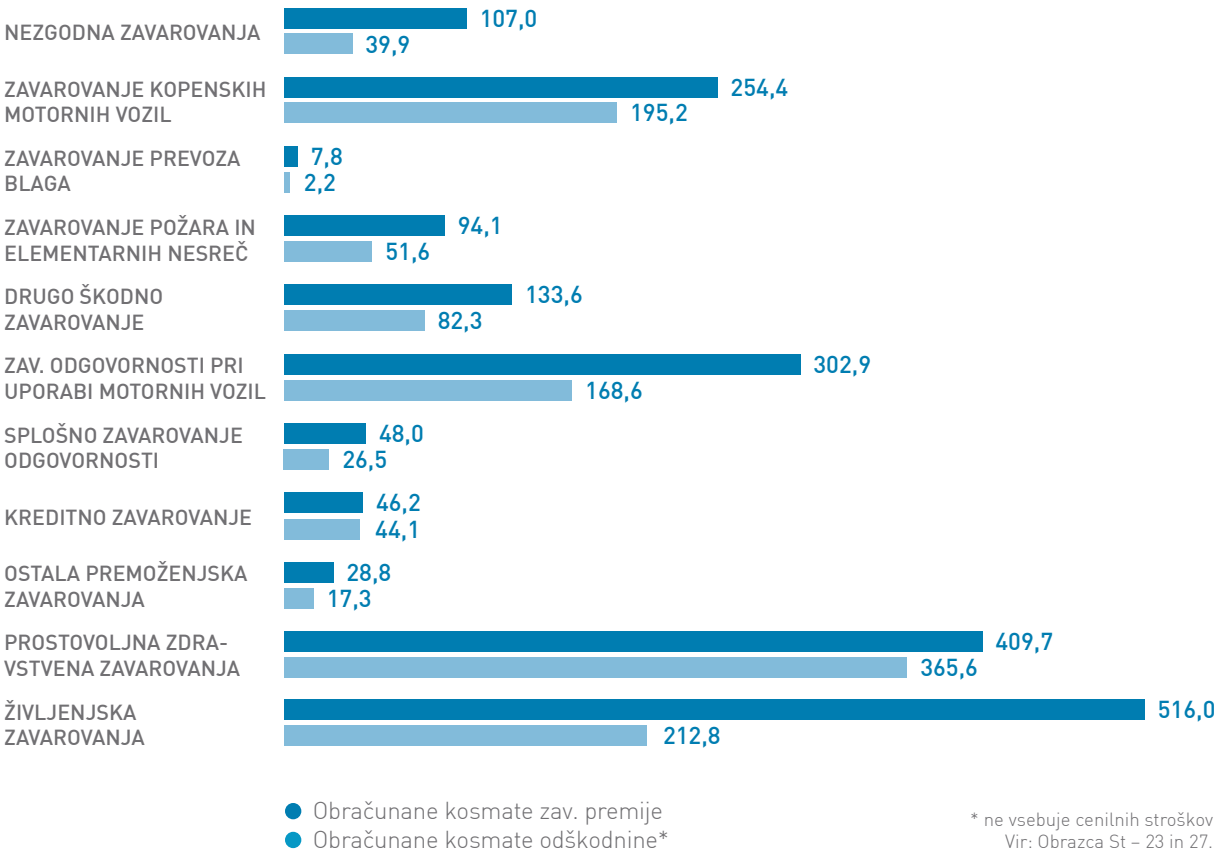

* ne vsebuje cenilnih stroškov
Vir: Obrazca St – 23 in 27.

Zavarovalnice so v skupini življenjskih zavarovanj do leta 2008 beležile visoke poraste obračunanih kosmatih premij, predvsem izrazita je bila visoka rast pri vrsti življenjskih zavarovanj vezanih na enote investicijskih skladov, oziroma na enote kritnega premoženja. Že v letu 2008 so se pričeli kazati znaki gospodarske krize, kar je že vplivalo na nižjo rast kot v predhodnih letih, v letu 2009 je ta vrsta zavarovanj beležila negativno rast, v letu 2010 pa je obračunana kosmata premija spet malenkostno porasla.

Konec leta 2010 so imele zavarovalnice sklenjenih 1.200.949 polic življenjskih zavarovanj, s katerimi so zavarovale 1.298.514 zavarovancev. Število življenjskih polic se je v letu 2010 glede na predhodno leto povečalo za 8,7 odstotkov, število življenjskih zavarovancev pa za 7,4 odstotke. Kosmata obračunana zavarovalna premija življenjskih zavarovanj se je v istem obdobju povečala le za 1,8 odstotka.

Največji delež v skupini življenjskih zavarovanj, merjen po velikosti zavarovalne premije, je tako kot že v predhodnem letu dosegla zavarovalna vrsta Življenjsko zavarovanje vezano na enote investicijskih skladov, oziroma na enote kritnega premoženja, ki predstavlja 47,6 odstotkov celotne premije (45,9 odstotkov v letu 2009) in 38,8 odstot-

Tabela 2:
Primerjava kosmatih zavarovalnih premij, števila zavarovancev in zavarovalnih polic v letih 2009 in 2010 po zavarovalnih vrstah življenjskih zavarovanj (zneski so v mio EUR)

	2009			2010		
	Število polic	Število zava-rovancev	Kosmata zavarovalna premija	Število polic	Število zava-rovancev	Kosmata zavarovalna premija
Življenjsko zavarovanje (razen ostalih zavarovalnih vrst iz skupine življenj-skih zavarovanj)	568.391	42,1	0,38	107,0	39,9	0,37
Zavarovanje za primer poroke oz. rojstva	1.868	215,7	0,89	254,4	195,2	0,77
Življenjsko zavarovanje vezano na enote investicijskih skladov oziroma na enote kritnega premoženja	453.322	3,6	0,50	7,8	2,2	0,28
Tontine	0	0	0	0	0	0
Zavarovanje s kapitalizacijo izplačil	81.295	81.295	49,4	84.187	84.187	49,4
Zavarovanje izpada dohodkov zaradi nezgode ali bolezni	323,1	184,7	0,57	302,9	168,6	0,56
SKUPAJ	**1.104.876**	**1.209.370**	**506,9**	**1.200.949**	**1.298.514**	**516,0**

Vir: Obrazci St – 19, 21 in 23 .

kov vseh zavarovancev (35,8 odstotkov v letu 2009) zavarovalne skupine življenjskih zavarovanj. Omenjena zavarovalna vrsta je v letu 2010, v primerjavi s predhodnim letom, dosegla porast v številu polic in številu zavarovancev za 16 odstotkov, medtem ko je kosmata obračunana zavarovalna premija porasla za 5,5 odstotkov.

V skupini življenjskih zavarovanj je na drugem mestu po velikosti zavarovalne premije zavarovalna vrsta Življenjsko zavarovanje (19. točka drugega odstavka 2. člena Zakona o zavarovalništvu) z 42,7 odstotkov (44,2 odstotka v letu 2009) celotne kosmate obračunane zavarovalne premije in 54,6 odstotkov (57,3 odstotke v letu 2009) vseh zavarovancev življenjskih zavarovanj. Kosmata zavarovalna premija v tej vrsti življenjskih zavarovanj pa je v primerjavi s predhodnim letom upadla za 1,6 odstotkov.

Na tretjem mestu po velikosti zavarovalne premije je zavarovalna vrsta Zavarovanje s kapitalizacijo izplačil z 9,6 odstotkov (9,7 odstotkov v letu 2009) celotne kosmate obračunane zavarovalne premije in 6,5 odstotkov (6,7 odstotkov v letu 2009) vseh zavarovancev življenjskih zavarovanj.

3.1.2. Struktura zavarovalnega trga glede na deleže zavarovalnic

Pri spremljanju tržnih deležev posameznih zavarovalnic v nekaj zadnjih letih vidimo, da se v glavnem niso bistveno spremenili. Iz leta v leto občutno pada edino delež največje zavarovalnice Zavarovalnice Triglav. V letu 2010 so se v primerjavi z letom 2009 najbolj povečali tržni deleži Generali zavarovalnici in NLB Viti, in sicer za 0,5 odstotne točke, SID Prvi kreditni zavarovalnici za 0,4 odsto-

tne točke in Triglav zdravstveni zavarovalnici za 0,3 odstotne točke. Za 0,1 odstotne točke se je povečal tržni delež zavarovalnice Ergo, Merkur zavarovalnice in Zavarovalnice Tilia. Največji padec tržnega deleža je v letu 2010 zabeležila Zavarovalnica Triglav, in sicer za 1,2 odstotni točki. Sledi Vzajemna zdravstvena zavarovalnica, kateri se je tržni delež zmanjšal za 0,5 odstotnih točk, za 0,2 odstotni točki se je zmanjšal tržni delež Zavarovalnice Maribor in za 0,1 odstotne točke tržni delež Prve osebne zavarovalnice. Ostale zavarovalnice, to so Adriatic Slovenica, Arag, Grawe in KD Življenje, so v letu 2010 obdržale enake tržne deleže kot v letu 2009.

Kljub temu, da tržni delež Zavarovalnice Triglav, izražen po obračunani kosmati premiji, v zadnjih letih pada, ima na slovenskem zavarovalnem trgu le-ta še vedno največji delež (37 odstotkov).

Tabela 3:
Obračunane kosmate premije in tržni deleži zavarovalnic v letu 2010 (vsi zneski so v mio EUR)

	2010							
Naziv	**Premož. zav.**	**%**	**Zdrav. zav.**	**%**	**Živ. zav.**	**%**	**Skupaj**	**%**
Adriatic Slovenica, zavarovalna družba, d.d.	150,2	14,7	97,5	23,8	13,7	2,7	261,4	13,4
Arag zavarovanje pravne zaščite, d.d.	2	0,2	/	/	/		2,0	0,1
ERGO Zavarovalnica, d.d.	/	/	/	/	3,5	0,7	3,5	0,2
Generali, zavarovalnica, d.d.	62,5	6,1	%	%	18,2	3,5	80,7	4,1
Grawe, zavarovalnica, d.d.	12,4	1,2	/	/	22,5	4,4	34,9	1,8
KD Življenje, zavarovalnica, d.d.	/	/	/	/	70,3	13,6	70,3	3,6
Merkur zavarovalnica, d.d.	7	0,7	0,1	0,0	40,3	7,8	47,4	2,4
NLB Vita, d.d.	1,7	0,2	/	/	30,5	5,9	32,2	1,7
Prva osebna zavarovalnica, d.d.	0,3	0,0	0	0,0	27,9	5,4	28,2	1,4
SID – Prva kreditna zavarovalnica d.d.	19,9	2,0	/	/	/	/	19,9	1,0
Triglav, zdravstvena zavarovalnica, d.d.	0,2	0,0	72,5	17,7	/	/	72,7	3,8
Zavarovalnica Maribor, d.d.	188,5	18,4	/	/	71,3	13,8	259,9	13,4
Zavarovalnica Tilia, d.d.	63,6	6,2	/	/	10,2	2,0	73,8	3,8
Zavarovalnica Triglav, d.d.	513,6	50,2	/	/	207,6	40,2	721,3	37,0
Vzajemna zdravstvena zavarovalnica, d.v.z.	0,7	0,1	239,6	58,5	/	/	240,3	12,3
SKUPAJ	**1.022,80**	**100,0**	**409,7**	**100,0**	**516,0**	**100,0**	**1.948,50**	**100,0**

Vir: Obrazec St – 23.

Drugo in tretje mesto z enakim deležem (13,4 odstotka) zasedata Adriatic Slovenica in Zavarovalnica Maribor. Na četrtem mestu ostaja Vzajemna zdravstvena zavarovalnica z 12,3 odstotnim tržnim deležem. Omenjene štiri največje zavarovalnice so v letu 2010 skupaj dosegle 76,1 odstotni delež zavarovalnega trga, kar je za 1,9 odstotnih točk manj kot v primerjalnem letu.

Tako kot v skupnem tržnem deležu je tudi na področju premoženjskih zavarovanj, razen zdravstvenih zavarovanj, za leto 2010 najvišji delež dosegla Zavarovalnica Triglav, in sicer v višini 50,2 odstotka (v primerjavi z letom 2009 se je znižal za 1,8 odstotnih točk). Sledi ji Zavarovalnica Maribor z 18,4 odstotnim deležem (padec za 1 odstotno točko). Tretja po tržnem deležu je Adriatic Slovenica s 14,7 odstotnim deležem, kar je za 0,4 odstotne točke več kot v predhodnem letu. Na področju premoženjskih zavarovanj so se tržni deleži povečali predvsem Generali zavarovalnici (porast za 1,1 odstotne točke) in SID Prvi kreditni zavarovalnici (porast za 0,9 odstotnih točk).

Enako kot pri premoženjskih zavarovanjih pripada tudi na področju življenjskih zavarovanj največji tržni delež Zavarovalnici Triglav s 40,2 odstotnim deležem. Na drugem mestu je s 13,8 odstotnim deležem Zavarovalnica Maribor, ki je prehitela zavarovalnico KD Življenje, ki je z enakim deležem kot v letu 2009 (13,6 odstotni delež), pristala na tretjem mestu. Sledi Merkur zavarovalnica s 7,8 odstotnim deležem ter kot peta NLB Vita s 5,9 odstotnim tržnim deležem, ki beleži tudi najvišji porast (1,4 odstotne točke) tržnega deleža na področju življenjskih zavarovanj v letu 2010. Porast tržnega deleža na omenjenem področju so izkazale še Zavarovalnica Maribor, s povečanjem deleža za 0,7 odstotnih točk, Ergo zavarovalnica za 0,4 odstotne točke in Merkur zavarovalnica, katere delež se je v primerjavi z letom 2009 povečal za 0,2 odstotni točki. Največji padec tržnega deleža na omenjenem področju beleži Zavarovalnica Triglav, za 1,6 odstotnih točk. Na področju življenjskih zavarovanj so se znižali tudi tržni deleži Prve osebne zavarovalnice in Grawe zavarovalnice, obema za 0,3 odstotne točke, Adriatic Slovenice in Generali zavarovalnice za 0,2 odstotni točki in Zavarovalnice Tilia za 0,1 odstotno točko.

Na področju prostovoljnih zdravstvenih zavarovanj je bila v letu 2010 še vedno vodilna Vzajemna zdravstvena zavarovalnica z 58,5 odstotnim tržnim deležem, ki se je v primerjavi s predhodnim letom zmanjšal za 1,3 odstotne točke. Sledi ji Adriatic Slovenica s 23,8 odstotnim tržnim deležem, ki se je v primerjavi s predhodnim letom znižal za 0,2 odstotni točki in Triglav, zdravstvena zavarovalnica s 17,7 odstotnim tržnim deležem, kar je za 1,5 odstotnih točk več kot v predhodnem letu.

3.2. KMETIJSKA ZAVAROVANJA

Kmetijstvo je zaradi neposredne odvisnosti od vremena in podnebnih sprememb med najbolj občutljivimi področji, ki jih prizadenejo izredni vremenski dogodki. Neugodni vremenski dogodki lahko delno ali močno prizadenejo kmetijsko proizvodnjo in poslabšajo letni dohodek. V zadnjih letih so na tem področju največ škode povzročila neurja, toča, suša in poplave. Ker zavarovanje postaja osnovna oblika varovanja pred posledicami naravnih nesreč, država s sofinanciranjem zavarovalne premije spodbuja kmete k zavarovanju kmetijske proizvodnje. Subvencioniranje zavarovalnih premij za zavarovanje kmetijske proizvodnje poteka na osnovi Uredbe o sofinanciranju zavarovalnih premij za zavarovanje kmetijske proizvodnje in ribištva (v nadaljevanju: Uredba). Omenjeno obliko državne pomoči izvaja Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano od leta 2006 in se vsako leto dopolnjuje. Tako je v letu 2010 višina sofinanciranja zavarovalne premije za zavarovanje posevkov, nasadov in plodov znašala 50 odstotkov, zavarovalno kritje se zagotavlja

z odbitno franšizo v višini najmanj 15 odstotkov zavarovalne vsote posevka, nasada ali plodov na posamezni zavarovalni površini.

Izraz kmetijska zavarovanja zajema zavarovalni podvrsti zavarovanje posevkov in plodov ter zavarovanje živali, ki sta zajeti v zavarovalni vrsti ostala škodna zavarovanja. Zavarovanje posevkov in plodov vključuje predvsem zavarovanje naslednjih nevarnosti na posevkih in plodovih: toča, požar, udar strele, vihar, poplava, spomladanski mraz in ostale nevarnosti. Omenjena zavarovanja izvajajo štiri zavarovalnice (Adriatic Slovenica, Zavarovalnica Maribor, Zavarovalnica Tilia in Zavarovalnica Triglav). V naslednji tabeli so prikazane razmere za podvrsto zavarovanje posevkov in plodov, iz katere je jasno razvidno kako neugodne rezultate na tem področju so zavarovalnice dosegale v letih 2006, 2008 in 2009.

Zaradi izredno neugodnega škodnega rezultata in velikih izgub pri izvajanju omenjenih zavarovanj so bile zavarovalnice primorane sprejeti določene ukrepe za izboljšanje in stabiliziranje poslovnih rezultatov, kot so: povečanje vloge ocene in prevzema rizika pri sklepanju zavarovanj, uporaba premijskih stopenj po posameznih območjih ter za posamezne nevarnosti, uvajanje soudeležbe zavarovancev v zavarovalne produkte (uvajanje odbitnih franšiz), limitiranje zavarovalnih vsot po posameznih skupinah kmetijskih kultur, pridobivanje ustreznega pozavarovalnega kritja.

Kakšen je bil vpliv selekcioniranja zavarovancev in uvedba visokih odbitnih franšiz v letu 2010 na rezultate omenjenih zavarovanj, nazorno izkazuje zadnja vrstica tabele:

Tabela 4:
Zavarovanja posevkov in plodov v obdobju 2006-2010 (vsi zneski so v mio EUR na dan 31.12.)

	ZAVAROVANJA		ŠKODE		
Leto	Število zavarovanj	Obračunana zavarovalna premija	Število škod	Obračunana kosmata odškodnina	Škodni rezultat (v %)
2006	21.650	6,4	3.601	7,4	114,6
2007	21.314	8,6	4.107	5,8	68,0
2008	21.127	12,4	9.509	38,6	312,3
2009	23.992	23,4	12.739	37,1	159,0
2010	16.951	11,0	870	3,6	32,7

Vir: Obrazec St – 9.

Iz Tabele 4 je razvidno, da se je število zavarovanj posevkov in plodov od leta 2006 do leta 2009 povečalo iz 21.650 na 23.992 oziroma za 10,8 odstotkov, pri čemer se je obračunana zavarovalna premija povečala iz 6,4 mio EUR na 23,4 mio EUR oziroma za 266 odstotkov. V istem obdobju je prišlo kar do 254 odstotnega porasta števila škod (iz 3.601 v letu 2006 na 12.739 v letu 2009), pri čemer je obračunana kosmata zavarovalnina porasla iz 7,4 mio EUR na 37,1 mio EUR oziroma za 401 odstotek.

Povsem drugačna slika pa je za leto 2010. Deloma zaradi zmanjšanja naravnih nesreč v letu 2010 v primerjavi s predhodnimi leti, še več pa zaradi uvedbe odbitnih franšiz brez možnosti odkupa in znižanje zavarovalnih vsot v skladu z Uredbo. Število zavarovanj se je v letu 2010 v primerjavi z letom 2009 znižalo iz 23.992 na 16.951, oziroma za 29,3 odstotke, posledično se je znižala tudi obračunana zavarovalna premija, in sicer iz 23,4 mio EUR na 11 mio EUR, kar pomeni 53 odstotno znižanje.

Slika 4:
Zavarovanja posevkov in plodov v obdobju 2006-2010 (na dan 31.12.; zneski za obračunane kosmate odškodnine so v 1000 EUR, zneski povprečnih škod pa v EUR)

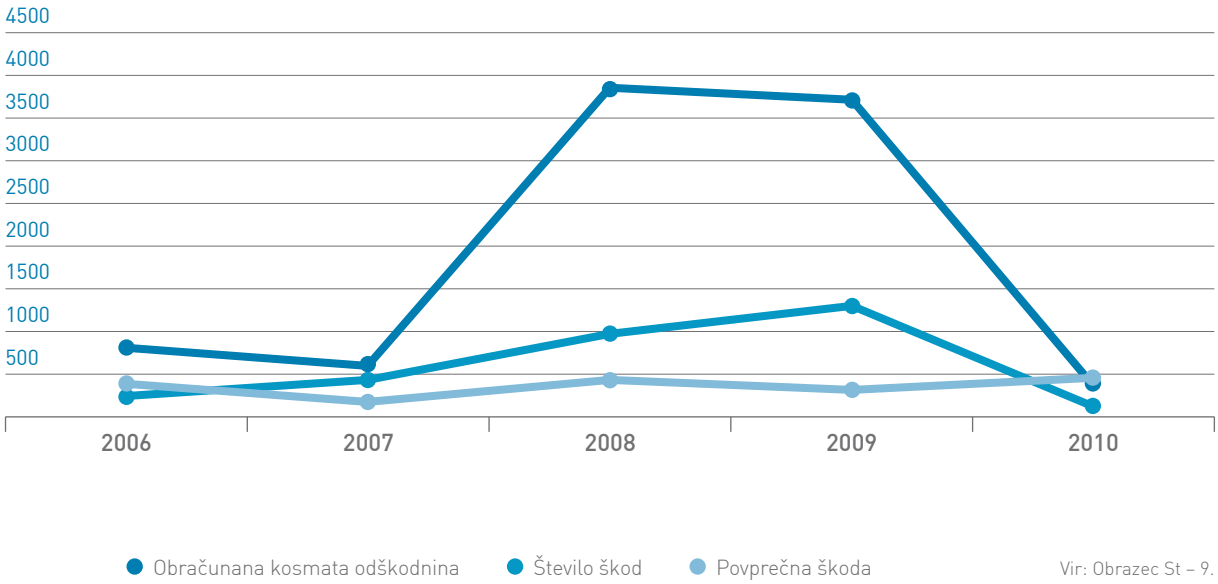

Vir: Obrazec St – 9.

Število škod je od leta 2006 do 2009 stalno naraščalo, medtem ko je obračunana kosmata zavarovalnina od leta 2006 do 2007 padla, zato je v omenjenem obdobju padla tudi povprečna škoda. V letu 2008 je kot posledica pogostih neurij (v največji meri povezanih s točo) prišlo do izrazitega porasta obračunane kosmate zavarovalnine (za 565,5 odstotkov v primerjavi z letom 2007), le-ta pa se je v letu 2009 malenkost znižala. V letu 2010 pa so zavarovalnice zabeležile le 870 škod, kar je za skoraj 15-krat manj kot v letu 2009, temu primerno se je drastično znižala tudi obračunana kosmata odškodnina, in sicer za 10 krat (iz 37,1 mio EUR v letu 2009 na 3,6 mio EUR leta 2010), povprečna škoda pa se je povečala, kar je razvidno iz Slike 4. Iz primerjave škodnega rezultata (obračunana kosmata zavarovalnina / obračunana zavarovalna premija) izhaja, da so zavarovalnice v zadnjih petih letih uspele obračunano kosmato zavarovalnino v celoti pokriti z obračunano zavarovalno premijo le v letu 2007 (68 odstotkov) ter letu 2010, ko so zavarovalnice izkazale škodni rezultat v višini 32,7 odstotkov. Gibanje obračunane zavarovalne premije in obračunane kosmate odškodnine je razvidno tudi iz Slike 5.

V letu 2010 je pri zavarovanju posevkov in plodov prišlo do vidnega znižanja števila škod.

Slika 5:
Zavarovanja posevkov in plodov v obdobju 2006-2010 (na dan 31.12.; vsi zneski so v 1000 EUR)

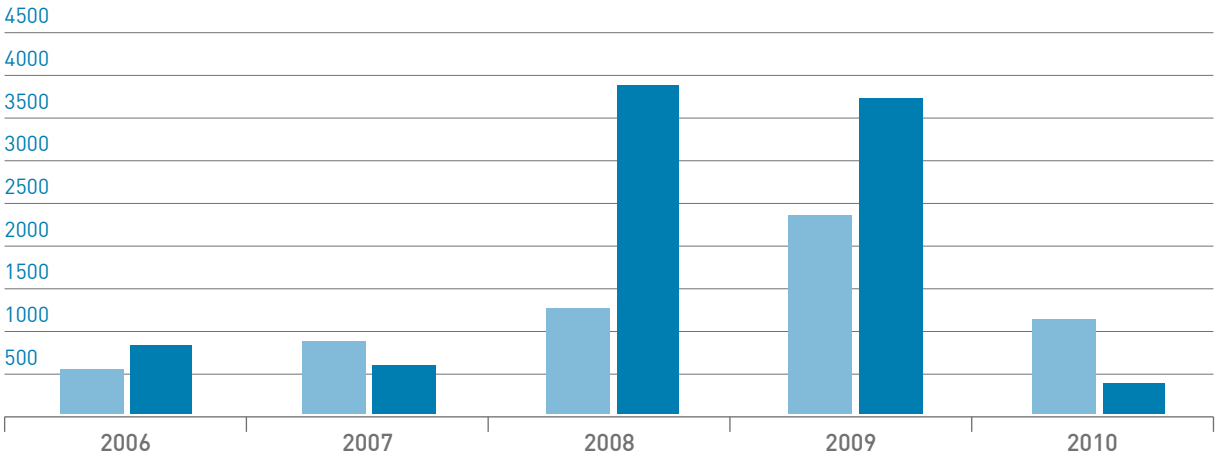

Vir: Obrazec St – 9.

3.3. POZAVAROVANJE

Zavarovalnice morajo v skladu s 134. členom ZZavar s pozavarovanjem kriti tisti del v zavarovanje prevzetih nevarnosti, ki po tabelah maksimalnega kritja presegajo lastne deleže v izravnavanju nevarnosti. Zato morajo zavarovalnice za vsako poslovno leto sprejeti program načrtovanega pozavarovanja, katerega vsebina je predpisana v 135. členu ZZavar.

Iz programov načrtovanega pozavarovanja izhaja, da večino zavarovalnic maksimalne lastne deleže določa izkustveno. Tako dobljene lastne deleže nato preverjajo oziroma primerjajo s priporočili pozavarovalnic oziroma z izračuni, ki temeljijo na teoretičnih modelih. Imenovani pooblaščeni aktuarji so potrdili ustreznost določenih maksimalnih lastnih deležev pri vseh zavarovalnicah.

Iz Tabele 5 izhaja, da je premija, ki jo za pozavarovanje plačujejo zavarovalnice za prostovoljna zdravstvena zavarovanj in za življenjska zavarovanja majhna, saj predstavlja manj kot 2 odstotka zbrane premije. To je zato, ker je delež premije za nevarnosti kot so smrt, obolevnost za katero od kritičnih bolezni, izplačilo ob poroki, smrt kot posledica nezgode, dnevno nadomestilo, popolna in trajna invalidnost kot posledica nezgode, majhen glede na obračunano premijo za ta zavarovanja. Iz istega razloga je zato tudi delež pozavarovatelja v obračunanih odškodninah manjši od 2 odstotkov.

Pri premoženjskih zavarovanjih je delež pozavarovanja odvisen od zavarovalne vrste in se giblje med 10 in 45 odstotki. Pri najpomembnejših zavarovalnih vrstah (zavarovanje kopenskih motornih vozil in zavarovanje odgovornosti pri uporabi motornih vozil) je delež pozavarovateljev tako pri premiji kot tudi pri odškodninah v razponu med 12 in 15 odstotki.

Pozavarovanje je zavarovanje zavarovatelja pri pozavarovatelju (cesija), oziroma v primeru retrocesije zavarovanje pozavarovatelja (retrocedenta) pri drugem pozavarovatelju (retrocesionarju).

Podobno kot zavarovalnice morajo tudi pozavarovalnice določiti maksimalne lastne deleže. Zaradi specifičnosti pozavarovalnih pogodb je izračun porazdelitvene funkcije agregatnih škod zelo kompleksen, zato imenovani pooblaščeni aktuarji preverjajo ustreznost celotnega pozavarovalnega programa in na ta način ugotavljajo ustreznost maksimalnih lastnih deležev po zavarovalnih vrstah.

Pri pozavarovalnicah je po pričakovanjih najmočnejša zavarovalna vrsta Zavarovanje požara in elementarnih nesreč, kajti zavarovalne vsote znotraj te zavarovalne vrste so zelo visoke in posledično

Tabela 5:
Primerjava kosmatih in čistih zavarovalnih premij in odškodnin zavarovalnic v letu 2010 po pomembnejših zavarovalnih vrstah
(vsi zneski so v mio EUR)

Zavarovalne vrste	Obračunane kosmate zav. premije (1)	Obračunane čiste zav. premije (2)	Obračunane kosmate odškodnine* (3)	Obračunane čiste odškodnine* (4)
Nezgodna zavarovanja	107,0	95,5	39,9	35,7
Zavarovanje kopenskih motornih vozil	254,4	216,3	195,2	168,5
Zavarovanje prevoza blaga	7,8	5,8	2,2	1,6
Zavarovanje požara in elementarnih nesreč	94,1	53,5	51,6	28,9
Drugo škodno zavarovanje	133,6	98,2	82,3	60,1
Zav. odgovornosti pri uporabi motornih vozil	302,9	265,8	168,6	147,8
Splošno zavarovanje odgovornosti	48,0	38,9	26,5	23,6
Kreditno zavarovanje	46,2	31,0	44,1	26,6
Ostala premoženjska zavarovanja	28,8	19,4	17,3	11,9
SKUPAJ	**1.022,8**	**824,4**	**627,7**	**504,7**
Prostovoljna zdravstvena zavarovanja	409,7	408,2	365,6	365,4
Življenjska zavarovanja	516,0	506,1	212,8	208,5
VSE SKUPAJ	**1.948,5**	**1.738,7**	**1.206,1**	**1.078,6**

* ne vsebuje cenilnih stroškov
Vir: Obrazca St – 23 in 27.

nobena zavarovalnica niti pozavarovalnica tako velikih tveganj običajno ne krije sama. Ker pozavarovalnice ta tveganja zmanjšujejo z geografsko razpršenostjo, lahko pričakujemo velik delež retrocesij v primerjavi s cesijami. Podobno velja tudi za zavarovalno vrsto Drugo škodno zavarovanje. Situacija pa je drugačna pri zavarovalnih vrstah Zavarovanje kopenskih motornih vozil in Zavarovanje odgovornosti pri uporabi motornih vozil. Pri teh dveh zavarovalnih vrstah pozavarovalnice uporabljajo geografsko razpršitev v manjšem deležu v primerjavi s prej omenjenima zavarovalnima vrstama.

Iz Tabele 6 izhaja, da se delež v retrocesijo oddane premije pri premoženjskih zavarovanjih giblje med 3 odstotki (nezgodna zavarovanja) in 44 odstotki (ostala premoženjska zavarovanja). Pri življenjskih zavarovanjih je ta delež enak 63 odstotkov, pri prostovoljnih zdravstvenih zavarovanjih pa je delež enak nič. Pri odškodninah se delež oddan v retrocesijo giblje med 2 in 38 odstotki pri premoženjskih zavarovanjih, pri življenjskih zavarovanjih je enak 100 odstotkom, medtem ko je pri prostovoljnih zdravstvenih zavarovanjih delež enak nič.

Tabela 6:
Primerjava kosmatih premij in odškodnin sprejetih cesij/retrocesij ter kosmatih zneskov premij in odškodnin oddanih v retrocesijo pozavarovalnic v letu 2010 po pomembnejših zavarovalnih vrstah (vsi zneski so v mio EUR)

Zavarovalne vrste	Kosmate premije sprejetih cesij (1)	Kosmate premije sprejetih retrocesij (2)	Znesek oddan v retrocesijo (3)	Kosmate odškodnine sprejetih cesij * (4)	Kosmate odškodnine sprejetih retrocesij * (3)	Znesek oddan v retrocesijo (4)
Nezgodna zavarova nja	7,6	5,4	0,4	3,4	1,7	0,1
Zavarovanje kopenskih motornih vozil	31,4	5,2	10,4	23,3	3,6	5,6
Zavarovanje prevoza blaga	1,6	5,6	0,9	0,2	2,5	0
Zavarovanje požara in elementarnih nesreč	34,3	60,3	30,7	16,3	23,3	14,1
Drugo škodno zavarovanja	27,3	27,3	18,5	18,7	13,9	12,3
Zav. odgovornosti pri uporabi motornih vozil	31,0	3,9	4,5	18,6	2,4	3,3
Splošno zavarovanje odgovornosti	4,8	1,4	1,8	2,1	0,3	0,1
Kreditno zavarovanje	3,0	0,2	1,1	1,9	0,1	0,3
Ostala premoženjska zavarovanja	6,0	5,8	5,2	4,4	2,8	2,5
SKUPAJ	**147,0**	**115,1**	**73,5**	**88,9**	**50,6**	**38,3**
Prostovoljna zdravstvena zavarovanja	0	0,2	0	0	0,2	0
Življenjska zavarovanja	0,8	0	0,5	0,2	0	0,2
VSE SKUPAJ	**147,6**	**115,3**	**74,0**	**89,1**	**50,8**	**38,5**

* ne vsebuje cenilnih stroškov
Vir: Obrazca St – 24 in 28.

3.4. ZAVAROVALNICE IZ DRŽAV ČLANIC EU, KI V SLOVENIJI NEPOSREDNO OPRAVLJAJO ZAVAROVALNE POSLE IN PRIMERJAVA Z DRUGIMI DRŽAVAMI

Število zavarovalnic, ki imajo sedež na območju držav članic Evropske unije, ki delujejo v okviru Evropske unije in lahko v Republiki Sloveniji neposredno opravljalo zavarovalne posle, se je v letu 2010 povzpelo na 547. Od tega ima največ zavarovalnic sedež v Veliki Britaniji (107 zavarovalnic oziroma 20 odstotkov vseh zavarovalnic iz držav članic EU, ki v Sloveniji neposredno opravljajo zavarovalne posle). Sledijo zavarovalnice s sedežem v Nemčiji (51 zavarovalnic), na Irskem (50 zavarovalnic), v Italiji (38 zavarovalnic), v Avstriji (37 zavarovalnic), v Franciji (33 zavarovalnic), Luksemburgu (29 zavarovalnic), Belgiji (27 zavarovalnic), na Nizozemskem (24 zavarovalnic) in Švedski (22 zavarovalnic). Ostale države članice imajo manj kot 20 zavarovalnic, ki v Sloveniji neposredno opravljajo zavarovalne posle, in sicer so to še: Španija, Madžarska, Danska, Liechtenstein, Finska, Poljska, Norveška, Češka, Litva, Bolgarija, Slovaška, Estonija, Portugalska, Gibraltar, Latvija, Malta, Romunija in Grčija. Poleg teh pa v Sloveniji opravljajo zavarovalne posle tudi tri podružnice zavarovalnic[1] iz držav članic EU.

> Slovenski zavarovalni trg se po razvitosti uvršča med srednje razvite evropske države.

Za leto 2010 podatki o skupni premiji za zavarovanja, ki so jih v Sloveniji v tem letu sklenile zavarovalnice iz držav Evropske unije, ki v Sloveniji neposredno opravljajo zavarovalne posle, še niso znani. Celotna zavarovalna premija teh zavarovanj pa je v letu 2009*[2] znašala 10,2 mio EUR, skupne škode pa so zavarovalnice izkazale v višini 5,2 mio EUR. Največ premije so zbrale zavarovalnice iz Avstrije (45 odstotkov), Velike Britanije (33,1 odstotkov), sledijo zavarovalnice Nemčije, Francije, Irske, Danske, Belgije, Madžarske, Švedske in Nizozemske. Skupna premija, ki so jo v istem obdobju zbrale podružnice zavarovalnic iz držav EU je za 57 odstotkov višja kot v letu poprej in znaša 14.342 tisoč EUR, medtem ko škode iz naslova teh zavarovanj znašajo 1.101 tisoč EUR.

V letu 2010 je skupna premija zavarovanj, ki so jih naše zavarovalnice neposredno sklenile v državah članicah EU znašala le 112 tisoč EUR, kar je za 46 odstotkov manj kot v letu 2009. Iz leta v leto izkazujejo naše zavarovalnice manj obračunane premije izven Republike Slovenije. Največ premij je bilo zbranih v Nemčiji (58,3 odstotke), Avstriji (15,5 odstotkov) in Italiji (9,7 odstotkov), sledijo Češka, Madžarska, Slovaška in Poljska. Preko podružnic so naše zavarovalnice zbrale le 459 tisoč EUR premije, in sicer v celoti preko dveh podružnic na Slovaškem.

Slovenski zavarovalni trg se po razvitosti uvršča med srednje razvite evropske države, kar je razvidno iz primerjalnih podatkov držav članic EU[3]. Po deležu skupne zavarovalne premije v bruto domačem proizvodu si je leta 2009 Slovenija z Avstrijo delila trinajsto mesto med državami EU oziroma dosega 71,4 odstotka povprečja EU (65,1 odstotkov v letu 2008) ter je pred Španijo, Luksemburgom, Malto, Ciprom, Češko, Poljsko, Slovaško, Madžarsko, Bolgarijo, Grčijo, Romunijo in Lihtenštajnom, zaostaja pa za drugimi državami Evropske unije. Po velikosti zbrane premije na prebivalca pa zavzema nekoliko slabše, 17. mesto med sedemindvajseterico. Za razliko od primerljivih držav pa še vedno dosega bistveno manjši delež življenjskih zavarovanj v celotni zavarovalni premiji, in sicer le 30,4 odstotka, medtem ko dosegajo vse druge države, razen Bolgarije, Malte in Romunije, večji delež, in sicer do polovice in več celotne premije. Delež premije življenjskih zavarovanj v celotni zavarovalni premiji je do leta 2007 naraščal in se je od leta 2000 povečal za 12,9 odstotnih točk (leta 2000 je bil znesek življenjskih zavarovanj 84,4 USD, leta 2007 pa 416,5 USD na prebivalca). V letu 2008 je delež sicer padel za 0,4 odstotne točke, znesek pa je bil višji kot leto prej (471,9 USD). Za leto 2009 pa so zavarovalnice v povprečju izkazale le 431,1 USD življenjske premije na prebivalca, delež pa je bil v primerjavi s predhodnim letom za 1,4 odstotne točke nižji. Razlog za nizek delež življenjskih zavarovanj v celotni zavarovalni premiji gre iskati v velikem deležu socialnih zavarovanj, premajhnem poznavanju produktov življenjskih zavarovanj, neosveščenosti prebivalstva o potrebi po tovrstnih zavarovanjih, v letu 2009 pa je na padec življenjskih zavarovanj vplivala tudi finančna kriza in poslabšanje življenjskega standarda.

[1] To so podružnice zavarovalnic Wiener Städtische Versicherung AG, Victoria - Volksbanken Versicherungs AG in Allianz
[2] Podatki so nepopolni, zato ne primerjamo s preteklim letom.
[3] Zadnji razpoložljivi podatki se nanašajo na leto 2009.

Tabela 7:
Zavarovalna dejavnost po posameznih državah v letu 2009

Država	Celotna zavarovalna premija (v mio USD)	Delež celotne zav. premije v BDP (%)	Celotna zav. premija na prebivalca (v USD)	Delež življenjske premije v celotni zav. premiji (%)
Avstrija (AT)	22.884	6,0	2.737	45,2
Belgija (BE)	40.470	8,0	3.494	62,8
Bolgarija (BG)	1.195	2,6	158	11,9
Ciper (CY)	1.045	4,4	1.300	42,7
Češka (CZ)	7.561	4,0	746	41,8
Danska (DK)	30.031	9,2	5.208	64,2
Finska (FI)	22.872	9,6	4.293	79,6
Francija (FR)	283.070	10,4	4.269	68,6
Grčija (GR)	6.556	2,0	582	52,0
Irska (IE)	48.407	9,0	4.458	81,3
Italija (IT)	169.360	7,8	2.729	68,1
Lihtenštajn (LI)	8.222	1,7	2.373	94,6
Luksemburg (LU)	27.714	4,9	5.232	88,8
Madžarska (HU)	3.989	3,1	399	50,9
Malta (MT)	1.214	4,7	906	24,8
Nemčija (DE)	239.941	7,1	2.904	46,7
Nizozemska (NL)	108.144	13,6	6.555	31,2
Poljska (PL)	16.286	3,8	430	50,9
Portugalska (PT)	19.358	19.358	1.807	72,2
Romunija (RO)	2.898	1,9	1.306	18,4
Slovaška (SK)	Slovaška (SK)	3,2	517	46,7
SLOVENIJA (SI)	2.891	6,0	1.418	30,4
Španija (ES)	82.775	5,6	1.801	47,3
Švedska (SE)	32.839	8,1	3.548	75,8
Velika Britanija (UK)	312.165	12,9	4.563	69,4
EU (27)	1.487.863	8,4	2.772	61,0

Vir: Sigma 3/2010.
* V tabeli so vključene vse države EU, razen Litve in Estonije. Podatek EU (27) pa vključuje tudi omenjeni državi.

Slika 6:
Primerjava deležev celotne zavarovalne premije v BDP (%) v državah EU v letu 2009

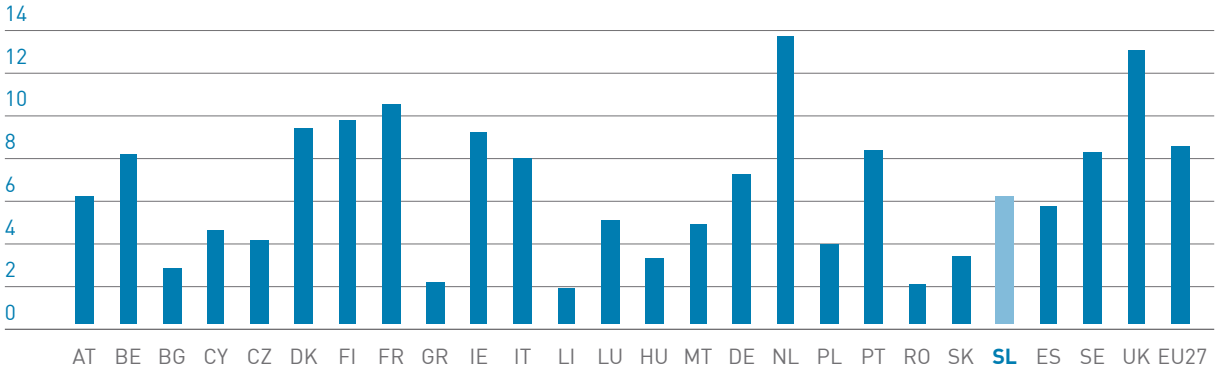

Vir: Sigma 3/2010.

Slika 7:
Rast kosmate obračunane zavarovalne premije od leta 2008 do 2009 (v odstotkih)

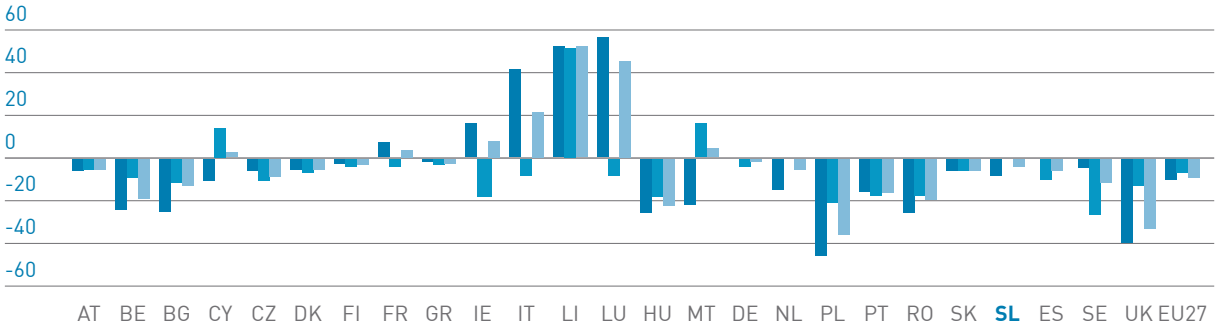

Vir: Sigma 3/2009 in Sigma 3/2010.

V skladu s podatki, ki so jih države evropskega gospodarskega prostora predložile Odboru evropskih zavarovalnih in prostovoljnih pokojninskih nadzornikov (angl.: European Insurance and Occupational Pensions Authority – EIOPA), le-ti kažejo, da se je zavarovalniška industrija po finančni krizi že precej opomogla. Premije so pokazale rahle trende rasti, le-te so bile pri življenjskih zavarovanjih nekoliko višje kot pri premoženjskih zavarovanjih, medtem ko dobički izkazujejo rahlo višjo rast. Zaradi ponovnega oživljanja finančnih trgov se povečuje razpoložljivi kapital, ki je dobra popotnica za blaženje prihodnjih morebitnih nepričakovanih dogodkov.

3.5. IZIDI POSLOVANJA

V analizi računovodskih izkazov zavarovalnic za leto 2009 so zajeti revidirani računovodski izkazi, za leto 2010 pa nerevidirani računovodski izkazi, ločeno za zavarovalnice in pozavarovalnice. Zavarovalnice so izkaze pripravile v skladu z Mednarodnimi standardi računovodskega poročanja in predpisi Agencije (Sklep o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL2009, Sklep o kontnem okviru za zavarovalnice – SKL2007, Sklep o podrobnejšem načinu vrednotenja knjigovodskih postavk in sestavljanju računovodskih izkazov).

Sklep o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL2009 določa podrobnejšo vsebino letnega poročila zavarovalnice, ki mora obsegati računovodske izkaze (bilanca stanja, izkaz poslovnega izida, izkaz vseobsegajočega donosa, izkaz denarnih tokov, izkaz sprememb lastniškega kapitala s prikazom uporabe bilančnega dobička ali bilančne izgube), pojasnila k računovodskim izkazom ter poslovno poročilo.

3.5.1. Izidi poslovanja zavarovalnic

Izkaz poslovnega izida zavarovalnic prikazuje prihodke, odhodke in poslovni izid poslovnega leta. Sestavlja se ločeno za premoženjska zavarovanja, razen zdravstvenih zavarovanj, življenjska zavarovanja, zdravstvena zavarovanja in dopolnilna zdravstvena zavarovanja.

Tabela 8:
Zbirni izkaz poslovnega izida zavarovalnic za leto 2009 in 2010 (vsi zneski so v mio EUR)

	D. IZRAČUN ČISTEGA IZIDA ZAVAROVALNIC	Leto 2009	Leto 2010
I.	Izid iz premoženjskih, razen zdravstvenih zavarovanj (A.IX)	19,4	139,2
II.	Izid iz življenjskih zavarovanj (B.XIII)	27,4	26,1
III.	Izid iz zdravstvenih zavarovanj (C.XIII)	10,8	-5,7
IV.	Prihodki naložb	99,1	98,6
V.	Razporejen donos naložb, prenesen iz izkaza izida iz življenjskih zavarovanj (B.XII)	2,5	-4,7
VI.	Razporejen donos naložb, prenesen iz izkaza izida iz zdravstvenih zavarovanj (C.X)	1,3	1,7
VII.	Odhodki naložb	69,9	96,2
VIII.	Razporejen donos naložb, prenesen v izkaz izida iz premoženjskih zavarovanj, razen zdravstvenih zavarovanj (A.II)	58,8	50,8
IX.	Drugi prihodki iz zavarovanj	8,7	10,1
X.	Drugi odhodki iz zavarovanj	7,1	15,1
XI.	Drugi prihodki	3,1	3,9
XII.	Drugi odhodki	0,4	1,7
XIII.	Poslovni izid obračunskega obdobja pred obdavčitvijo (I+II+III+IV+V+VI-VII-VIII+IX-X+XI-XII)	36,1	105,4
XIV.	Davek iz dobička	15,7	35,8
XV.	Odloženi davki	2,7	8,3
XVI.	ČISTI POSLOVNI IZID OBRAČUNSKEGA OBDOBJA (I+II+III+IV+V+VI-VII-VIII+IX-X+XI-XII-XIV±XV)	23,1	77,9

Vir: Revidirani izkazi poslovnega izida zavarovalnic za leto 2009 in nerevidirani izkazi poslovnega izida zavarovalnic za leto 2010.

Večina zavarovalnic je v letu 2010 dosegla dosti ugodnejši poslovni izid kot v letu 2009. Zavarovalnice so za poslovno leto 2010 izkazale skupaj 77,9 mio EUR čistega dobička, kar je dobre 3 krat več kot v primerjalnem letu. Negativni čisti poslovni izid so izkazale 3 zavarovalnice, v skupni višini 2,8 mio EUR, kar je dobre 3 krat manj, kot v predhodnem letu, ko so izgubo izkazale 4 zavarovalnice (9,6 mio EUR).

Zavarovalnice so v obravnavanem obdobju dosegle pozitiven zavarovalno-tehnični rezultat tako v okviru premoženjskih, razen zdravstvenih (139,2 mio EUR, kar je 7 krat več kot leto prej), kot tudi življenjskih zavarovanj (26,1 mio EUR, kar je za 1,3 mio EUR manj kot leto prej), pri zdravstvenih zavarovanjih pa je bil zavarovalno-tehnični izid negativen in je znašal 5,7 mio EUR (leto prej pozitiven v višini 10,8 mio EUR).

Na ugodne poslovne rezultate premoženjskih zavarovanj za leto 2010 je vplivalo predvsem znižanje škod v primerjavi s predhodnim letom. Na slabši poslovni rezultat kot pred letom je v skupini življenjskih zavarovanj vplivalo predvsem povečanje škod. Negativni rezultat zdravstvenih zavarovanj pa je predvsem posledica spremenjenega pokrivanja deležev storitev med obveznim in dopolnilnim zdravstvenim zavarovanjem.

Tabela 9:
Zbirni izračun vseobsegajočega donosa zavarovalnic za leto 2009 in 2010 (vsi zneski so v mio EUR)

	E. IZRAČUN VSEOBSEGAJOČEGA DONOSA ZAVAROVALNIC	Leto 2009	Leto 2010
I.	Čisti dobiček / izguba poslovnega leta po obdavčitvi	23,1	77,9
II.	Drugi vseobsegajoči donos po obdavčitvi	23,5	-31,2
III.	Celotni vseobsegajoči donos (I + II)	46,6	46,7

Vir: Revidirani izkazi poslovnega izida zavarovalnic za leto 2009 in nerevidirani izkazi poslovnega izida zavarovalnic za leto 2010.

V izkazu celotnega vseobsegajočega donosa zavarovalnice izkazujejo vse sestavine izkaza poslovnega izida in tiste postavke prihodkov in odhodkov, ki niso pripoznane v poslovnem izidu, vplivajo pa na spremembo lastniškega kapitala v obračunskem obdobju. Čeprav so zavarovalnice za leto 2010 izkazale dosti višji čisti dobiček kot pred letom, pa je na skoraj enako višino celotnega vseobsegajočega donosa zavarovalnic vplivala postavka drugi vseobsegajoči donos po obdavčitvi (31,2 mio EUR), na katero je vplivala predvsem izguba iz ponovne izmere finančnih sredstev razpoložljivih za prodajo (negativni prevrednotovalni popravki), ki so jo zavarovalnice izkazale v višini 39 mio EUR.

Zavarovalnice so v izkazu izida iz premoženjskih, razen zdravstvenih zavarovanj, za leto 2010 izkazale za 824,4 mio EUR čistih prihodkov od zavarovalnih premij, ki so v primerjavi z letom 2009 porasli le za 0,5 odstotka. Kljub povečanju čistih obratovalnih stroškov za 6,1 odstotka ter znižanju razporejenega donosa naložb, prenesenega iz izkaza čistega izida zavarovalnic za 13,6 odstotkov (posledica povečanja odhodkov od naložb), se je zavarovalno-tehnični izid zavarovalnic povečal, kar je predvsem posledica znižanja čistih odhodkov za škode, za 19,3 odstotke. Na povečanje zavarovalno-tehničnega izida, ki za leto 2010 znaša 139,2 mio EUR, kar je za 119,8 mio EUR več kot v predhodnem letu, je ugodno vplivala tudi sprememba drugih čistih zavarovalno-tehničnih rezervacij, znižanje odhodkov za bonuse in popuste (za 51,5 odstotkov) in znižanje drugih čistih zavarovalnih odhodkov (za 4,9 odstotkov).

Čisti prihodki od zavarovalnih premij življenjskih zavarovanj so se v letu 2010 v primerjavi s predhodnim letom povečali za 2,2 odstotka (v letu 2009 so se glede na predhodno obdobje zmanjšali za 5,6 odstotkov). Prihodki naložb so se povečali za 6 odstotkov, medtem, ko so se čisti neiztrženi dobički naložb življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo na-

Tabela 10:
Zbirni izkaz izida iz premoženjskih, razen zdravstvenih zavarovanj zavarovalnic za leto 2009 in 2010 (vsi zneski so v mio EUR)

	A. IZKAZ IZIDA IZ PREMOŽENJSKIH, RAZEN ZDRAVSTVENIH ZAVAROVANJ	Leto 2009	Leto 2010
I.	Čisti prihodki od zavarovalnih premij	820,6	824,4
II.	Razporejen donos naložb, prenesen iz izkaza čistega izida zavarovalnic	58,8	50,8
III.	Drugi čisti zavarovalni prihodki	7,3	7,0
IV.	Čisti odhodki za škode	605,3	488,6
V.	Sprememba drugih čistih zavarovalno-tehničnih rezervacij (+/-)	-5,4	6,3
VI.	Čisti odhodki za bonuse in popuste	13,2	6,4
VII.	Čisti obratovalni stroški	206,4	219,1
VIII.	Drugi čisti zavarovalni odhodki	37,0	35,2
IX.	Izid iz premoženjskih, razen zdravstvenih zavarovanj (I + II + III - IV ± V - VI - VII - VIII)	19,4	139,2

Vir: Revidirani izkazi poslovnega izida zavarovalnic za leto 2009 in nerevidirani izkazi poslovnega izida zavarovalnic za leto 2010.

Tabela 11:
Zbirni izkaz izida iz življenjskih zavarovanj zavarovalnic za leto 2009 in 2010 (vsi zneski so v mio EUR)

	B. IZKAZ IZIDA IZ ŽIVLJENJSKIH ZAVAROVANJ	Leto 2009	Leto 2010
I.	Čisti prihodki od zavarovalnih premij	465,8	476,0
II.	Prihodki naložb	101,2	107,3
III.	Čisti neiztrženi dobički naložb življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje	113,3	84,1
IV.	Drugi čisti prihodki od zavarovanja	27,7	26,3
V.	Čisti odhodki za škode	161,1	206,2
VI.	Sprememba ostalih čistih zavarovalno-tehničnih rezervacij (+/-)	-333,2	-257,0
VII.	Čisti odhodki za bonuse in popuste	-0,1	0,0
VIII.	Čisti obratovalni stroški	110,8	110,4
IX.	Odhodki naložb	20,2	28,5
X.	Čiste neiztržene izgube naložb življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje	29,6	49,5
XI.	Drugi čisti zavarovalni odhodki	23,3	20,7
XII.	Razporejeni donos naložb, prenesen v izkaz čistega izida zavarovalnic	2,5	-4,7
XIII.	Izid iz življenjskih zavarovanj (I+ II + III + IV – V ± VI – VII – VIII – IX – X – XI – XII)	27,4	26,1

Vir: Revidirani izkazi poslovnega izida zavarovalnic za leto 2009 in nerevidirani izkazi poslovnega izida zavarovalnic za leto 2010.

ložbeno tveganje zmanjšali za 25,8 odstotkov. Čisti odhodki za škode so se povečali kar za 28 odstotkov kot posledica povečanja števila škod. Za 22,9 odstotkov nižje kot pred letom so izkazane spremembe ostalih zavarovalno-tehničnih rezervacij, predvsem na račun spremembe kosmatih matematičnih rezervacij. Čiste neiztržene izgube naložb življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje, so se v letu 2010 povečale za 67,2 odstotka, odhodki naložb pa so višji za 41,1 odstotek, predvsem zaradi povečanja postavke prevrednotovalni finančni odhodki. Malenkostno (za 0,4 odstotka) so se zmanjšali čisti obratovalni stroški, znižali so se tudi drugi čisti zavarovalni odhodki, in sicer za 11,2 odstotka. Zavarovalnice so tako dosegle zavarovalno-tehnični izid življenjskih zavarovanj v višini 26,1 mio EUR, kar je za 1,3 mio EUR manj kot v predhodnem letu.

Medtem ko je bil zavarovalno-tehnični izid zdravstvenih zavarovanj od leta 2007 do 2009 pozitiven in je v letu 2009 dosegel 10,8 mio EUR, so zavarovalnice, ki opravljajo dodatno zdravstveno zavarovanje, za leto 2010 izkazale negativni zavarovalno-tehnični rezultat v višini 5,7 mio EUR. Na prihodkovni strani so se čisti prihodki od zavarovalnih premij v primerjavi s predhodnim letom znižali za 0,7 odstotka in prihodki naložb za 10,5 odstotkov, medtem ko so se drugi čisti prihodki od zavarovanja povečali za 5-krat. Na odhodkovni strani pa so se čisti odhodki za škode povečali za 7,3 odstotke, medtem ko so se znižali čisti obratovalni stroški (za 7,5 odstotkov), odhodki naložb in drugi čisti zavarovalni odhodki.

Tabela 12:
Zbirni izkaz izida iz zdravstvenih zavarovanj zavarovalnic za leto 2009 in 2010 (vsi zneski so v mio EUR)

	C. IZKAZ IZIDA IZ ZDRAVSTVENIH ZAVAROVANJ	Leto 2009	Leto 2010
I.	Čisti prihodki od zavarovalnih premij	413,0	410,0
II.	Prihodki naložb	7,6	6,8
III.	Drugi čisti prihodki od zavarovanja	0,2	1,0
IV.	Čisti odhodki za škode	342,0	366,9
V.	Sprememba ostalih čistih zavarovalno-tehničnih rezervacij (+/-)	-0,2	-0,9
VI.	Čisti odhodki za bonuse in popuste	0	0
VII.	Čisti obratovalni stroški	53,4	49,4
VIII.	Odhodki naložb	2,9	2,4
IX.	Drugi čisti zavarovalni odhodki	4,1	2,2
X.	Razporejeni donos naložb, prenesen v izkaz čistega izida zavarovalnic (-)	1,3	1,7
XI.	Izid iz zdravstvenih zavarovanj (I+II+III–IV±V-VI-VII–VIII–IX–X) pred razporeditvijo polovice pozitivnega izida iz dopolnilnega zavarovanja	16,9	-5,7
XII.	Razporejena polovica pozitivnega izida iz dopolnilnega zavarovanja	6,1	-
XIII.	Izid iz zdravstvenih zavarovanj (XI–XII)	10,8	-5,7

Vir: Revidirani izkazi poslovnega izida zavarovalnic za leto 2009 in nerevidirani izkazi poslovnega izida zavarovalnic za leto 2010.

Dopolnilna zdravstvena zavarovanja so prostovoljna zdravstvena zavarovanja, ki krijejo razliko ali del razlike med celotnimi stroški zdravstvenih storitev in stroški teh storitev, ki jih krije obvezno zdravstveno zavarovanje po zakonu, ki ureja obvezna zdravstvena zavarovanja. Sklep o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL 2009 (Ur. l. RS, št. 47/09) zavarovalnicam,

ki opravljajo posle omenjenih zavarovanj, nalaga, da sestavljajo še izkaz poslovnega izida in bilanco stanja iz dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja. Na slovenskem trgu delujejo tri take zavarovalnice, ki so v okviru dopolnilnih zdravstvenih zavarovanj za leto 2010 izkazale negativni izid v višini 7,7 mio EUR (v letu 2009 je bil izkazan dobiček 15 mio EUR). Pri tem so se čisti prihodki od zavarovalnih premij dopolnilnih zdravstvenih zavarovanj v primerjavi s predhodnim letom znižali za 0,6 odstotka in so znašali 400,8 mio EUR, kar predstavlja kar 97,8 odstotkov čistih prihodkov od premij vseh zdravstvenih zavarovanj. Čisti odhodki za škode so se v istem obdobju povečali za 7,4 odstotke in so znašali 364,6 mio EUR, ter tako v čistih odhodkih za škode vseh zdravstvenih zavarovanj predstavljajo 99,4 odstotni delež. Čisti obratovalni stroški so se glede na predhodno leto znižali za 7,1 odstotka in predstavljajo 90,3 odstotni delež čistih obratovalnih stroškov vseh zdravstvenih zavarovanj.

Tabela 13:
Zbirni izkaz izida iz dopolnilnih zdravstvenih zavarovanj zavarovalnic za leto 2009 in 2010 (vsi zneski so v mio EUR)

	Ca. IZKAZ IZIDA IZ DOPOLNILNIH ZAVAROVANJ	Leto 2009	Leto 2010
I.	Čisti prihodki od zavarovalnih premij	403,4	400,8
II.	Prihodki naložb	7,3	6,4
III.	Drugi čisti prihodki od zavarovanja	0,2	1,1
IV.	Čisti odhodki za škode	339,6	364,6
V.	Sprememba ostalih čistih zavarovalno-tehničnih rezervacij (+/-)	-0,2	-0,9
VI.	Čisti odhodki za bonuse in popuste	0	0
VII.	Čisti obratovalni stroški	48,0	44,6
VIII.	Odhodki naložb	2,9	2,2
IX.	Drugi čisti zavarovalni odhodki	3,9	2,0
X.	Razporejeni donos naložb, prenesen v izkaz čistega izida zavarovalnic (-)	1,3	1,7
XI.	Izid iz dopolnilnih zavarovanj (I+II+III–IV±V-VI-VII–VIII–IX–X)	15,0	-7,7

Vir: Revidirani izkazi poslovnega izida zavarovalnic za leto 2009 in nerevidirani izkazi poslovnega izida zavarovalnic za leto 2010.

3.5.2. Izidi poslovanja pozavarovalnic

Kljub dejstvu, da se je poslovno leto pričelo z vrsto neurij, sta pozavarovalnici v letu 2010 izkazali skoraj štirikrat višji zavarovalno-tehnični izid (16,2 mio EUR) kot v predhodnem obdobju. Izboljšanje zavarovalno-tehničnega izida je posledica povečanja čistih prihodkov od pozavarovalnih premij, ki so se v letu 2010 povečali za 5,6 odstotkov, medtem ko so se na drugi strani čisti odhodki za škode znižali za 3,6 odstotkov, čisti obratovalni stroški pa so se povečali za 10,6 odstotkov. Pozavarovalnici sta povečali zbrano premijo v tujini, medtem ko je pozavarovalna premija zbrana v Sloveniji padla. Ob zaključku leta sta pozavarovalnici dosegli pozitivni čisti poslovni izid v skupni višini 13,2 mio EUR (v letu 2009 izguba v višini 5,4 mio EUR). Prihodki naložb so se zmanjšali za 8,3 odstotke, odhodki naložb pa kar za 52 odstotkov, kar je predvsem posledica zmanjšanja izgub pri odtujitvah naložb (za 88,4 odstotke).

Tabela 14:
Zbirni izkaz poslovnega izida in vseobsegajočega donosa pozavarovalnic za leto 2009 in 2010 (vsi zneski so v mio EUR)

	A. IZKAZ IZIDA IZ DRUGIH ZAVAROVANJ (RAZEN ŽIVLJENJSKIH IN ZDRAVSTVENIH ZAVAROVANJ)	Leto 2009	Leto 2010
I.	Čisti prihodki od zavarovalnih premij	180,6	190,7
II.	Razporejeni donos naložb, prenesen iz izkaza čistega izida pozavarovalnic	6,4	7,0
IV.	Čisti odhodki za škode	130,7	126,0
V.	Sprememba drugih čistih zavarovalno-tehničnih rezervacij (+/-)	-0,9	1,3
VII.	Čisti obratovalni stroški	50,8	56,2
VIII.	Drugi čisti zavarovalni odhodki	0,3	0,6
IX.	Izid iz premoženjskih, razen zdravstvenih zavarovanj (I+II-IV±V-VII-VIII)	4,3	16,2
	D. IZRAČUN ČISTEGA IZIDA POZAVAROVALNIC		
I.	Izid iz premoženjskih, razen zdravstvenih zavarovanj (A.IX)	4,3	16,2
IV.	Prihodki naložb	18,1	16,6
VII.	Odhodki naložb	21,0	10,1
VIII.	Razporejen donos naložb, prenesen v izkaz izida premoženjskih, razen zdravstvenih zavarovanj (A.II)	6,4	7,0
IX.	Drugi prihodki iz zavarovanj	1,1	2,6
X.	Drugi odhodki iz zavarovanj	1,1	2,0
XI.	Drugi prihodki	0	0,2
XII.	Drugi odhodki	0	0,1
XIII.	Poslovni izid obračunskega obdobja pred obdavčitvijo (I+II+III+IV+V+VI-VII-VIII+IX-X+XI-XII)	-5,0	16,4
XIV.	Davek iz dobička	0,4	3,0
XV.	Odloženi davki	0	-0,2
XVI.	ČISTI POSLOVNI IZID OBRAČUNSKEGA OBDOBJA (I+IV-VII-VIII+IX-X+XI-XII-XIV±XV)	-5,4	13,2
	E. IZRAČUN VSEOBSEGAJOČEGA DONOSA POZAVAROVALNIC		
I.	Čisti dobiček / izguba poslovnega leta po obdavčitvi	-5,4	13,2
II.	Drugi vseobsegajoči donos po obdavčitvi	11,2	-2,2
III.	Celotni vseobsegajoči donos (I + II)	5,8	11,0

Vir: Revidirani izkazi poslovnega izida zavarovalnic za leto 2009 in nerevidirani izkazi poslovnega izida zavarovalnic za leto 2010.

Prav tako kot pri zavarovalnicah je bil tudi pri pozavarovalnicah celotni vseobsegajoči donos v letu 2010 pozitiven, in sicer sta ga pozavarovalnici izkazali v višini 11 mio EUR, kar je za 89,7 odstotkov več kot v letu 2009, ko je bil izkazan v višini 5,8 mio EUR. Na višji celotni vseobsegajoči donos je vplival čisti dobiček poslovnega leta, medtem, ko je bil drugi vseobsegajoči donos po obdavčitvi, zaradi izgub iz ponovne izmere finančnih sredstev razpoložljivih za prodajo, negativen.

3.6. BILANCE STANJA

3.6.1. Bilance stanja zavarovalnic

V analizi podatkov po stanju na dan 31. 12. 2009 so zajeti revidirani računovodski izkazi, po stanju na dan 31. 12. 2010 pa še niso revidirani računovodski izkazi vseh zavarovalnic. Podatki v zbirni bilanci stanja zavarovalnic na dan 31. 12. 2009 in 31. 12. 2010 zajemajo skupaj premoženjska in življenjska zavarovanja. Zavarovalnice so bile dolžne pri izdelavi bilance stanja upoštevati določila Mednarodnih standardov računovodskega poročanja in predpisov Agencije. V skladu s Sklepom o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic - SKL 2009 so bile dolžne sestaviti bilanco stanja ločeno za premoženjska zavarovanja (zajemajo tudi zdravstvena zavarovanja), življenjska zavarovanja in dopolnilna zdravstvena zavarovanja.

Bilančna vsota zavarovalnic je konec leta 2010 dosegla 5.434,7 mio EUR. V primerjavi s predhodnim letom je porasla za 344,2 mio EUR oziroma za 6,8 odstotkov in tako dosegla 5.434,7 mio EUR. Največji delež na strani sredstev predstavljajo Naložbe v zemljišča in zgradbe ter finančne naložbe (4.052 mio EUR), in sicer kar 74,6 odstotka vseh sredstev. Znotraj te postavke predstavljajo največji delež Druge finančne naložbe, ki s 3.078,9 mio EUR predstavljajo 76 odstotkov omenjene postavke in so se v primerjavi z letom 2009 povečale za 5,6 odstotkov. Med Drugimi finančnimi naložbami predstavljajo največji delež Dolžniški vrednostni papirji in drugi vrednostni papirji s stalnim donosom, ki z 2.262,9 mio EUR predstavljajo kar 73,4 odstotke celotnih drugih finančnih naložb; v primerjavi z lanskim letom se je postavka povečala za 9,7 odstotkov. Z 252,4 mio EUR sledi znesek zavarovalno-tehničnih rezervacij prenesenih na pozavarovalnice, ki predstavlja 8,2 odstotka Drugih finančnih naložb.

V skupnih sredstvih so se v primerjavi z letom 2009 najbolj povečala Razna sredstva, in sicer za 25,5 odstotkov, ki pa zneskovno predstavljajo le 0,9 odstotkov vseh sredstev. Sledi povečanje naložb v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje, in sicer za 22,7 odstotkov. Njihov delež v skupnih sredstvih je v primerjavi s predhodnim letom narasel za 2 odstotni točki; tako so omenjene naložbe na koncu leta 2010 predstavljale 15,3 odstotke celotne bilančne vsote oziroma 27,4 odstotkov (24,6 odstotkov v letu 2009) bilančne vsote življenjskih zavarovanj.

Delež Naložb v zemljišča in zgradbe ter finančne naložbe, ki predstavljajo največjo postavko sredstev zavarovalnice, se je v primerjavi s predhodnim letom znižal za 1,6 odstotnih točk, sicer pa so ta sredstva v primerjavi s predhodnim letom porasla za 4,4 odstotke. Znotraj omenjene postavke je prišlo do izrazitega porasta Drugih zemljišč in zgradb za neposredno izvajanje zavarovalne dejavnosti, ki pa zneskovno predstavljajo le slaba 0,2 promila vseh sredstev. Izrazito so porasli tudi Deleži v investicijskih skladih (iz 8,9 mio EUR na 16,9 mio EUR oziroma za 89,9 odstotkov). Visok porast beležijo tudi Depoziti pri bankah (199 mio EUR na dan 31. 12. 2010), ki so se povečali za 52 odstotkov, zneskovno pa predstavljajo 3,7 odstotkov vseh sredstev. Povečali so se tudi Dolžniški vrednostni papirji in posojila, dana drugim družbam v skupini (iz 17 mio EUR na 21,5 mio EUR), Hipotekarna posojila za 35,6 odstotkov (predstavljajo zanemarljiv znesek) ter Zemljišča za neposredno izvajanje zavarovalne dejavnosti. Zmanjšala pa se je vrednost postavkam Vrednostni papirji kupljeni za prodajo oziroma s preostalo dospelostjo do enega leta (iz 148,3 mio EUR na 104 mio EUR), Delnice in deleži v pridruženih družbah (iz 153,9 mio EUR na 129,6 mio EUR), Dolžniški vrednostni papirji in posojila dana pridruženim družbam (za 18,9 odstotkov), Delnice in drugi vrednostni papirji s spremenljivim donosom in kuponi skladov (iz 293,9 mio EUR na 247,8 mio EUR), Dana kratkoročna posojila (za 16,6 odstotkov) in Ostale kratkoročne finančne naložbe za 47,4 odstotke (predstavljajo zanemarljiv znesek).

Tabela 15:
Bilanca stanja zavarovalnic na dan 31. 12. 2009 in 31. 12. 2010 (vsi zneski so v mio EUR)

		ŽIVLJENJSKA ZAVAROVANJA		PREMOŽENJSKA ZAVAROVANJA		SKUPNA BILANCA STANJA		
		Leto 2009	Leto 2010	Leto 2009	Leto 2010	Leto 2009	Leto 2010	Indeks 10/09
	SREDSTVA	**2.755,1**	**3.036,7**	**2.335,4**	**2.398,0**	**5.090,5**	**5.434,7**	**106,8**
A	Neopredmetena dolgoročna sredstva	17,9	w16,9	53,4	57,3	71,3	74,2	104,1
B	Naložbe v zemljišča in zgradbe ter finančne naložbe	2.001,2	2.133,5	1.878,4	1.918,5	3.879,6	4.052,0	104,4
	- od tega druge finančne naložbe	1.688,2	1.795,0	1.228,4	1.283,9	2.916,6	3.078,9	105,6
C	Naložbe v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje	678,8	832,8	0	0	678,8	832,8	122,7
D	Terjatve; od tega:	34,2	31,6	354,5	360,0	388,7	391,6	100,7
	- terjatve iz neposrednih zavarovalnih poslov	4,9	5,0	199,4	193,0	204,3	198,0	96,9
	- terjatve iz sozavarovanja in pozavarovanja	0,4	1,0	55,1	56,5	55,5	57,5	103,6
E	Razna sredstva	11,7	10,6	30,6	42,5	42,3	53,1	125,5
F	Kratkoročne aktivne časovne razmejitve	11,3	11,3	18,4	19,6	29,7	30,9	104,0
G	Nekratkoročna sredstva v posesti za prodajo in ustavljeno poslovanje	0	0	0,1	0,1	0,1	0,1	100,0
	OBVEZNOSTI	**2.755,1**	**3.036,7**	**2.335,4**	**2.398,0**	**5.090,5**	**5.434,7**	**106,8**
A	Kapital; od tega:	229,7	237,3	573,2	641,5	802,9	878,8	109,5
	- vpoklicani kapital	82,0	83,9	153,9	164,7	235,9	248,6	105,4
B	Podrejene obveznosti	17,6	16,4	38,3	35,8	55,9	52,2	93,4
C	Kosmate zavarovalno-tehnične rezervacije in odloženi prihodki od premij	1.515,5	1.610,4	1.499,0	1.480,6	3.014,5	3.091,0	102,5
D	Kosmate zavarovalno-tehnične rezervacije v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje	670,1	825,9	0	0	670,1	825,9	123,3
E	Rezervacije za druge nevarnosti in stroške	2,1	3,0	34,9	17,7	37	20,7	55,9
F	Obveznosti za finančne naložbe pozavarovateljev iz naslova pozavarovalnih pogodb pri cedentih	35,3	38,2	0	0,1	35,3	38,3	108,5
G	Druge obveznosti; od tega:	276,7	297,4	172	206,7	448,7	504,1	112,3
	- obveznosti iz neposrednih zavarovalnih poslov	16,3	23,3	39,4	42,2	55,7	65,5	117,6
	- obveznosti iz sozavarovanja in pozavarovanja	1,2	1,3	45,1	53,2	46,3	54,5	117,7
H	Pasivne časovne razmejitve	8,1	8,1	18,0	15,6	26,1	23,7	90,8
I	Nekratkoročne obveznosti vezane na nekratkoročna sredstva v posesti za prodajo in ustavljeno poslovanje	0	0	0	0	0	0,0	-

Vir: Revidirane bilance stanja zavarovalnic na dan 31. 12. 2009 in nerevidirane bilance stanja zavarovalnic na dan 31. 12. 2010.

Na strani obveznosti predstavlja največji delež postavka Kosmate zavarovalno-tehnične rezervacije in odloženi prihodki od premij (3.091 mio EUR), kar pomeni 56,9 odstotkov celotne pasive; njihov delež se je v primerjavi s predhodnim letom znižal za 2,3 odstotne točke. Na drugem mestu po deležu je postavka Kapital (878,8 mio EUR), ki predstavlja 16,2 odstotka celotne pasive; njen delež se je v primerjavi s predhodnim letom zvišal za 0,4 odstotne točke. Na tretjem mestu je postavka Kosmate zavarovalno-tehnične rezervacije v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje (825,9 mio EUR), ki predstavljajo 15,2 odstotka vseh obveznosti, njihov delež pa se je v primerjavi s predhodnim letom povečal za 2 odstotni točki.

Največji porast na strani obveznosti so v letu 2010 dosegle Kosmate zavarovalno-tehnične rezervacije v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje, in sicer so se v primerjavi s predhodnim letom povečale za 23,3 odstotke, sledijo Druge obveznosti, ki so se povečale za 12,3 odstotke, Kapital s povečanjem za 9,5 odstotkov, Obveznosti za finančne naložbe pozavarovateljev iz naslova pozavarovalnih pogodb pri cedentih, ki so se povečale za 8,2 odstotka ter Kosmate zavarovalno-tehnične rezervacije in odloženi prihodki od premij, ki so se povečali za 2,5 odstotkov. Postavke, ki so jih zavarovalnice izkazale z nižjo vrednostjo kot pred letom, pa so bile Rezervacije za druge nevarnosti in stroške (43,9 odstotni padec), Pasivne časovne razmejitve (9,1 odstotni padec) in Podrejene obveznosti, ki so bile nižje za 6,7 odstotkov.

Zavarovalnice so na koncu leta 2010 izkazale za 75,9 mio EUR višji kapital kot pred letom. Na porast Kapitala je v največji meri vplival izkazan Čisti poslovni izid poslovnega leta, ki je bil 26,7 mio EUR oziroma 133,3 odstotke višji kot v predhodnem letu in Rezerve iz dobička, ki so se povečale za 59,6 mio EUR oziroma 49 odstotkov. Povečanje Rezerv iz dobička je predvsem posledica drugačnega načina izkazovanja polovice pozitivnega izida iz dopolnilnih zdravstvenih zavarovanj. V skladu s spremembo sklepa AZN[4] so zavarovalnice, ki izvajajo dopolnilna zdravstveno zavarovanje, polovico pozitivnega izida dopolnilnih zdravstvenih zavarovanj izkazale v novi postavki Rezerve iz dobička, in sicer Rezerve iz polovice pozitivnega izida dopolnilnih zavarovanj, ki so na dan 31. 12. 2010 znašale 25,4 mio EUR. Dodatno je na povečanje Rezerv iz dobička (in s tem tudi na povečanje Kapitala) vplivalo tudi povečanje Drugih rezerv iz dobička (za 21,7 mio EUR) ter povečanje Zakonskih in statutarnih rezerv (za 9,1 mio EUR). Osnovni kapital se je v obravnavanem letu povečal za 12,7 mio EUR, kar je posledica dokapitalizacij, ki so jih izvedli v šestih zavarovalnicah. Nasprotno se je Presežek iz prevrednotenja v zvezi z dolgoročnimi finančnimi naložbami znižal za 31,3 mio EUR, kot posledica trajnih oslabitev finančnih sredstev razpoložljivih za prodajo (prenos v izkaz poslovnega izida) ter ostalih oslabitev finančnih sredstev.

Primerjava bilančnih vsot ter posameznih postavk bilance stanja zavarovalnic za zavarovalno skupino življenjskih in za zavarovalno skupino premoženjskih zavarovanj z bilančno vsoto vseh zavarovanj pa prikaže nekatere specifične razlike med njimi.

Bilančna vsota življenjskih zavarovanj predstavlja na koncu leta 2010 kar 55,9 odstotkov celotne bilančne vsote zavarovalnic, kar je v primerjavi z letom 2009 za 1,8 odstotnih točk več. Ta delež je precej višji v primerjavi z deležem obračunane kosmate zavarovalne premije življenjskih zavarovanj, ki v skupni obračunani kosmati zavarovalni premiji zavarovalnic za leto 2010 predstavlja le 26,5 odstotkov.

Na tako visoko bilančno vsoto življenjskih zavarovanj vplivajo predvsem finančne naložbe (dolgoročne in kratkoročne). Le-te znašajo pri življenjskih zavarovanjih 2.910,2 mio EUR in predstavljajo kar 95,8 odstotkov bilančne vsote življenjskih zavarovanj, medtem ko z 1.626,7 mio EUR pri premoženjskih zavarovanjih dosegajo 67,8 odstotkov bilančne vsote. Nasprotna je slika pri naložbah v zemljišča in zgradbe za zavarovalno dejavnost. Največji del teh naložb se financira iz premoženjskih zavarovanj, kjer predstavljajo 3,3 odstotke bilančne vsote, pri življenjskih zavarovanjih pa predstavljajo le 0,6 odstotka.

Razmerja med sredstvi življenjskih in premoženjskih zavarovanj so odraz razmerij na strani obveznosti do virov v bilancah stanja zavarovalnic.

[4] Sklep o spremembi sklepa o podrobnejših navodilih za računovodsko spremljanje in izkazovanje poslovnih dogodkov v zvezi z izvajanjem izravnave pri dopolnilnem zdravstvenem zavarovanju; Ur. list RS, št. 99/2010

Zavarovalno-tehnične rezervacije in odloženi prihodki predstavljajo v premoženjskih zavarovanjih 61,7 odstotkov, v življenjskih zavarovanjih pa 80,2 odstotka bilančne vsote. Zaradi nižje izkazane obračunane kosmate premije pri premoženjskih zavarovanjih so tudi izkazane zavarovalno-tehnične rezervacije in odloženi prihodki za 1,2 odstotka nižji kot v predhodnem letu, medtem ko so pri življenjskih zavarovanjih za 11,4 odstotke višje. Drugačna pa je slika pri deležu kapitala med vsemi obveznostmi do virov, ki pri premoženjskih zavarovanjih dosega 26,7 odstotkov, pri življenjskih zavarovanjih pa le 7,8 odstotkov. To med drugim dokazuje, da zavarovalnice večji del naložb v zemljišča in zgradbe za zavarovalno dejavnost financirajo s kapitalom iz premoženjskih zavarovanj.

3.6.2. Bilance stanja pozavarovalnic

Tabela 16:
Zbirna bilanca stanja pozavarovalnic na dan 31. 12. 2009 in 31. 12. 2010 (vsi zneski so v mio EUR)

		Leto 2009	Leto 2010	Indeks 10/09
	SREDSTVA	**569,7**	**606,7**	**106,5**
A.	Neopredmetena dolgoročna sredstva	0,3	0,3	100
B.	Naložbe v zemljišča in zgradbe ter finančne naložbe	443,2	477,5	107,7
	- od tega druge finančne naložbe	278,4	304,1	109,2
D.	Terjatve	114,9	118,5	103,1
	- od tega terjatve iz pozavarovanja	105,8	115,1	108,8
E.	Razna sredstva	0,8	1,0	125
F.	Kratkoročne aktivne časovne razmejitve	10,5	9,4	89,5
	OBVEZNOSTI	**569,7**	**606,7**	**106,5**
A.	Kapital; od tega:	181,4	192,1	105,9
	- vpoklicani kapital	42,2	44,0	104,3
B.	Podrejene obveznosti	31,2	31,2	100
C.	Kosmate zavarovalno-tehnične rezervacije in odloženi prihodki od premij	260,8	277,3	106,3
E.	Rezervacije za druge nevarnosti in stroške	0,2	0,2	100
G.	Druge obveznosti	95,5	105,2	110,2
	- od tega obveznosti iz pozavarovanja	79,3	77,8	98,1
H.	Pasivne časovne razmejitve	0,6	0,7	116,7

Vir: Revidirane bilance stanja pozavarovalnic na dan 31. 12. 2009 in nerevidirane bilance stanja pozavarovalnic na dan 31. 12. 2010.

Bilančna vsota pozavarovalnic je v letu 2010 v primerjavi s predhodnim letom porasla za 37 mio EUR, oziroma za 6,5 odstotkov, kar je precej višji porast kot v predhodnem obdobju, ko je bila zabeležena le 0,9 odstotna rast. Največjo postavko v strukturi sredstev predstavljajo Naložbe v zemljišča in zgradbe ter finančne naložbe, ki predstavljajo kar 78,7 odstotkov vseh sredstev, njihova rast v obračunskem letu pa je bila 7,7 odstotna. V omenjeni postavki najvišji delež predstavljajo Druge finančne naložbe (63,7 odstotkov, oziroma 304,1 mio EUR), kar je v primerjavi s predhodnim letom za 9,2 odstotka več. Med Drugimi finančnimi naložbami predstavljajo največji delež Dolžniški vrednostni papirji in drugi vrednostni papirji s stalnim donosom (60,4 odstotke oziroma 183,7 mio EUR), katerih znesek se je v primerjavi s predhodnim obdobjem povečal za 19,6 odstotkov.

Pozavarovalnici sta kot drugo največjo postavko Naložb v zemljišča in zgradbe ter finančne naložbe izkazali Finančne naložbe v družbah v skupini in pridruženih družbah, ki znašajo 114,5 mio EUR oziroma 24 odstotkov omenjene postavke.

Pozavarovalnici sta za leto 2010 v primerjavi s predhodnim letom izkazali skoraj dvakrat večjo postavko Kratkoročni depoziti pri bankah, ki je dosegla 71,1 mio EUR (v preteklem letu 35,8 mio EUR), povečali so se tudi Dolžniški vrednostni papirji in drugi vrednostni papirji s stalnim donosom (za 30,1 mio EUR oziroma 19,6 odstotkov) in Deleži v investicijskih skladih (za 15,1 odstotek). Delnice in drugi vrednostni papirji s spremenljivim donosom in kuponi skladov so se znižali iz 41,1 mio EUR v letu 2009 na 27,6 mio EUR, Vrednostni papirji kupljeni za prodajo oziroma s preostalo dospelostjo do enega leta pa so iz 33,5 mio EUR v letu 2009 padli na 7,6 mio EUR v letu 2010.

Finančne naložbe v družbah v skupini in pridruženih družbah so se v primerjavi s predhodnim obdobjem povečale za 12,4 odstotke. Pri tem se je, zaradi pridobitve oziroma povečanja deleža v odvisnih družbah, najbolj povečal delež Delnic in deležev v družbah v skupini (iz 68,5 na 85,3 mio EUR, oziroma za 24,5 odstotkov). Povečali so se tudi Dolžniški vrednostni papirji in posojila, dana drugim družbam v skupini (za 17,5 odstotkov), medtem ko so se Dolžniški vrednostni papirji in posojila, dana pridruženim družbam ter Druge finančne naložbe v družbah v skupini in v pridruženih družbah zmanjšali.

Terjatve pozavarovalnic, izkazane v znesku 118,6 mio EUR, so se povečale za 3,2 odstotka, predvsem zaradi povečanja Terjatev za premijo iz sprejetega pozavarovanja. Izrazito se je povečala postavka Razna sredstva (za 34,7 odstotkov) in zmanjšala postavka Zemljišča in zgradbe (za 21,1 odstotek), vendar omenjeni postavki predstavljata manj kot 2 oziroma 4 promile celotnih sredstev pozavarovalnic.

Za leto 2010 sta pozavarovalnici izkazali kapital v višini 192,2 mio EUR, kar je za 5,9 odstotkov višje kot pred letom. Njegov delež v celotnih obveznosti do virov sredstev pa znaša 31,7 odstotkov. Na povečanje Kapitala so vplivale naslednje postavke: povečanje osnovnega kapitala zaradi dokapitalizacije ene od pozavarovalnic v višini 1,8 mio EUR, povečanje rezerv iz dobička za 3,8 mio EUR (za 2,2 mio EUR rezerve za izravnavo katastrofalnih škod in za 1,3 mio EUR druge rezerve iz dobička), zadržani čisti poslovni izid, ki se je povečal za 5 mio EUR in čisti poslovni izid, ki se je povečal za 2,5 mio EUR. Negativno je na Kapital vplival Presežek iz prevrednotenja, saj sta ga pozavarovalnici, zaradi trajne oslabitve finančnih sredstev razpoložljivih za prodajo, izkazali v negativnem znesku 1,8 mio EUR.

Največjo postavko na pasivni strani predstavljajo Kosmate zavarovalno-tehnične rezervacije in odloženi prihodki od premij (45,7 odstotkov), ki so se v primerjavi s predhodnim letom povečale za 6,3 odstotke, tako da so konec leta dosegle 277,3 mio EUR. Med njimi so največji znesek predstavljale škodne rezervacije (214,4 mio EUR oziroma 77,3 odstotkov), ki so se v primerjavi s predhodnim letom povečale za 10 odstotkov. Druge obveznosti so konec leta 2010 znašale 105,2 mio EUR in so se v primerjavi s predhodnim letom povečale za 10,1 odstotka; v omenjeni postavki največji delež (73,9 odstotkov oziroma 77,8 mio EUR) predstavljajo obveznosti iz sozavarovanja in pozavarovanja. Pasivne časovne razmejitve so se povečale za 25,7 odstotkov, vendar zneskovno predstavljajo le en promil celotne bilančne vsote pozavarovalnic.

3.7. KAZALCI POSLOVANJA

V naslednji tabeli prikazujemo nekaj pomembnejših kazalcev poslovanja:

Tabela 17:
Kazalci poslovanja zavarovalnic in pozavarovalnic

	Zavarovalnice		Pozavarovalnice	
	2009	2010	2009	2010
Delež čistih odhodkov za škode v čistih prihodkih od zavarovalnih premij – PREMOŽENJSKA ZAVAROVANJA	74%	59%	72%	66%
Delež čistih odhodkov za škode v čistih prihodkih od zavarovalnih premij – ŽIVLJENJSKA ZAVAROVANJA	35%	43%	-	-
Delež čistih odhodkov za škode v čistih prihodkih od zavarovalnih premij – ZDRAVSTVENA ZAVAROVANJA	83%	90%	-	-
Delež obratovalnih stroškov v obračunani kosmati premiji – PREMOŽENJSKA ZAVAROVANJA	20%	22%	19%	21%
Delež obratovalnih stroškov v obračunani kosmati premiji – ŽIVLJENJSKA ZAVAROVANJA	23%	23%	-	-
Delež obratovalnih stroškov v obračunani kosmati premiji – ZDRAVSTVENA ZAVAROVANJA	13%	12%	-	-
Koeficient nalaganja oz. pokritost zavarovalno-tehničnih rezervacij z naložbami kritnih skladov	108%	108%	-	-
Koef. nalaganja oz. pokritost vseh zavar. teh. rezervacij z naložbami	114%	115%	150%	143%
Delež kapitala v obveznostih do virov sredstev	15,8%	16,2%	32%	32%
Čista donosnost kapitala	3,0%	9,3%	-3,0%	7,1%
Delež čiste v kosmati obračunani zavarovalni premiji – PREMOŽENJSKA ZAVAROVANJA	86%	86%	70%	72%
Delež čiste v kosmati obračunani zavarovalni premiji – ŽIVLJENJSKA ZAVAROVANJA	98%	98%	22%	35%
Delež čiste v kosmati obračunani zavarovalni premiji – ZDRAVSTVENA ZAVAROVANJA	100%	100%	-	-

Vir: Obrazca St – 43 in St – 55, revidirane bilance stanja zavarovalnic in pozavarovalnic na dan 31. 12. 2009 in nerevidirane bilance stanja zavarovalnic in pozavarovalnic na dan 31. 12. 2010 ter revidirani izkazi poslovnega izida zavarovalnic in pozavarovalnic za leto 2009 in nerevidirani izkazi poslovnega izida zavarovalnic in pozavarovalnic za leto 2010.

Razmerje med čistimi odhodki za škode in čistimi prihodki od zavarovalnih premij se je pri zavarovalnicah v primerjavi s predhodnim letom pri premoženjskem zavarovanju izboljšalo, in sicer za 15 odstotnih točk, medtem ko se je poslabšalo pri življenjskem zavarovanju za 8 odstotnih točk in pri zdravstvenem zavarovanju za 7 odstotnih točk. Pri premoženjskih zavarovanjih je prišlo do izboljšanja razmerja zaradi zmanjšanja škod. Pri življenjskih zavarovanjih se je razmerje poslabšalo zaradi povečanja škod (dospetje nekaterih zavarovalnih pogodb, izplačani predujmi in predčasni odkupi),

pri zdravstvenem zavarovanju pa znižanja premij in povečanja škod. Pri pozavarovalnicah se je to razmerje izboljšalo za 6 odstotnih točk, kar je posledica povečanja premij in zmanjšanja škod.

Delež obratovalnih stroškov v obračunani kosmati premiji zavarovalnic se je v primerjavi z letom 2009 povečal v zavarovalni skupini premoženjskih zavarovanj (za 2 odstotni točki), pri življenjskih zavarovanjih je ostal na enakem nivoju kot pred letom, pri zdravstvenih zavarovanjih pa se je zmanjšal za eno odstotno točko. Pri pozavarovalnicah se je omenjeni delež povečal, in sicer za 2 odstotni točki.

Koeficient nalaganja oziroma pokritosti zavarovalno-tehničnih rezervacij z naložbami prikazuje razmerje med finančnimi naložbami iz naslova zavarovalno-tehničnih rezervacij in oblikovanimi zavarovalno-tehničnimi rezervacijami[5]. Pokritost zavarovalno-tehničnih rezervacij z ustreznimi naložbami mora biti najmanj 100 odstotna. Tako je koeficient pokritosti zavarovalno-tehničnih rezervacij z naložbami kritnih skladov zavarovalnic v letu 2010 znašal 108 odstotkov, kar je enako kot v letu 2009. Koeficient nalaganja oziroma pokritosti vseh zavarovalno-tehničnih rezervacij z naložbami je za zavarovalnice znašal 115 odstotkov (kar je za 1 odstotno točko več kot v letu 2009), za pozavarovalnice pa 143 odstotkov (7 odstotnih točk manj kot v letu 2009).

Delež kapitala v obveznostih do virov sredstev kaže stopnjo udeležbe lastniškega kapitala v vseh obveznostih. Ta delež se je v letu 2010 pri zavarovalnicah zvišal za 0,4 odstotne točke in znaša 16,2 odstotka. Pri pozavarovalnicah je ta delež znašal 32 odstotkov, kar je enako kot v preteklem letu. Vzrok za povečanje tega deleža pri zavarovalnicah je v večjem povečanju postavk kapitala (predvsem čistega dobička poslovnega leta in rezerv iz dobička) od povečanja skupnih obveznosti do virov sredstev.

Kazalec donosnosti kapitala se izračunava kot razmerje med čistim dobičkom in povprečnim stanjem kapitala. Kazalec za leto 2010 za zavarovalnice znaša 9,3 odstotka, kar je trikrat več kot v predhodnem letu. Vzrok za povečanje donosnosti kapitala zavarovalnic je v izrazitem povečanju čistega poslovnega izida. Prav tako sta tudi pozavarovalnici izkazali dosti višji kazalec (7,1 odstotka), v letu 2009 je bil le-ta negativen (-3,0 odstoten). Na povečanje je vplival predvsem pozitiven poslovni izid pozavarovalnic.

Delež čiste v kosmati obračunani zavarovalni premiji (to je odstotek zavarovanja oziroma lastni delež) je za zavarovalnice v letu 2010 v primerjavi s predhodnim letom ostal pri vseh treh skupinah zavarovanj enak kot pred letom, in sicer pri premoženjskih je ta kazalec znašal 86 odstotkov, pri življenjskih 98 odstotkov in pri zdravstvenih zavarovanjih 100 odstotkov. Pri pozavarovalnicah se je ta delež povečal, in sicer pri premoženjskih zavarovanjih za 2 odstotni točki in pri življenjskih zavarovanjih za 13 odstotnih točk.

3.8. ZAVAROVALNO-TEHNIČNE REZERVACIJE[6]

Zavarovalnice in pozavarovalnice so oblikovale zavarovalno-tehnične rezervacije v skladu s Sklepom o podrobnejših pravilih in minimalnih standardih za izračun zavarovalno-tehničnih rezervacij (Ur. l. RS, št. 3/01, 69/01, 85/05 in 66/08).

Po stanju 31. 12. 2010 so zavarovalnice oblikovale čiste zavarovalno-tehnične rezervacije v višini 3.894,3 mio EUR, kar je za 7,5 odstotkov več kot leto poprej. Pozavarovalnice so na dan 31. 12. 2010 oblikovale 239,6 mio EUR čistih zavarovalno-tehničnih rezervacij oziroma za 11,1 odstotek več kot v predhodnem letu, kar je predvsem posledica povečanja škodnih rezervacij za posle iz tujine.

Rezervacije za prenosne premije so zavarovalnice in pozavarovalnice oblikovale za vsako pogodbo posebej, razen v primeru, ko verjetnost

[5] Med zavarovalno-tehničnimi rezervacijami so upoštevane tudi izravnalne rezervacije in rezervacije za izravnavo katastrofalnih škod (v bilanci stanja so izkazane pod drugimi rezervami iz dobička) ter obveznosti iz finančnih pogodb (v bilanci stanja so izkazane pod drugimi obveznostmi). Zakon o zavarovalništvu jih uvršča med zavarovalno-tehnične rezervacije.

[6] Glej opombo pod zaporedno št. 4.

Slika 8:
Gibanje čistih zavarovalno – tehničnih rezervacij zavarovalnic v obdobju 2006-2010 (vsi zneski so v mio EUR na dan 31.12.)

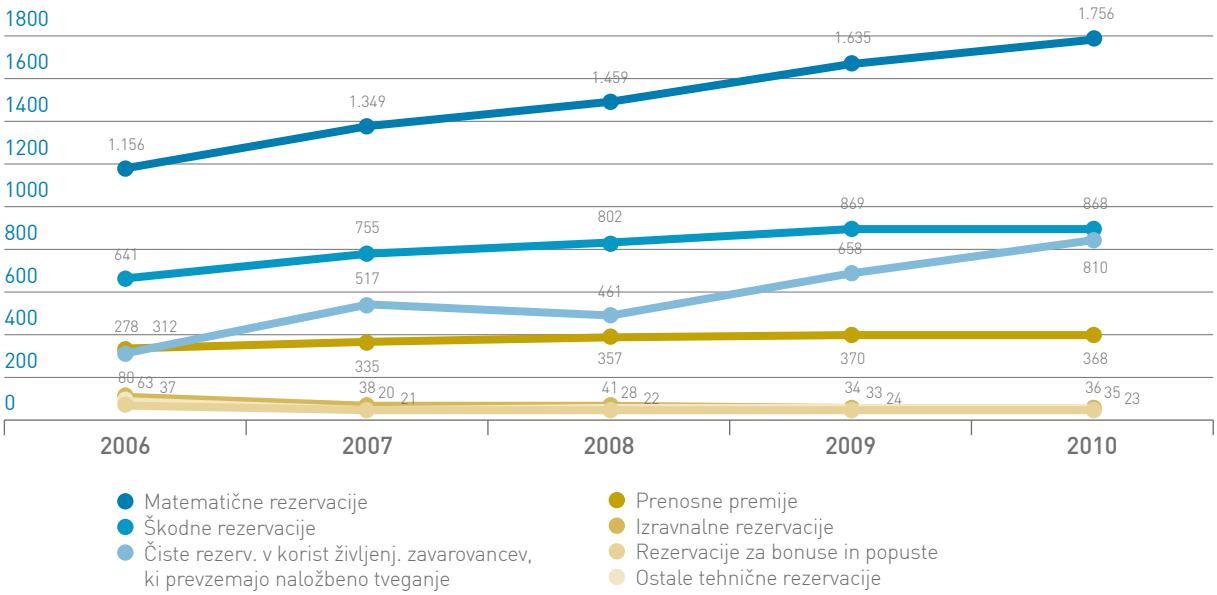

Vir: Obrazci St – 55.

nastanka škode ni enakomerno porazdeljena med trajanjem pogodbe ali v primeru spremembe v višini zavarovalnega kritja v času trajanja zavarovanja. Čiste prenosne premije so se v letu 2010 v primerjavi s preteklim letom malenkostno znižale, in sicer pri zavarovalnicah za 0,6 odstotka (na 368,1 mio EUR), pri pozavarovalnicah pa za 0,3 odstotke.

Zavarovalnice oblikujejo matematične rezervacije v višini sedanje vrednosti ocenjenih bodočih obveznosti zavarovalnice, zmanjšane za ocenjeno sedanjo vrednost bodočih premij, ki bodo vplačane na podlagi sklenjenih zavarovanj. Čiste matematične rezervacije zavarovalnic, ki sklepajo življenjska zavarovanja, so se v letu 2010 v primerjavi s predhodnim letom povečale za 7,3 odstotke in tako dosegle 1.755,5 mio EUR. Pozavarovalnice niso oblikovale matematičnih rezervacij, ker ne sklepajo dolgoročnih zavarovanj, za katere je potrebno oblikovati matematične rezervacije.

Škodne rezervacije so zavarovalnice in pozavarovalnice oblikovale tako za prijavljene in nerešene škode, ki se praviloma izračunavajo ločeno za vsako škodo posebej, kakor tudi za nastale, a še neprijavljene škode. Škodne rezervacije za nastale, a še neprijavljene oziroma ne dovolj prijavljene škode se določi glede na izkušnje preteklih let, upoštevajoč število škod in povprečno priznano odškodnino iz škod, prijavljenih v obračunskem letu, ter pričakovan razvoj v prihodnosti. Škodne rezervacije poleg odškodnin zajemajo tudi stroške reševanja škod. Zavarovalnice so v letu 2010 izkazale čiste škodne rezervacije v znesku 868 mio EUR, kar je v primerjavi s preteklim letom malenkostno nižje (868,6 mio EUR), pozavarovalnice pa v znesku 176,5 mio EUR, kar je za 16,2 odstotka več kot pred letom. Dokaj visok porast škodnih rezervacij v pozavarovalnicah izhaja iz porasta tujih poslov.

Čiste rezervacije za bonuse in popuste (22,7 mio EUR) so se v primerjavi s preteklim letom pri

Slika 9:
Gibanje čistih zavarovalno – tehničnih rezervacij pozavarovalnic v obdobju 2006-2010 (vsi zneski so v mio EUR na dan 31.12.)

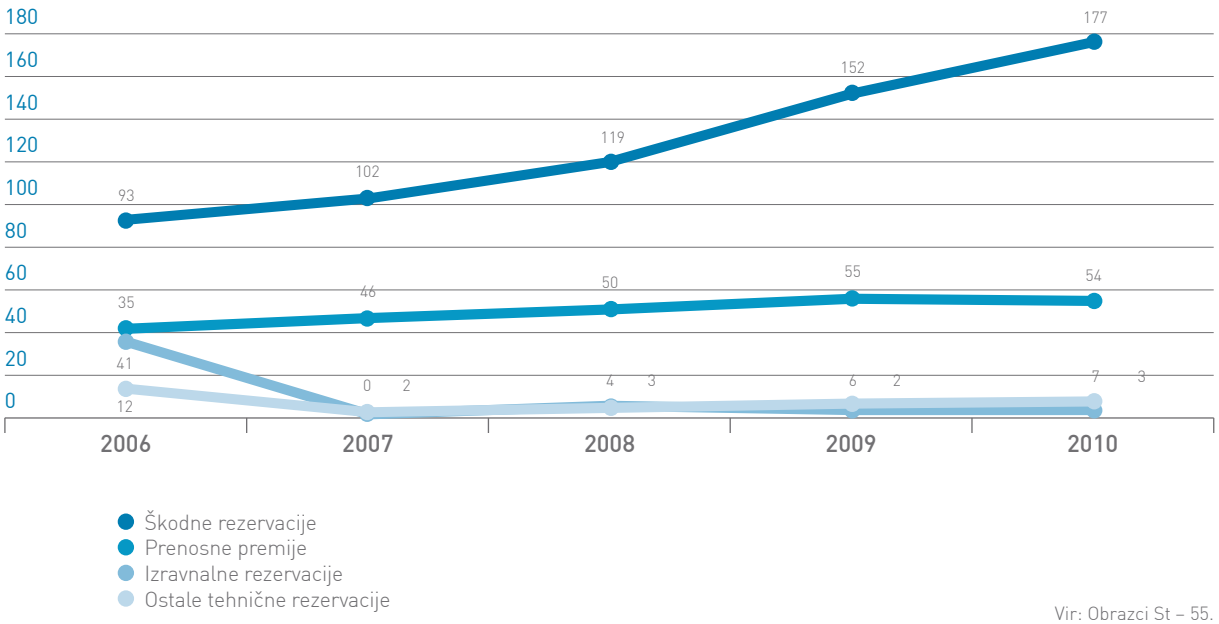

Vir: Obrazci St – 55.

zavarovalnicah znižale za 4,7 odstotkov, pri pozavarovalnicah (216,3 tisoč EUR) pa so se zmanjšale za 7 odstotkov.

Stanje izravnalnih rezervacij se je v letu 2010 v primerjavi z letom 2009 povečalo tako pri zavarovalnicah (35,7 mio EUR) za 5,9 odstotkov, kot tudi pri pozavarovalnicah (2,6 mio EUR) za 8,3 odstotke.

Zavarovalnice so na dan 31. 12. 2010 oblikovale čiste rezervacije v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje v višini 809,9 mio EUR, kar v primerjavi s preteklim letom pomeni 23,1 odstotno povečanje. Za primerjavo navajamo, da je bilo do leta 2003 stanje teh rezervacij nizko (v letu 2002 so znašale le okoli 0,88 mio EUR). Število zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje, je v letu 2009 naraslo že na 432.667, v letu 2010 pa se je povečalo za 71.112, na skupno 503.779 zavarovancev.

Ostale čiste zavarovalno-tehnične rezervacije oblikujejo zavarovalnice in pozavarovalnice glede na predvidene bodoče obveznosti in tveganja velikih škod, ki izhajajo na primer iz zavarovanja odgovornosti za jedrsko škodo, proizvajalčeve odgovornosti za farmacevtske izdelke, potresa in drugih obveznosti in tveganj. Čiste ostale zavarovalno-tehnične rezervacije so v zavarovalnicah v letu 2010, v primerjavi s preteklim letom, porasle iz 33,4 mio EUR na 34,6 mio EUR, oziroma za 3,6 odstotkov, v pozavarovalnicah pa so se povečale (iz 5,7 mio EUR na 6,7 mio EUR) ali za 17,5 odstotkov.

Pooblaščeni aktuarji so vsem (po)zavarovalnicam za leto 2010 izdali pozitivna mnenja o višini premij, o primerno oblikovanih zavarovalno-tehničnih rezervacijah glede na obveznosti ter o primernosti evidenc, ki omogočajo ustrezno vrednotenje obveznosti in zavarovalnih premij.

3.9. NALOŽBE KRITNEGA PREMOŽENJA IN KRITNIH SKLADOV

Finančne naložbe zavarovalnic so do konca leta 2007 izkazovale visoke stopnje rasti, z letom 2008 pa se je trend rasti zaradi finančne krize izrazito spremenil, vendar je v letu 2009 zopet začel rasti.

V tabeli je prikazano gibanje posameznih indeksov evropskih in ameriških delnic v letih 2008, 2009 in 2010.

Slika 10:
Prikaz indeksov evropskih in ameriških delnic v obdobju od 31. 01. 2008 do 03. 06. 2011

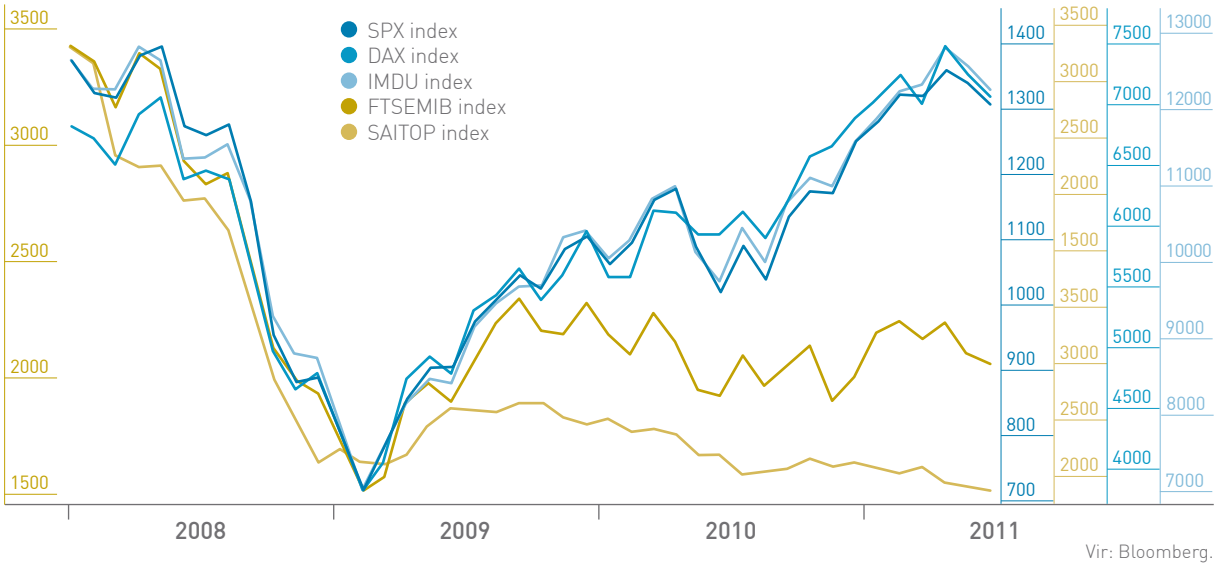

Vir: Bloomberg.

Iz grafa je razvidno, da so v letu 2010 indeksi evropskih in ameriških delnic pričeli rasti, medtem ko indeks SBITOP še vedno ne izkazuje pozitivnega trenda.

Zavarovalnice so imele na dan 31. 12. 2010 za 4.485,7 mio EUR naložb kritnega premoženja in kritnih skladov (za 370,2 mio EUR, oziroma za 9 odstotkov več kot pred letom). Naložbe kritnega premoženja, brez kritnih skladov, so se v primerjavi s predhodnim letom povečale za 70,1 mio EUR, oziroma za 4,4 odstotke (porast v letu 2009 v primerjavi z letom 2008 je znašal 6,9 odstotkov), naložbe kritnih skladov pa za 300,1 mio EUR, oziroma za 11,8 odstotkov (porast v letu 2009 v primerjavi z letom 2008 je znašal 21,2 odstotka).

Naložbe zavarovalnic iz lastnih virov so do konca leta 2007 imele prav tako izrazito visoke stopnje rasti, v letu 2008 se je vrednost teh naložb znižala (za 13,2 odstotka), v letu 2009 pa se je njihova vrednost znova povečala, in sicer za 4,4 odstotke. V letu 2010 je vrednost naložb zavarovalnic v lastne vire ponovno padla, in sicer za 110,7 mio EUR oziroma 20 odstotkov v primerjavi z letom 2009, kar je posledica slabitev naložb (neugodna gibanja na finančnih trgih in v gospodarstvu).

Naložbe kritnih skladov so se v obdobju od leta 1999 do leta 2007 hitreje povečevale kot naložbe kritnega premoženja, brez kritnih skladov. V letu 2008 so sicer bolj narasle naložbe kritnega premoženja brez kritnih skladov, vendar je bilo že v letu 2009 stanje zopet obratno. V letu 2010 so tako naložbe kritnih skladov porasle za 11,8 odstotkov in tako na dan 31. 12. 2010 dosegle 2.839,1 mio EUR, kar predstavlja 63,3 odstotkov (v letu 2009 61,7 odstotkov) naložb celotnega kritnega premoženja.

Tabela 18:
Naložbe zavarovalnic v obdobju 2002-2010 (vsi zneski so v mio EUR na dan 31. 12.)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Indeks 10/02
Naložbe iz lastnih virov	105,5	119,6	156,0	192,4	288,8	612,2	531,1	554,4	443,7	420,6
Kritni sklad	733,1	937,5	1.151,2	1.362,8	1.664,6	2.043,4	2.095,0	2.539,0	2.839,1	387,3
Kritno premoženje brez kritnih skladov	814,3	932,8	997,4	1.114,1	1.191,7	1.328,2	1.474,6	1.576,5	1.646,6	202,2
Skupaj	**1.652,9**	**1.989,9**	**2.304,6**	**2.669,3**	**3.145,1**	**3.983,8**	**4.100,7**	**4.669,9**	**4.929,4**	**298,2**

Vir: Poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov ter RN obrazci.

Naložbe kritnega premoženja, brez kritnih skladov, pa so v zadnjem letu porasle za 4,4 odstotke in tako na dan 31.12.2010 dosegle 36,7 odstotkov celotnih naložb kritnega premoženja, kar je za 1,6 odstotnih točk manj kot v predhodnem letu.

Tabela 19:
Naložbe pozavarovalnic v obdobju 2002-2010 (vsi zneski so v mio EUR na dan 31. 12.)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Indeks 10/02
Naložbe iz lastnih virov	54,3	62,1	72,2	81,0	128,5	187,2	176,3	190,7	195,7	360,4
Kritno premoženje	135,9	162,2	165,1	175,3	195,7	213,5	243,7	324,2	343,5	252,8
Skupaj	**190,2**	**224,3**	**237,3**	**256,3**	**324,2**	**400,7**	**420,0**	**514,9**	**539,2**	**283,5**

Vir: Poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov ter RN obrazci.

Pozavarovalnici sta v letih od 2000 do 2007 izkazovali nižje stopnje rasti finančnih naložb kot zavarovalnice, v letu 2008 in 2009 pa sta pozavarovalnici beležili višjo stopnjo rasti finančnih naložb kot zavarovalnice. Na dan 31. 12. 2010 sta pozavarovalnici imeli 343,5 mio EUR naložb kritnega premoženja, kar v primerjavi s predhodnim letom pomeni povečanje za 19,3 mio EUR oziroma za 5,9 odstotkov. Podobno kot pri zavarovalnicah so tudi naložbe pozavarovalnic iz lastnih virov do konca leta 2007 imele izrazito visoke stopnje rasti, v letu 2008 se je vrednost teh naložb znižala (za 5,8 odstotkov), v letu 2009 pa se je njihova vrednost zopet povečala. Vrednost naložb iz lastnih virov pozavarovalnic je tudi v letu 2010 zadržala trend rasti, za razliko od zavarovalnic, kjer se je vrednost naložb lastnih virov izrazito zmanjšala. Pozavarovalnici sta tako izkazali konec leta 2010 za 195,7 mio EUR naložb iz lastnih virov, kar je za 2,6 odstotkov več kot pred letom.

Tabela 20:
Sestava naložb kritnih skladov in naložb kritnega premoženja zavarovalnic v obdobju 2007-2010
(vsi zneski so v mio EUR na dan 31. 12.)

	KRITNI SKLAD								KRITNO PREMOŽENJE BREZ KRITNIH SKLADOV							
	2007	%	2008	%	2009	%	2010	%	2007	%	2008	%	2009	%	2010	%
Državni papirji	707,8	34,6	797,7	38,1	943,1	37,1	962,3	33,9	445,9	33,6	384,7	26,1	435,3	27,6	441,7	26,8
Nepremičnine	2,2	0,1	7,0	0,3	8,4	0,3	17,0	0,6	19,5	1,5	38,9	2,6	42,1	2,7	41,7	2,5
Posojila	7	0,3	10,9	0,5	44,1	1,7	44,9	1,6	16,7	1,3	20,9	1,4	33,1	2,1	35,3	2,1
Dolžniški vrednostni papirji	630,2	30,8	676,0	32,3	678,1	26,7	748,1	26,3	321,1	24,2	325,3	22,1	280,7	17,8	344,3	20,9
Lastniški vrednostni papirji	588,1	28,8	446,9	21,3	675,3	26,7	833,2	29,4	274,9	20,7	221,3	15,0	214,4	13,6	210,3	12,8
Depoziti v bankah	93,5	4,6	133,4	6,4	153,3	6,0	202,3	7,1	95,3	7,2	119,0	8,1	177,9	11,3	218,2	13,3
Ostalo	14,6	0,8	23,1	1,1	36,7	1,5	31,3	1,1	154,8	11,5	364,5	24,7	393,0	24,9	355,1	21,6
Skupaj	**2.043,4**	**100**	**2.095,0**	**100**	**2.539,0**	**100**	**2.839,1**	**100**	**1.328,2**	**100**	**1.474,6**	**100**	**1.576,5**	**100**	**1.646,6**	**100**

Vir: Poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov ter RN obrazci

Sredstva kritnega premoženja, brez kritnih skladov so bila tudi v letu 2010 naložena predvsem v državne vrednostne papirje (26,8 odstotkov). Sledijo naložbe v druge dolžniške (20,9 odstotkov) in lastniške vrednostne papirje (12,8 odstotkov) ter bančne depozite (13,3 odstotki). Iz gornje tabele vidimo, da se je v primerjavi s preteklim letom povečal le delež naložb v dolžniške vrednostne papirje (za 3,1 odstotne točke) in bančne depozite (za 2 odstotni točki). Pri vseh ostalih je delež padel, in sicer v državne vrednostne papirje in lastniške vrednostne papirje za 0,8 odstotne točke, naložbe v nepremičnine za 0,2 odstotne točke, medtem ko je ostal delež v posojila nespremenjen. Kar 21,6 odstotkov vseh sredstev kritnega premoženja, brez kritnih skladov predstavlja postavka »ostalo« (99 odstotkov te postavke zajemajo terjatve, in sicer poleg terjatev iz pozavarovanja tudi terjatve iz neposrednih zavarovalnih poslov ter druge terjatve).

Tudi v strukturi naložb kritnih skladov prevladujejo naložbe v državne vrednostne papirje, ki so v letu 2010 predstavljale 33,9 odstotni delež (v letu 2009 je bil ta delež še 37,1 odstoten). Sledijo jim lastniški vrednostni papirji z 29,4 odstotnim deležem (porast za 2,7 odstotnih točk) in drugi dolžniški vrednostni papirji s 26,3 odstotnim deležem (padec za 0,4 odstotne točke) ter depoziti v bankah s 7,1 odstotnim deležem, ki so za 1,1 odstotno točko višji kot pred letom.

Sektorsko gledano so naložbe zavarovalniškega sektorja v pomembnem obsegu usmerjene v bančne lastniške in dolžniške vrednostne papirje ter depozite. Takšna naložbena politika zavarovalnic je tudi odraz procesa povezovanja bank in zavarovalnic, to pa pomembno vpliva na lastniško prepletenost finančnih institucij in njihovo skupno izpostavljenost. V pozavarovalnicah so se naložbe kritnega premoženja pozavarovalnic konec leta 2010 v primerjavi z letom 2009 povečale za 19,3 mio EUR oziroma za 5,9 odstotkov. Sredstva kritnega premoženja so bila naložena predvsem v državne vrednostne papirje in vrednostne papirje, za katere jamči država (21,9 odstotka), druge dolžniške vrednostne papirje (21,4 odstotke) in ostale naložbe (34,6 odstotkov), med katerimi večino predstavljajo terjatve (118,5 mio EUR).

Slika 11:
Sestava naložb kritnega premoženja (s kritnimi skladi) zavarovalnic v obdobju 2007 – 2010 (vsi zneski so v mio EUR na dan 31. 12.)

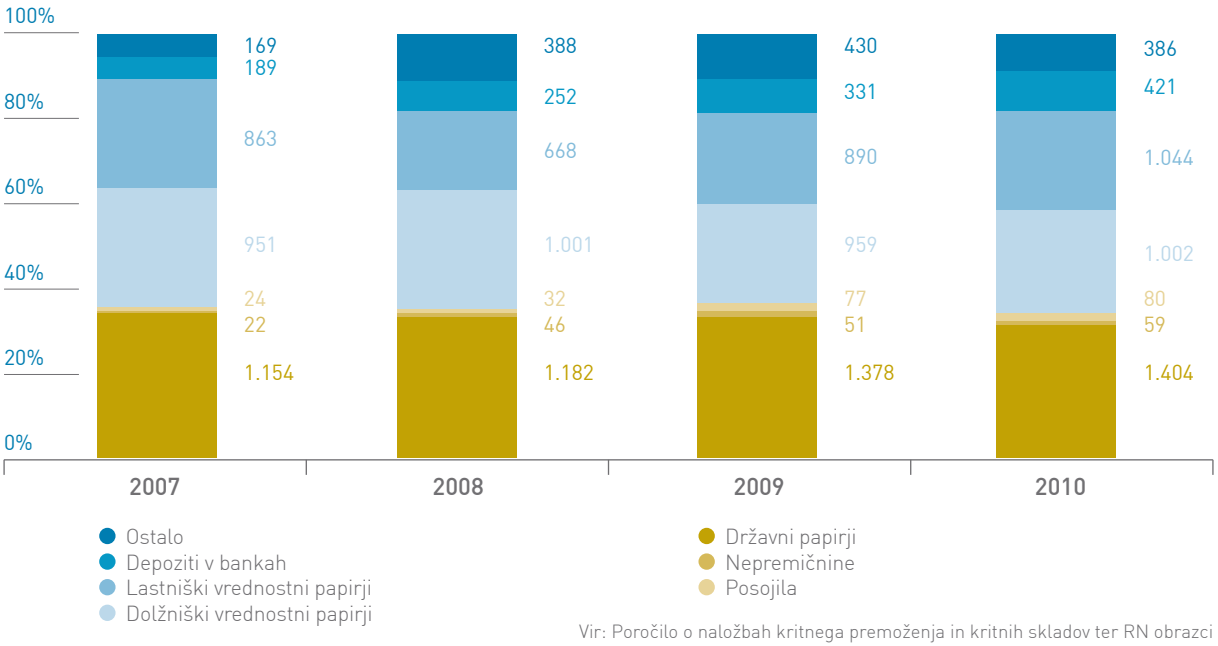

Vir: Poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov ter RN obrazci

Slika 12:
Sestava naložb kritnega premoženja pozavarovalnic v obdobju 2007-2010 (vsi zneski so v mio EUR na dan 31. 12.)

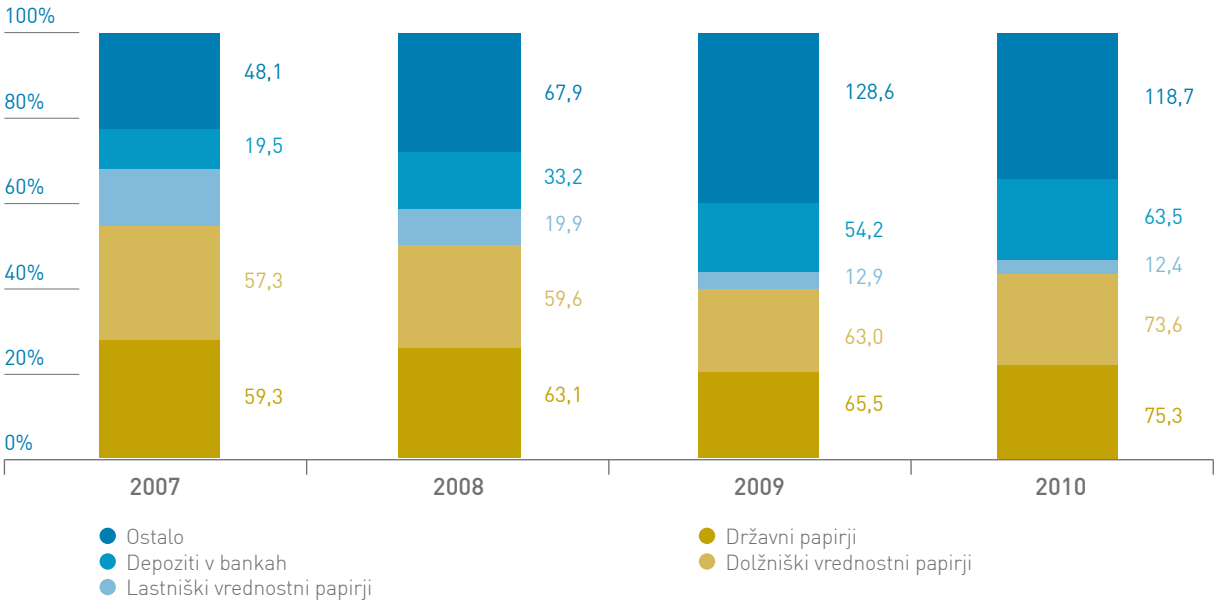

Vir: Poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov ter RN obrazci

V preteklih letih je že kazalo, da se delež naložb kritnega premoženja, brez kritnih skladov, giblje v smeri večjega deleža lastniških in drugih dolžniških vrednostnih papirjev in zmanjšanja deleža državnih papirjev, depozitov in posojil, finančna kriza pa je v letu 2008 ta trend zavrla. V opazovanem obdobju se delež naložb kritnega premoženja, brez kritnih skladov zavarovalnic in pozavarovalnic, v obliki lastniških vrednostnih papirjev zmanjšuje, povečujejo pa se deleži depozitov v bankah in v zadnjem letu tudi drugih dolžniških vrednostnih papirjev. Konec leta 2010 so naložbe v tujini znašale 1.660,7 mio EUR, kar je za 352,4 mio EUR, oziroma 26,9 odstotkov več kot leto poprej. Večina teh sredstev predstavljajo naložbe v tuje delnice in obveznice, in sicer 1.617,2 mio EUR. Najvišji odstotek naložb v tujini od celotnih naložb predstavljajo naložbe kritnih skladov zavarovalnic; njihov delež se je od leta 2009 povečal od 41,6 odstotkov na 45,3 odstotkov. V okviru le-teh predstavljajo naložbe v tuje dolžniške vrednostne papirje 75,1 odstotka vseh naložb kritnih skladov zavarovalnic v dolžniške vrednostne papirje, kar je 5 odstotnih točk več kot pred letom. V primerjavi z letom 2009 se je v letu 2010 povečal delež naložb v tuje državne vrednostne papirje. Naložbe v tuje državne vrednostne papirje so konec leta 2010 znašale 405,4 mio EUR oziroma 19,4 odstotke več kot pred letom in so predstavljale 42,1 odstotka vseh naložb kritnih skladov v tovrstne vrednostne papirje (v letu 2009 35,9 odstotkov). Delež tujih posojil predstavlja 69 odstotkov vseh posojil zavarovalnic. Delež ostalih tujih naložb kritnih skladov se je zmanjšal iz 14,4 odstotkov v letu 2009 na samo 0,4 odstotke. Naložbe kritnih skladov v tuje lastniške vrednostne papirje so se v primerjavi z letom 2009 zvišale za 20,8 odstotkov, delež le-teh pa se je znižal s 35,1 odstotka vseh naložb v tovrstne vrednostne papirje kritnega sklada v letu 2009 na 34,4 odstotka v letu 2010.

Tabela 21:
Naložbe kritnega premoženja in kritnih skladov v tujini za zavarovalnice v obdobju 2007-2010 (vsi zneski so v mio EUR na dan 31. 12)

		Državni papirji	Dolžniški vrednostni papirji	Lastniški vrednostni papirji	Posojila	Ostalo	Skupaj naložbe v tujini	Skupaj naložbe	Delež naložb v tujini od celotnih naložb
Kritno premoženje brez kritnih skladov	2007	32,7	187,7	34,0	0,0	0,0	254,4	1.328,2	19,15
	2008	38,8	179,9	27,4	0,0	0,5	246,6	1.474,6	16,72
	2009	91,4	134,2	25,4	0,0	0,5	251,5	1.576,5	15,95
	2010	144,9	202,2	16,7	10,3	0,9	375,0	1.646,6	22,77
Kritni sklad	2007	137,0	440,2	179,5	8,5	0,2	765,4	2.043,4	37,46
	2008	254,2	473,8	173,7	0,0	8,0	909,7	2.095,0	43,42
	2009	339,4	475,1	237,0	0,0	5,3	1.056,8	2.539,0	41,62
	2010	405,4	561,7	286,3	31,0	1,3	1.285,7	2.839,1	45,29

Vir: Poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov.

Naložbe kritnega premoženja, brez kritnih skladov v tujini, so konec leta 2010 znašale 375 mio EUR, kar je za 49 odstotkov več kot v predhodnem obdobju. Njihov delež v vseh naložbah kritnega premoženja, brez kritnih skladov zavarovalnic je znašal 22,8 odstotkov (v letu 2009 je ta delež znašal 15,9 odstotkov), kar je precejšnje povečanje vlaganj v tuje vrednostne papirje v letu 2010. Pri tem so se povečale naložbe v tuje državne vrednostne papirje (za 58 odstotkov) in druge dolžniške vrednostne papirje (za 50,7 odstot-

kov). Naložbe v državne in druge dolžniške vrednostne papirje tako predstavljajo kar 92,5 odstotka naložb v tuje vrednostne papirje kritnega premoženja brez kritnih skladov. Znižal se je delež naložb v lastniške vrednostne papirje, in sicer za 34,3 odstotke. Zavarovalnice so v letu 2010 izkazale še tuja posojila v višini 10,3 mio EUR, kar predstavlja novost, saj te vrste naložb v preteklih letih niso izkazovale.

Naložbe kritnega premoženja pozavarovalnic v tuje vrednostne papirje so konec leta 2010 znašale 66,9 mio EUR (56,7 mio EUR v letu 2009), kar predstavlja 19,5 odstotkov naložb kritnega premoženja pozavarovalnic (17,5 odstotkov v letu 2009) in 11,8 odstotno povečanje naložb kritnega premoženja pozavarovalnic v tuje vrednostne papirje v primerjavi s preteklim letom.

Zavarovalnice, ki nalagajo svoja sredstva v tuje vrednostne papirje, precejšnjo skrb posvečajo tudi teritorialni razpršenosti naložb. Razpršenost naložb zavarovalnic v tuje vrednostne papirje po državah je, razen pri nekaterih manjših družbah, v glavnem zadovoljiva. Največ zavarovalnic svoje naložbe usmerja v približno deset do sedemnajst držav. Zavarovalnice kot celota imajo v treh državah (Nemčija, Luksemburg, Avstrija) 40 odstotkov (leta 2009 še 63,3 odstotkov) vseh svojih naložb kritnega premoženja in kritnih skladov v tuje vrednostne papirje. Polovica tega odstotka naložb odpade na Nemčijo. Sledijo Francija (8 odstotkov), Nizozemska (7 odstotkov) in Avstrija (6 odstotkov). Sledijo države z nižjimi odstotki, Italija, Španija, Velika Britanija, ZDA (vsaka s 4 odstotki). Naložbe lastnih virov zavarovalnic v tuje vrednostne papirje so v naslednjih državah: v Nemčiji (15,43 odstotkov), v državah bivše Jugoslavije 50,54 odstotka naložb, sledijo še Avstrija s 7 odstotki in Nizozemska in Francija, vsaka s 7 odstotki.

Zaradi evropske finančne krize so posebno ogrožene Grčija, Irska in Portugalska. Izpostavljenost zavarovalnic do teh držav (naložbe v njihove državne vrednostne papirje) po stanju na dan 31. 12. 2010 znaša 73,6 mio EUR (od tega 1,2 mio EUR lastnih virov).

Čeprav se je vrednost naložb v tuje vrednostne papirje v letu 2010 v primerjavi z letom 2009 povečala, pa se je vrednost naložb v sestavljene vrednostne papirje v primerjalnem obdobju zmanjšala. Tako so na dan 31. 12. 2009 naložbe v sestavljene vrednostne papirje za zavarovalnice znašale 231,3 mio EUR (skupaj 80 sestavljenih vrednostnih papirjev) in za pozavarovalnice 2,3 mio EUR, na dan 31. 12. 2010 pa 184,7 mio EUR (skupaj 92 sestavljenih vrednostnih papirjev) in za pozavarovalnico 2,3 mio (6 sestavljenih vrednostnih papirjev). Znižanje vrednosti naložb zavarovalnic v sestavljene vrednostne papirje v letu 2010 glede na preteklo leto znaša 20 odstotkov. Posamični sestavljeni vrednostni papirji sestavljajo tako kritno premoženje in kritne sklade kot tudi naložbe lastnih virov. Delež naložb lastnih virov v sestavljene vrednostne papirje v letu 2010 v skupni vrednosti sestavljenih vrednostnih papirjev znaša 6,5 odstotkov (12 mio EUR). Naložbe lastnih virov v sestavljene vrednostne papirje pozavarovalnice pa znašajo 1 mio EUR.

Vzrok za znižanje vrednosti naložb zavarovalnic v sestavljene vrednostne papirje je v izrazitejšem padcu vrednosti sestavljenih vrednostnih papirjev. Kljub številčnemu povečanju le-teh, se je vrednost naložb v sestavljene vrednostne papirje zmanjšala. Večina zavarovalnic izkazuje nižjo knjigovodsko vrednost sestavljenih vrednostnih papirjev v primerjavi z nakupno vrednostjo.

V letu 2010 sta dve zavarovalnici in pozavarovalnica zmanjšali število sestavljenih vrednostnih papirjev, medtem ko so tri zavarovalnice dokupile sestavljene vrednostne papirje.

Pri vseh sestavljenih vrednostnih papirjih gre za dolgoročne naložbe z zapadlostjo od 5 do 40 let, največ je 10 in 20-letnih. Zavarovalnice se v glavnem odločajo za nakup teh papirjev z namenom, da jih zadržijo do zapadlosti. Posamezni nakupi se gibljejo v vrednosti od 258 tisoč pa do 16,9 mio EUR.

Večje zavarovalnice se odločajo za večje posamične nakupe, ki v določenih primerih zajemajo celotno emisijo vrednostnega papirja. Nekateri produkti življenjskih zavarovanj z naložbenim tveganjem so vezani na sestavljene vrednostne papirje. Izdajatelji oziroma garanti vrednostnih papirjev praviloma presegajo predpisano minimalno bonitetno oceno bonitetnih hiš, med lastnimi viri naložb zavarovalnic pa posamezni vrednostni papirji beležijo nizke ocene, in sicer Ca oziroma C. Z vsemi vrednostnimi

papirji se trguje na uglednih svetovnih borzah, najbolj pogosto na borzi v Luksemburgu.

Zavarovalnice so do leta 2001 izkazovale primanjkljaj naložb kritnega premoženja glede na stanje zavarovalno-tehničnih rezervacij, ki je bil deloma posledica dejstva, da so zavarovalnice s temi viri financirale opredmetena osnovna sredstva za zavarovalno dejavnost in terjatve, deloma pa posledica popravkov in odpisov vrednosti naložb oziroma izgub v poslovanju. Zadovoljivo pokritost zavarovalno-tehničnih rezervacij z naložbami kritnega premoženja so prvič izkazale v letu 2002. V letu 2003 se je ta pokritost še izboljšala, v znatni meri tudi na račun razširitve vrst naložb kot naložb kritnega premoženja s terjatvami do zavarovalcev premoženjskih zavarovanj z dospelostjo do 30 dni, terjatvami za obračunane obresti od naložb v obveznice in druge dolžniške vrednostne papirje ter bančne depozite, terjatvami do zavarovalnic in pozavarovalnic za pozavarovalne premije z dospelostjo do treh mesecev ter naložbami v depozite pri hranilnici s sedežem v Republiki Sloveniji, državi EEA oziroma državi članici OECD. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o zavarovalništvu (ZZavar-C; Ur. l. RS, št. 79/06) je v letu 2006 dovolil še nove oblike naložb, in sicer terjatve iz naslova povračila davkov, terjatve do garancijskih, solidarnostnih in škodnih skladov ter opredmetena osnovna sredstva, razen zemljišč in zgradb, ki se vrednotijo glede na amortizacijo po načelu preudarnosti, če izpolnjujejo določene zakonske pogoje. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o zavarovalništvu (ZZavar-D; Ur. l. RS, št. 109/07) je v letu 2007 dovolil kot novo obliko naložb tudi terjatve do pozavarovateljev skupaj s pozavarovateljevimi deleži zavarovalno-tehničnih rezervacij.

Tudi iz pokritosti zavarovalno-tehničnih rezervacij z naložbami kritnega premoženja zavarovalnic lahko sklepamo, da zavarovalnice po finančni krizi počasi okrevajo.

Tako konec leta 2010 naložbe kritnega premoženja, brez kritnih skladov presegajo oblikovane zavarovalno-tehnične rezervacije za 493,2 mio EUR, kar je 18 odstotkov več kot v predhodnem letu. Tako je pri zavarovalnicah in pozavarovalnicah zagotovljena pokritost zavarovalno-tehničnih rezervacij z naložbami kritnega premoženja, brez kritnih skladov. Presežek naložb nad zavarovalno-tehničnimi rezervacijami predstavlja 32,9 odstotkov oblikovanih zavarovalno-tehničnih rezervacij (28,2 odstotka v letu 2009).

Naložbe kritnega premoženja, brez kritnih skladov za 493,2 mio EUR presegajo oblikovane zavarovalno-tehnične rezervacije

Tabela 22:
Primerjava oblikovanih drugih zavarovalno-tehničnih rezervacij[7] in vrednosti naložb kritnega premoženja brez kritnih skladov za zavarovalnice in pozavarovalnice v obdobju 2002-2010 (vsi zneski so v mio EUR)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Naložbe kritnega premoženja, brez kritnih skladov	950,2	1.095,1	1.162,5	1.289,4	1.387,5	1.541,7	1.718,3	1.900,7	1.990,1
Oblikovani viri ZTR	933,7	994,5	1.064,5	1.177,5	1.270,7	1.254,5	1.597,1	1.482,8	1.496,9
Razlika	**16,5**	**100,6**	**98,0**	**111,9**	**116,8**	**287,2**	**121,2**	**417,9**	**493,2**

Vir: Obrazca St – 43 in St – 55, obrazci RN, poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov in revidirane bilance stanja zavarovalnic in pozavarovalnic na dan 31. 12. 2002- 31. 12. 2009 in nerevidirane bilance stanja zavarovalnic in pozavarovalnic na dan 31. 12. 2010.

[7] Glej opombo št. 4

3.10. KAPITALSKA USTREZNOST

Načelo obvladovanja tveganj je pomembno načelo Zakona o zavarovalništvu. Zavarovalnice ob ustreznih zavarovalno-tehničnih rezervacijah, primernem nalaganju kritnega premoženja oziroma premoženja kritnih skladov, pozavarovanju, sozavarovanju in upravljanju likvidnosti, obvladujejo tveganja predvsem z zadostnim kapitalom oziroma kapitalsko ustreznostjo. Kapitalska ustreznost se v skladu z merili Zakona o zavarovalništvu kaže v obveznosti zavarovalnice, da vedno razpolaga z ustreznim kapitalom, ki je odvisen od obsega in vrste zavarovalnih poslov, ki jih zavarovalnica opravlja ter tveganj, ki jim je pri opravljanju teh poslov izpostavljena. Nedoseganje minimalnega kapitala predstavlja hujšo kršitev pravil o obvladovanju tveganj.

Kompozitne zavarovalnice morajo ločeno izračunavati kapitalsko ustreznost za skupino premoženjskih ter ločeno za skupino življenjskih zavarovanj.

Po stanju na dan 31. 12. 2010 so vse zavarovalnice tako v zavarovalni skupini premoženjskih zavarovanj kot v zavarovalni skupini življenjskih zavarovanj izkazale zahtevano kapitalsko ustreznost.
Temeljni kapital se je v skupini premoženjskih zavarovanj na dan 31. 12. 2010 v primerjavi z 31. 12. 2009 povečal za 7,5 odstotkov in dosegel 477,7 mio EUR. Na omenjeno povečanje je vplivalo povečanje rezerv iz dobička za 27,1 mio EUR in povečanje osnovnega kapitala za 10,8 mio EUR, ki je bilo izvedeno pri petih zavarovalnicah.

V skupini življenjskih zavarovanj so zavarovalnice po stanju 31. 12. 2010 izkazale temeljni kapital v višini 195,5 mio EUR, kar je za 10 mio EUR oziroma za 5,4 odstotkov več kot na dan 31. 12. 2009. Na omenjeno povišanje je vplivalo povečanje prenesenega čistega dobička iz prejšnjih let (za 15,6 mio EUR), povečanje rezerv iz dobička (za 4,8 mio EUR) in povečanje osnovnega kapitala v višini 1,8 mio EUR, ki ga je izvedla ena zavarovalnica.

Kljub izdaji novega podrejenega dolga dveh zavarovalnic v skupni nominalni višini 3,5 mio EUR, se je celotni dodatni kapital zavarovalnic konec leta 2010 v primerjavi s predhodnim letom zvišal le za 1,9 mio EUR, oziroma 5 odstotkov. Vzrok za navedeno je način zajemanja že obstoječega podrejenega dolga v izračunu razpoložljivega kapitala zavarovalnice, ki se v zadnjih petih letih pred zapadlostjo z vsakim nadaljnjim letom znižuje za 20 odstotkov.

Kljub povečanju zahtevanega minimalnega kapitala po stanju na dan 31. 12. 2010 v primerjavi s predhodnim letom, in sicer za 3 mio EUR v skupini premoženjskih zavarovanj in za 7,2 mio EUR v skupini življenjskih zavarovanj, se je presežek razpoložljivega kapitala nad zahtevanim minimalnim v omenjenem obdobju povečal v obeh zavarovalnih skupinah. Leta je na dan 31. 12. 2010 v skupini premoženjskih zavarovanj znašal 135,1 mio EUR (za 53,3 odstotke več kot konec leta 2009) in v skupini življenjskih zavarovanj 77,9 mio EUR (za 32,5 odstotkov več kot

Tabela 23:
Kapitalska ustreznost zavarovalnic na dan 31. 12. 2009 in 31. 12. 2010 (zneski so v mio EUR)

	2009		2010	
KAPITAL	Premoženjska zavarovanja	Življenjska zavarovanja	Premoženjska zavarovanja	Življenjska zavarovanja
Temeljni kapital	444,2	185,5	477,7	195,5
Zajamčeni kapital	73,4	48,0	74,9	51,7
Izpolnjevanje zahteve iz 3. odstavka 106. člena ZZavar	370,8	137,5	402,8	143,8
Dodatni kapital	26,2	11,4	26,5	13,0
Razpoložljivi kapital zavarovalnic	273,1	163,6	323,1	189,9
Zahtevani minimalni kapital	185,0	104,8	188,0	112,0
Kapitalska ustreznost	88,1	58,8	135,1	77,9

Vir: Obrazci KUS

pred letom). Povečanje razpoložljivega kapitala v omenjenem obdobju je v obeh zavarovalnih skupinah posledica povečanja temeljnega kapitala (za 43,5 mio EUR), zmanjšanje odbitnih postavk iz naslova udeležb v finančnih institucijah (za 31,1 mio EUR) in povečanja dodatnega kapitala (za 1,9 mio EUR).

Prav tako kot na dan 31. 12. 2009 sta tudi na dan 31. 12. 2010 obe pozavarovalnici izkazali kapitalsko ustreznost.

Kljub povečanju temeljnega kapitala in nizkem povečanju dodatnega kapitala se je, kot posledica visokega povečanje odbitnih postavk iz naslova udeležbe v finančnih institucijah (za 16,8 mio EUR oziroma 18,5 odstotkov), razpoložljivi kapital pozavarovalnic zmanjšal (za 8,9 mio EUR oziroma 11,3 odstotke). Znižanje razpoložljivega kapitala in povečanje zahtevanega minimalnega kapitala (za 2,4 mio EUR) je pripeljalo do zmanjšanja presežka razpoložljivega kapitala nad zahtevanim minimalnim kapitalom iz

Tabela 24:
Kapitalska ustreznost pozavarovalnic na dan 31. 12. 2009 in 31. 12. 2010 (zneski so v mio EUR)

KAPITAL	2009	2010
Temeljni kapital	166,5	174,0
Zajamčeni kapital	9,6	10,5
Izpolnjevanje zahteve iz 3. odstavka 106. člena ZZavar	156,9	163,5
Dodatni kapital	4,7	5,1
Razpoložljivi kapital pozavarovalnic	79,1	70,2
Zahtevani minimalni kapital	29,0	31,4
Kapitalska ustreznost	**50,1**	**38,8**

Vir: Obrazci KUS

Temeljni kapital pozavarovalnic se je na dan 31. 12. 2010 v primerjavi z 31. 12. 2009 povečal za 7,5 mio EUR oziroma 4,5 odstotkov na 174 mio EUR. Zvišanje je posledica povečanja prenesenega čistega dobička iz prejšnjih let (za 5 mio EUR), zvišanja osnovnega kapitala v eni od pozavarovalnic (za 1,8 mio EUR) in zvišanje rezerv iz dobička (za 1,3 mio EUR).

50,1 mio EUR (konec leta 2009) na 38,8 mio EUR konec leta 2009, oziroma za 22,6 odstotkov.

Stanje kapitalske ustreznosti zavarovalnega sektorja po stanju na dan 31. 12. 2010 glede na 1. 1. 2010 oziroma 31. 12. 2009 ponazarja tudi naslednja slika:

Slika 13:
Presežek razpoložljivega kapitala pri izračunu kapitalske ustreznosti zavarovalnic in pozavarovalnic v letu 2010
(podatki so v mio EUR)

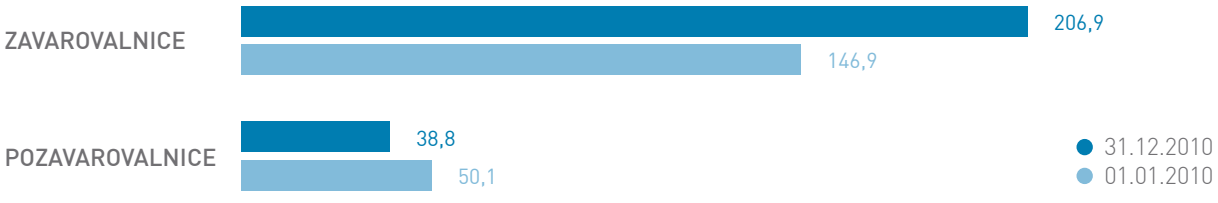

Vir: Obrazci KUS

4. POKOJNINSKE DRUŽBE

4.1. STRUKTURA ZAVAROVALNEGA TRGA GLEDE NA DELEŽE POKOJNINSKIH DRUŽB

V skladu z ZPIZ-1 je pokojninska družba pravna oseba s sedežem v Republiki Sloveniji, ki ima dovoljenje za opravljanje dejavnosti prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja. Za pokojninsko družbo, za katero je edina dopustna pravno-organizacijska oblika delniška družba, se uporabljajo določbe zakona, ki ureja zavarovalništvo, o zavarovalni delniški družbi, če ni z ZPIZ-1 drugače določeno. Opravlja lahko samo dejavnost prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja, ki obsega zbiranje premij tega zavarovanja in vodenje računov zavarovancev, upravljanje s premoženjem pokojninske družbe, izplačevanje pokojninske rente ter upravljanje z zaprtimi in odprtimi pokojninskimi skladi. Dovoljenje za opravljanje dejavnosti prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja izda Agencija na podlagi pozitivnega mnenja ministra, pristojnega za delo. Izvajalci pokojninskih načrtov prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja, ki je v Sloveniji zaživelo leta 2001, so poleg pokojninskih družb lahko še vzajemni pokojninski skladi in zavarovalnice.

Razmerje med pokojninskimi prispevki v blagajno obveznega pokojninskega zavarovanja ter transferji Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje posameznikom in gospodinjstvom se iz leta v leto slabša, kar povzroča vedno večji pritisk na pokojninsko blagajno. Dodatno varčevanje za starost postaja tako za posameznike vedno bolj pomembno. Pričakovanja o varčevanju v obliki tega zavarovanja se, kljub državnim spodbudam z davčnimi olajšavami, niso uresničila. Tovrstna oblika varčevanja za starost, zaradi nizke donosnosti in visokih preteklih donosnostih na kapitalskih trgih, ni najbolj privlačna. Omenjeno se odraža tudi v deležu zbranih sredstev prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja v BDP, kjer Slovenija precej zaostaja za euroobmočjem.

Konec leta 2010 so imele tri pokojninske družbe dovoljenje Agencije za opravljanje dejavnosti prostovoljnega dodatnega zavarovanja.

V letu 2010 so pokojninske družbe obračunale kosmato zavarovalno premijo v skupni višini 77,5 mio EUR, kar je le 1,9 mio EUR oziroma 2,5 odstotkov več kot v letu 2009. Največji dve pokojninski družbi imata skupaj skoraj 80 odstotni delež trga. Vodi Skupna pokojninska družba d.d. s 50,7 odstotnim tržnim deležem, sledi ji Pokojninska družba A d.d. z 29,2 odstotnim tržnim deležem, tretja pa je Moja naložba d.d. z 20,1 odstotnim tržnim deležem.

Pokojninske družbe so imele na dan 31. 12. 2010 zavarovanih 159.199 zavarovancev, kar je za 4.223 zavarovancev več kot v predhodnem letu. Največ zavarovancev, in sicer 154.945 (97,3 odstotkov vseh zavarovancev) ima kolektivno sklenjene zavarovalne pogodbe, 4.254 zavarovancev pa ima individualno sklenjene zavarovalne pogodbe. Povprečna mesečna bruto premija v posamezni pokojninski družbi na zavarovanca, ki ni v statusu mirovanja in ni zadržal pravic, je v letu 2010 znašala od 28,36 EUR do 43,44 EUR. Glede števila zavarovancev imata največje deleže isti družbi, ki vodita tudi po tržnih deležih.

Tabela 25:
Obračunane kosmate zavarovalne premije in število zavarovancev ter deleži pokojninskih družb v letu 2009 in 2010

Pokojninska družba	Premije 2009 v mio EUR	%	Št. zav. 2009	%	Premije 2010 v mio EUR	%	Št. zav. 2010	%
Moja naložba, pokojninska družba d.d.	14,9	19,7	32.822	21,2	15,6	20,1	35.047	22,0
Skupna pokojninska družba d.d.	38,1	50,4	74.893	48,3	39,3	50,7	75.861	47,7
Pokojninska družba A, d.d.	22,6	29,9	47.261	30,5	22,6	29,2	48.291	30,3
SKUPAJ	**75,6**	**100**	**154.976**	**100**	**77,5**	**100**	**159.199**	**100**

Vir: Obrazci St – 19, 50, 23, 21, 56/I in 56/K

4.2. POSLOVANJE POKOJNINSKIH DRUŽB

Podatki o poslovanju pokojninskih družb za leto 2009 temeljijo na revidiranih letnih poročilih, za leto 2010 pa na nerevidiranih letnih poročilih. Pokojninske družbe so izkaze pripravile na podlagi Mednarodnih standardov računovodskega poročanja in podzakonskih predpisov Agencije (Sklep o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL2009, Sklep o kontnem okviru za zavarovalnice – SKL2007, Sklep o podrobnejšem načinu vrednotenja knjigovodskih postavk in sestavljanju računovodskih izkazov).

Tabela 26:
Zbirni izkaz poslovnega izida pokojninskih družb za leto 2009 in 2010 (vsi zneski so v mio EUR)

	B. IZKAZ IZIDA IZ ŽIVLJENJSKIH ZAVAROVANJ	Leto 2009	Leto 2010
II.	**Prihodki naložb**	**1,5**	**1,6**
IV.	Drugi čisti prihodki od zavarovanja	7,2	8,4
VI.	Sprememba ostalih čistih zavarovalno-tehničnih rezervacij	0	-0,3
VIII.	Čisti obratovalni stroški	4,5	5,0
IX.	Odhodki naložb	0,4	1,4
XII.	Razporejen donos naložb, prenesen v izkaz izida iz rednega delovanja (-)	1,1	0,2
XIII.	Izid iz življenjskih zavarovanj (II + IV – VIII – IX – XII)	2,7	3,1
	D. IZRAČUN ČISTEGA IZIDA IZ REDNEGA DELOVANJA		
II.	Izid iz življenjskih zavarovanj (B.XIII)	**2,7**	**3,1**
V.	Razporejen donos naložb, prenesen iz izkaza izida iz življenjskih zavarovanj (B.XII)	1,1	0,2
XI.	Drugi prihodki	0,2	0,0
XII.	Drugi odhodki	0,0	0,0
XIII.	Poslovni izid obračunskega obdobja pred obdavčitvijo (II+V-XII)	4,0	3,3
XIV.	Davek iz dobička	0,0	0,0
XVI.	ČISTI POSLOVNI IZID OBRAČUNSKEGA OBDOBJA (II+V - XIII-XIV)	4,0	3,3
	E. IZRAČUN VSEOBSEGAJOČEGA DONOSA POKOJNINSKIH DRUŽB		
I.	Čisti dobiček / izguba poslovnega leta po obdavčitvi	4,0	3,3
II.	Drugi vseobsegajoči donos po obdavčitvi	-0,2	0,0
III.	Celotni vseobsegajoči donos (I + II)	3,8	3,3

Vir: Revidirani izkazi poslovnega izida pokojninskih družb za leto 2009 in nerevidirani izkazi poslovnega izida pokojninskih družb za leto 2010.

Vse pokojninske družbe so poslovno leto 2010 zaključile s pozitivnim poslovnim izidom, kot sektor so ustvarile dobiček v višini 3,3 mio EUR, kar je za 0,7 mio EUR, oziroma 17,5 odstotkov manj kot v letu 2009.

Pokojninske družbe so v obravnavanem obdobju dosegle pozitiven zavarovalno-tehničen rezultat, ki se je iz 2,7 mio EUR za leto 2009 povečal na 3,1 mio EUR za leto 2010. Povečanje zavarovalno-tehničnega izida je predvsem posledica povečanja drugih čistih prihodkov od zavarovanja (za 16,7 odstotkov) in znižanja razporejenega donosa naložb, prenesenega v izkaz izida iz rednega delovanja (za 81,8 %).

Na omenjeni izid pa je negativno vplivalo visoko povečanje odhodkov naložb (za 250 odstotkov) in povečanje obratovalnih stroškov (za 11,1 odstotek).

Kljub povečanemu zavarovalno-tehničnemu izidu so pokojninske družbe za leto 2010 dosegle nižji poslovni izid (dobiček), kar je posledica zmanjšanja razporejenega donosa naložb, prenesenega iz izkaza izida iz življenjskih zavarovanj (povečanje odhodkov naložb iz lastnih virov).

Pri pokojninskih družbah se je, obratno kot pri zavarovalnicah, celotni vseobsegajoči donos za leto 2010 v primerjavi s predhodnim letom znižal, kar je posledica nižjega čistega dobička. Ker pokojninske družbe niso izkazale nobene spremembe v kapitalu, je celotni vseobsegajoči donos enak čistemu poslovnemu izidu, in sicer znaša 3,3 mio EUR.

Tabela 27:
Zbirni izkaz izida kritnih skladov za dodatno pokojninsko zavarovanje pokojninskih družb za leto 2009 in 2010
(vsi zneski so v mio EUR)

	B. IZKAZ IZIDA IZ ŽIVLJENJSKIH ZAVAROVANJ	Leto 2009	Leto 2010
I.	Obračunane kosmate zavarovalne premije	75,3	77,3
II.	Prihodki od naložb	35,7	38,9
III.	Odhodki iz naslova izplačil zav. vsot oz. odkupne vrednosti	1,2	1,8
IV.	Prenos sredstev iz oziroma na drugega izvajalca	0,5	2,6
V.	Sprememba ostalih čistih zavarovalno tehničnih rezervacij (+/-)	-92,4	-96,9
VI.	Obračunani stroški in provizije	7,2	8,4
VII.	Odhodki naložb	10,7	11,7
VIII.	Izid kritnega sklada (I+II-III+IV-V-VI)	0,0	0,0

Vir: Revidirani izkazi poslovnega izida pokojninskih družb za leto 2009 in nerevidirani izkazi poslovnega izida pokojninskih družb za leto 2010.

Zbirni izkaz izida kritnih skladov za dodatno pokojninsko zavarovanje prikazuje poslovanje pokojninskih družb s sredstvi zavarovancev. Iz omenjenega izkaza izhaja, da so se v letu 2010 glede na predhodno leto, na strani prihodkov povečale obračunane kosmate zavarovalne premije za 2 mio EUR, oziroma 2,7 odstotkov in prihodki od naložb za 3,2 mio EUR, oziroma slabih 9 odstotkov. V istem obdobju se je prenos sredstev iz oziroma na drugega izvajalca povečal za 2,1 mio EUR, oziroma 420 odstotkov. Na strani odhodkov so se povečali odhodki iz naslova izplačil zavarovalnih vsot oziroma odkupne vrednosti za 0,6 mio EUR, oziroma 50 odstotkov, obračunani stroški in provizije za 1,2 mio EUR, oziroma 16,7 odstotkov in odhodki naložb za 1 mio EUR, oziroma 9,3 odstotke. Prav tako se je tudi sprememba ostalih čistih zavarovalno-tehničnih rezervacij povečala za 4,5 mio EUR, oziroma 4,8 odstotkov. Če primerjamo razliko med prihodki in odhodki od naložb, je le-ta pozitivna (27,2 mio EUR). Pri prihodkih od naložb predstavljajo največji delež prihodki od obresti (24,7 mio EUR, oziroma 63,5 odstotkov celotnih prihodkov od naložb), sledijo prihodki zaradi popravkov vrednosti naložb (8,1 mio EUR) in prevrednotovalni finančni prihodki (5 mio EUR). Med odhodki naložb največji delež predstavljajo prevrednotovalni finančni odhodki (9,1 mio EUR oziroma 77,8 odstotkov).

V letu 2010 je zakonsko predpisana minimalna zajamčena donosnost (40 odstotkov povprečne letne obrestne mere na državne vrednostne papirje z dospelostjo nad enim letom) znašala 1,39 odstotkov. Pri vseh pokojninskih družbah je dejanska donosnost presegla tako minimalno zajamčeno donosnost kot tudi zajamčeno donosnost določeno v pokojninskem načrtu. Dejanska donosnost sredstev za leto 2010 je tako pri Moji naložbi, pokojninski družbi d.d. znašala 3,2 odstotka (3,24 odstotkov v letu 2009), pri Skupni pokojninski družbi d.d. 4 odstotke (4,4 odstotke v letu 2009) in pri Pokojninski družbi A d.d. 3,38 odstotkov (3,77 odstotkov v letu 2009).

4.3. BILANCE STANJA

Podatki o premoženjskem stanju pokojninskih družb po stanju na dan 31. 12. 2009 temeljijo na revidiranih letnih poročilih, po stanju na dan 31. 12. 2010 pa na nerevidiranih letnih poročilih. Pokojninske družbe so izkaze pripravile na podlagi Mednarodnih standardov računovodskega poročanja in podzakonskih predpisov Agencije.

Skupna bilančna vsota pokojninskih družb na dan 31. 12. 2010 znaša 682,8 mio EUR, kar je za 102,3 mio EUR oziroma za 17,6 odstotkov več kot na dan 31. 12. 2009.

Največjo postavko na strani sredstev, in sicer kar 99,7 odstotkov, predstavljajo Naložbe v zemljišča in zgradbe ter finančne naložbe, ki na dan 31. 12. 2010 dosegajo 680,7 mio EUR in so se glede na predhodno leto povečale za 17,9 odstotkov. Večino omenjene postavke, in sicer 649,5 mio EUR oziroma 95,4 odstotke, predstavljajo sredstva iz finančnih pogodb. V tej postavki pa največji delež predstavljajo dolžniški vrednostni papirji (211,8 mio EUR), sledijo državni vrednostni papirji (197,4 mio EUR) in depoziti pri bankah (165,8 mio EUR).

Največjo postavko na pasivni strani bilance stanja pokojninskih družb predstavljajo Druge obveznosti, ki na dan 31. 12. 2010 znašajo 651,5 mio EUR, kar predstavlja 95,4 odstotke celotne pasive, v primerjavi s predhodnim obdobjem pa so porasle za 17,8 odstotkov. Večino omenjenih obveznosti, in sicer 649,5 mio EUR oziroma 99,7 odstotkov, predstavljajo Obveznosti iz finančnih pogodb, ki so se glede na 31. 12. 2009 povečale za 97,5 mio EUR oziroma 17,7 odstotkov. V skladu z Mednarodnimi standardi računovodskega poročanja (MSRP 4) se obveznosti iz naslova pogodb prostovoljnih dodatnih pokojninskih zavarovanj izkazujejo med obveznostmi iz finančnih pogodb (finančne pogodbe) in ne med zavarovalno-tehničnimi rezervacijami (zavarovalne pogodbe).

Tabela 28:
Zbirna bilanca stanja pokojninskih družb na dan 31. 12. 2009 in 31. 12. 2010 (vsi zneski so v mio EUR)

		Leto 2009	Leto 2010	Indeks 10/09
	SREDSTVA	**580,5**	**682,8**	**117,6**
A.	Neopredmetena dolgoročna sredstva	0,1	0,1	100
B.	Naložbe v zemljišča in zgradbe ter finančne naložbe	577,3	680,7	117,9
C.	Naložbe v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje	0,0	0,0	-
D.	Terjatve	1,2	1,4	116,7
E.	Razna sredstva	0,4	0,5	125,0
F.	Kratkoročne aktivne časovne razmejitve	1,5	0,1	6,7
	OBVEZNOSTI	**580,5**	**682,8**	**117,6**
A.	Kapital; od tega:	26,5	29,9	112,8
	- vpoklicani kapital	16,8	16,8	100
B.	Podrejene obveznosti	0,5	0,5	100
C.	Zavarovalno-tehnične rezervacije in odloženi prihodki od premij	0,0	0,3	-
E.	Rezervacije za druge nevarnosti in stroške	0,5	0,5	100
G.	Druge obveznosti	552,9	651,5	117,8
H.	Pasivne časovne razmejitve	0,1	0,1	100

Vir: Revidirane bilance stanja pokojninskih družb na dan 31. 12. 2009 in nerevidirane bilance stanja pokojninskih družb na dan 31. 12. 2010.

Kapital pokojninskih družb je na dan 31. 12. 2010 predstavljal 4,4 odstotke celotne pasive in je znašal 29,9 mio EUR. V primerjavi s koncem leta 2009 se je kapital povečal za 12,8 odstotkov, pri tem pa je osnovni kapital ostal nespremenjen. Povečanje kapitala je posledica povečanja Zadržanega čistega poslovnega izida (za 3,9 mio EUR oziroma 85,6 odstotkov) in Rezerv iz dobička (za 0,2 mio EUR oziroma za 18,7 odstotkov), medtem ko je bil Čisti poslovni izid poslovnega leta nižji za 0,8 mio EUR.

4.4. KAZALCI POSLOVANJA

Pomembnejši kazalci poslovanja so prikazani v naslednji tabeli:

Tabela 29:
Kazalci poslovanja pokojninskih družb za leto 2009 in 2010

KAZALEC	2009	2010
Delež obratovalnih stroškov v obračunani premiji	6,0%	6,4%
Koeficient nalaganja oz. pokritost matematičnih rezervacij z naložbami [8]	100,3%	100,3%
Delež kapitala v financiranju	4,6%	4,4%
Čista donosnost kapitala	16,4%	11,7%
Delež čiste v kosmati obračunani zavarovalni premiji	100%	100%

Vir: Obrazec St – 55, revidirane bilance stanja in revidirani izkazi poslovnega izida, poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov.

Pokojninske družbe so za leto 2010 izkazale kazalec Delež obratovalnih stroškov v obračunani premiji v višini 6,4 odstotke, kar je za 0,4 odstotne točke več kot v predhodnem letu. V omenjenem obdobju so se povečali tako obratovalni stroški (za 11,1 odstotek) kot tudi obračunana premija (za 2,7 odstotkov), pri čemer je bilo povečanje obračunane premije nižje.

Koeficient nalaganja oz. pokritosti matematičnih rezervacij z naložbami prikazuje razmerje med naložbami in obveznostmi iz naslova prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja in mora biti najmanj 100 odstotkov. Koeficient nalaganja oziroma pokritosti na dan 31. 12. 2010 znaša 100,3 odstotke, kar je enako kot v predhodnem letu.

Delež kapitala v obveznostih do virov sredstev kaže stopnjo udeležbe lastniškega kapitala v celotnem financiranju. Omenjeni delež je na dan 31. 12. 2010 znašal 4,4 odstotke, kar je v primerjavi s preteklim letom za 0,2 odstotni točki manj. Vzrok za zmanjšanje tega deleža je v večjem povečanju obveznosti, in sicer obveznosti iz finančnih pogodb, od povečanja kapitala.

Donosnost kapitala je v letu 2010 znašala 11,7 odstotkov, kar je za 4,7 odstotnih točk manj kot v predhodnem letu, kar je predvsem posledica zmanjšanja čistega poslovnega izida v letu 2010, deloma pa tudi povečanja kapitala.

Delež čiste premije v kosmati zavarovalni premiji se pri pokojninskih družbah v letu 2010, v primerjavi s predhodnima dvema letoma, ni spremenil in znaša 100 odstotkov, kar kaže na to, da pokojninske družbe nevarnosti, ki so jih prevzele v kritje, ne pozavarujejo.

[8] Med matematičnimi rezervacijami so upoštevane obveznosti iz pogodb prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja. Omenjene obveznosti so v bilanci stanja prikazane pod postavko druge obveznosti (postavka Obveznosti iz finančnih pogodb). ZZavar jih uvršča med zavarovalno-tehnične rezervacije.

4.5. MATEMATIČNE REZERVACIJE OZIROMA OBVEZNOSTI IZ FINANČNIH POGODB[9]

Matematične rezervacije se v času varčevanja izračunajo kot akumulirana vrednost tehničnih premij. Pokojninske družbe jih oblikujejo v skladu s pokojninskim načrtom.

Pokojninske družbe so na dan 31. 12. 2010 iz naslova prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja izkazale obveznosti v višini 649,5 mio EUR. Obveznosti so, v skladu z Mednarodnimi standardi računovodskega poročanja, v bilanci stanja izkazane kot obveznosti iz finančnih pogodb, po vsebini pa ustrezajo matematičnim rezervacijam. V primerjavi s predhodnim letom so obveznosti iz naslova prostovoljnih dodatnih pokojninskih zavarovanj porasle za 97,5 mio EUR, oziroma 17,6 odstotkov.

Pooblaščeni aktuarji so dvema pokojninskima družbama za leto 2010 izdali pozitivno mnenje o višini premij, o primerno oblikovanih zavarovalno-tehničnih rezervacijah glede na obveznosti ter o primernosti evidenc, ki omogočajo ustrezno vrednotenje obveznosti in zavarovalnih premij. Eni pokojninski družbi je imenovani pooblaščeni aktuar izdal pozitivno mnenje s pridržkom, ki se nanaša na prenizko oblikovane zavarovalno-tehnične rezervacije.

Obveznosti iz naslova prostovoljnih dodatnih pokojninskih zavarovanj so v letu 2010 porasle za 97,5 mio evrov.

4.6. NALOŽBE

Vrednost vseh naložb pokojninskih družb je na dan 31. 12. 2010 znašala 680,5 mio EUR, pri tem je vrednost naložb kritnih skladov znašala 649,3 mio EUR in se je v primerjavi s predhodnim letom povečala za 97 mio EUR, oziroma za 17,6 odstotkov. V strukturi naložb kritnih skladov pokojninskih družb, na dan 31.12.2010, največji delež predstavljajo naložbe v druge dolžniške vrednostne papirje (211,8 mio EUR, oziroma 32,6 odstotkov), sledi delež v državne vrednostne papirje in dolžniške vrednostne papirje za katere jamči država (197,4 mio EUR, oziroma 30,4 odstotke) in depoziti v bankah (165,8 mio EUR, oziroma 25,5 odstotkov). Glede na predhodno leto so najbolj porasle naložbe v lastniške vrednostne papirje (za 26,9 mio EUR, oziroma za 74,5 odstotkov), depozite (za 40,2 mio EUR, oziroma za 32 odstotkov) in druge dolžniške vrednostne papirje (za 32,7 mio EUR oziroma 18,3 odstotke).

Vrednost vseh naložb pokojninskih družb je konec leta 2010 znašala 680,5 mio evrov.

Za razliko od preteklih let, ko so naložbe v državne vrednostne papirje in dolžniške vrednostne papirje za katere jamči država iz leta v leto povečevale, pa so se le-te v letu 2010 malenkost znižale (za 1,5 mio EUR oziroma 0,8 odstotkov). Enako se je zgodilo tudi s postavko ostale naložbe, ki so se v letu 2010 zmanjšale za 1,3 mio EUR oziroma 10,3 odstotke.

Naložbe kritnih skladov pokojninskih družb v tuje vrednostne papirje so v letu 2010 znašale 152,2 mio EUR in so se v primerjavi s predhodnim letom povečale za 28,1 odstotka. V celotnih naložbah kritnih skladov pokojninskih družb dosegajo 23,4 odstotke, kar je za 1,9 odstotne točke več kot v predhodnem obdobju. Naložbe v tuje lastniške vrednostne papir-

[9] Glej opombo št. 8.

Slika 14:
Sestava naložb kritnih skladov pokojninskih družb na dan 31. 12. 2007, 31. 12. 2008, 31. 12. 2009 in 31. 12. 2010 (zneski so v mio EUR)

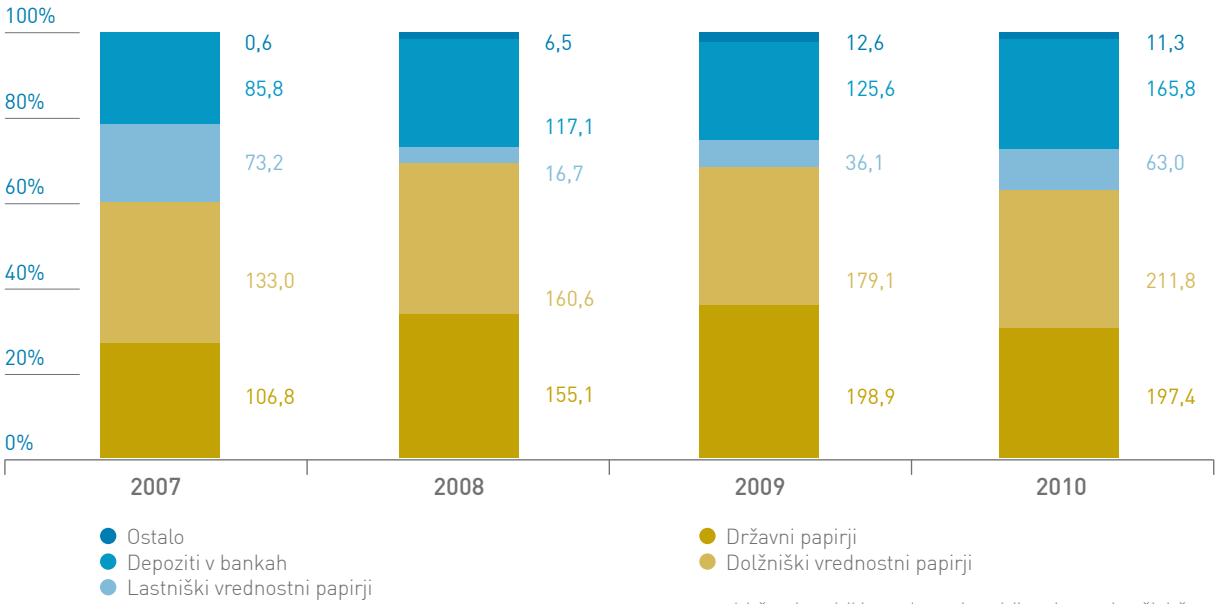

*državni papirji in vrednostni papirji, za katere jamči država
Vir: Poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov

je predstavljajo 33,8 odstotkov vseh naložb kritnih skladov pokojninskih družb v lastniške vrednostne papirje, kar je za 7,2 odstotni točki več kot leto prej. Naložbe v tuje dolžniške vrednostne papirje predstavljajo 32 odstotkov (lani 28,8 odstotkov) vseh naložb v tovrstne vrednostne papirje. Med naložbami pokojninskih družb v tuje vrednostne papirje so v letu 2010 najbolj porasle naložbe v lastniške vrednostne papirje, in sicer za 121,9 odstotkov (iz 9,6 mio EUR na 21,3 mio EUR), sledijo naložbe v dolžniške vrednostne papirje, ki so se povečale za 31,4 odstotke, medtem ko so naložbe v državne vrednostne papirje in vrednostne papirje, za katere jamči država povečale za 9,5 odstotkov.

Tabela 30:
Sestava naložb kritnih skladov v tujini za pokojninske družbe v obdobju 2007-2010 (vsi zneski so v mio EUR na dan 31. 12)

		Državni papirji	Dolžniški vrednostni papirji	Lastniški vrednostni papirji	Ostale naložbe	Skupaj naložbe v tujini	Skupaj naložbe	Delež naložb v tujini od celotnih naložb
Kritni sklad	2007	3,1	55,7	33,0	6,3	**98,1**	**399,4**	**24,6**
	2008	28,2	60,8	2,4	3,1	**94,5**	**456,0**	**20,7**
	2009	57,7	51,5	9,6	0,0	**118,8**	**552,3**	**21,5**
	2010	63,2	67,7	21,3	0,0	**152,2**	**649,3**	**23,4**

Vir: Poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov.

Pri pokojninskih družbah v letu 2010 ni bilo izvedenih novih nakupov sestavljenih vrednostnih papirjev. Skupna vrednost naložb v sestavljene vrednostne papirje je na dan 31. 12. 2010 znašala 3,2 mio EUR (preteklo leto 4 mio EUR) in v celoti predstavlja premoženje kritnih skladov. V letu 2010 je ena pokojninska družba izvedla predčasno prodajo vrednostnega papirja, tako da le še ena pokojninska družba razpolaga s sestavljenim vrednostnim papirjem. Pri tej družbi predstavljajo naložbe v sestavljene vrednostne papirje 7,2 odstotka vseh naložb v tuje vrednostne papirje. Skupno število sestavljenih vrednostnih papirjev pokojninskih družb se je iz 7 (konec leta 2009) zmanjšalo na 6.

4.7. KAPITALSKA USTREZNOST

Konec leta 2010 so vse tri pokojninske družbe izpolnjevale kapitalske zahteve.

Temeljni kapital pokojninskih družb se je v letu 2010 v primerjavi s predhodnim letom povečal za 4,1 mio EUR oziroma 17,5 odstotkov, kot posledica povečanja prenesenega dobička iz prejšnjih let (za 3,9 mio EUR) in rezerv iz dobička (za 0,2 mio EUR).

Ob enakem dodatnem kapitalu in povečanju zahtevanega minimalnega kapitala (za 3,9 mio EUR oziroma 17,7 odstotkov) so pokojninske družbe izkazale le za 0,1 mio EUR višji presežek razpoložljivega nad zahtevanim minimalnim kapitalom. Le-ta je na dan 31. 12. 2010 znašal 2 mio EUR, kar je za 5,3 odstotkov več kot 31. 12. 2009, ko je znašal 1,9 mio EUR.

Tabela 31:
Kapitalska ustreznost pokojninskih družb na dan 31. 12. 2009 in 31. 12. 2010 (zneski so v mio EUR)

KAPITAL	2009	2010
Temeljni kapital	23,4	27,5
Zajamčeni kapital	10,7	11,3
Izpolnjevanje zahteve iz 3. odstavka 106. člena ZZavar	12,7	16,2
Dodatni kapital	0,5	0,5
Razpoložljivi kapital pokojninske družbe	23,9	27,9
Zahtevani minimalni kapital	22,0	25,9
Kapitalska ustreznost	1,9	2,0

Vir: Obrazci KUS

5. DRUGE DRUŽBE, KI SE UKVARJAJO Z ZAVAROVALNIMI POSLI

Agencija za zavarovalni nadzor nadzira tudi Prvi pokojninski sklad, ustanovljen na podlagi določb Zakona o prvem pokojninskem skladu RS in preoblikovanju pooblaščenih investicijskih družb (ZPSPID), Pool za zavarovanje in pozavarovanje jedrskih nevarnosti GIZ ter Škodni sklad in Odškodninski urad, ki sta organizirana v okviru Slovenskega zavarovalnega združenja.

Tabela 32:
Obračunana kosmata premija drugih družb, ki se ukvarjajo z zavarovalnimi posli v letu 2009 in 2010 (zneski so v mio EUR)

Naziv in vrsta zavarovanja	2009	2010
Prvi pokojninski sklad (življenjsko zavarovanje vezano na enote investicijskih skladov)*	6,6	6,3
Pool za zavarovanje in pozavarovanje jedrskih nevarnosti GIZ (zavarovanje požara in elementarnih nesreč)	2,6	2,7
Slovensko zavarovalno združenje – škodni sklad (zavarovanje odgovornosti pri uporabi motornih vozil)	2,5	2,1

* premija iz varčevalnega dela PPS, ki je bila namenjena za nakup rent PPS
Vir: Obrazca St-23 in 50.

Prvi pokojninski sklad (PPS) v imenu in za račun zavarovancev upravlja Kapitalska družba, d.d. z namenom, da pokrije svoje obveznosti do zavarovancev. Te obveznosti izhajajo iz zavarovalnih polic dodatnega pokojninskega zavarovanja, nanašajo pa se na izplačilo pokojninske rente oziroma zavarovalne vsote, če zavarovanec umre prej, preden pridobi pravico do rente. Premija za pokojninsko rento je bila zagotovljena z zamenjavo pokojninskih bonov za točke zavarovalne police.

S 13. julijem 2004 so zavarovanci, ki so bili na ta dan starejši od 55 let, prvi pridobili pravico do pokojninske rente. Tako je s tem dnem nastala razdelitev sredstev in zavarovancev PPS na del, ki pripada policam v obdobju, preden zavarovanci pridobijo pravico do pokojninske rente (varčevalni sklad PPS) ter na Kritni sklad PPS, namenjen izključno kritju obveznosti iz naslova izplačil pokojninskih rent.

Pravico do pokojninske rente je v letu 2010 pridobilo 1.491 zavarovancev. V kritni sklad PPS je bilo tako vplačanih 6,3 mio EUR sredstev, kar je za 6,4 odstotke manj kot pred letom. V letu 2010 se je večji del zavarovancev (63 odstotkov) odločilo za enkratno izplačilo, 31 odstotkov za mesečno izplačilo doživljenjske rente oziroma doživljenjske rente z zajamčeno dobo izplačevanja in 6 odstotkov za letno izplačilo. Sredstva kritnega sklada PPS na dan 31. 12. 2010 znašajo 89,1 mio EUR. Največji del sredstev predstavljajo državni vrednostni papirji (41,3 odstotke), sledijo depoziti (25,1 odstotek), drugi dolžniški vrednostni papirji (18,1 odstotek) in lastniški vrednostni papirji (14,4 odstotke).

Agencija za zavarovalni nadzor nadzira tudi Prvi pokojninski sklad,
Pool za zavarovanje in pozavarovanje jedrskih nevarnosti GIZ,
Škodni sklad in Odškodninski urad.

Pool za zavarovanje in pozavarovanje jedrskih nevarnosti GIZ je bil ustanovljen leta 1994 na podlagi dovoljenja Ministrstva za finance. Je gospodarsko interesno združenje, katerega temeljni cilj je uresničevanje zavarovalne, sozavarovalne in pozavarovalne dejavnosti v zvezi z jedrskimi napravami

oziroma uporabo jedrske energije v miroljubne namene in sicer v državi in iz tujine. Pool izvaja svojo dejavnost z obračunavanjem premij za zavarovanja iz države in za pozavarovanja iz tujine kot tudi z izplačevanjem odškodnin v zvezi s temi zavarovanji oziroma pozavarovanji ter hranjenjem in uporabo teh sredstev med poslovnim letom, da bi lahko poravnal svoje obveznosti na podlagi škod zavarovancem iz države in pozavarovancem iz tujine. V pravnem prometu Pool nastopa v svojem imenu in za račun svojih članic. Za obveznosti, ki jih prevzema Pool, odgovarjajo članice Poola. V Pool je bilo v letu 2010 včlanjenih 5 zavarovalnic in obe pozavarovalnici. Obračunana kosmata premija je znašala 2,7 mio EUR, kar je le za 0,1 mio EUR več kot leto prej. Pri tem je skupna obračunana zavarovalna premija za zavarovanje domačih rizikov znašala 1,2 mio EUR in skupna obračunana pozavarovalna premija, prejeta od tujih poolov 1,5 mio EUR.

Škodni sklad je organiziran v okviru Slovenskega zavarovalnega združenja in je odgovoren za plačilo iz naslova izplačil odškodnin, ki jih povzročijo vozniki neznanih in nezavarovanih vozil, nezavarovanih zrakoplovov ali drugih letalnih naprav in nezavarovanih čolnov in odškodnin, ki jih utrpijo potniki nezavarovanega javnega prevoznega sredstva. Odškodninskih zahtevkov ne rešuje, temveč jih po evidentiranju odstopi v reševanje eni od zavarovalnic. Od povzročitelja ali lastnika nezavarovanega motornega vozila zahteva preko pooblaščene zavarovalnice povrnitev izplačane odškodnine.

Financira se na podlagi prispevkov, ki jih prispevajo zavarovalnice, ki sklepajo zavarovanja odgovornosti lastnikov cestnih vozil. Prispevek posamezne zavarovalnice je sorazmeren deležu v prejšnjem letu sklenjenih obveznih zavarovanj. Za leto 2010 so bile zavarovalnice obremenjene v višini 2,1 mio EUR. V letu 2010 je bilo iz naslova nezavarovanih vozil vloženih 401 zahtevkov (376 zahtevkov v letu 2009)

Odškodninski urad je samostojna organizacijska enota Slovenskega zavarovalnega združenja, ki se izvaja preko službe Biroja zelene karte in službe Škodnega urada.

Namenjen je plačilu odškodnin oškodovancem s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, če je bila nesreča povzročena v drugi državi članici EU oziroma v tretjih državah, katerih nacionalni zavarovalni biro je član sistema zelene karte, pa tudi plačilu zahtevkov za povračilo Odškodninskih uradov držav članic EU, v kolikor gre za obveznost iz naslova zavarovalne pogodbe zavarovanja avtomobilske odgovornosti zavarovalnice, članice združenja. Obveznosti Odškodninskega urada veljajo za vse obveznosti iz prometnih nesreč od 1. 5. 2004 dalje. Odškodninski urad sam ne rešuje odškodninskih zahtevkov, temveč jih po evidentiranju odstopi v reševanje eni od zavarovalnic.

Financira se na podlagi prispevkov, ki jih plačujejo zavarovalnice glede na sorazmeren delež v prejšnjem letu sklenjenih obveznih zavarovanj.

V letu 2010 je bilo obravnavanih sedem zadev iz naslova nezavarovanih in ena zadeva iz naslova sklenjenega zavarovanja avtomobilske odgovornosti pri tuji zavarovalnici za škodo v tujini.

6. SKLEP

Preteklo leto je bilo, kljub optimističnim napovedim, še vedno pod pritiskom posledic finančne krize, ki se je še posebno odrazilo v realnem sektorju oziroma med prebivalstvom, saj je visoka brezposelnost in poslabšanje življenjskega standarda vplivalo na zmanjševanje premij, zavarovalnih vsot, povečanje števila odkupov in prekinitev zavarovanj, kljub temu pa so finančni rezultati zavarovalnic, izkazanih v poslovnih poročilih za leto 2010 ugodnejši kot pred letom. Medtem ko so se le malenkostno povišale obračunane kosmate zavarovalne premije, je bilo na drugi strani znižano izplačilo odškodnin. Zavarovalnice so skupaj za leto 2010 izkazale 77,9 mio EUR čistega dobička, kar je dobre trikrat več kot v preteklem letu. Negativni čisti poslovni izid v višini 2,8 mio EUR so izkazali v treh zavarovalnicah, kar je trikrat manj kot pred letom. V primerjavi z letom 2009 se je skupni zavarovalno-tehnični izid povečal za 177 odstotkov. Na to povečanje je vplival zavarovalno-tehnični izid pri premoženjskih zavarovanjih, razen zdravstvenih zavarovanj, ki se je povečal kar za sedem krat (iz 19,4 na 139,2). Nasprotno se je zavarovalno-tehnični izid pri življenjskih zavarovanjih znižal za 1,3 mio EUR, pri zdravstvenih zavarovanjih pa je bil negativen (5,7 mio EUR). Bilančna vsota zavarovalnic je v letu 2010 znašala 5.434,7 mio EUR in se je v primerjavi z letom 2009 povečala za 6,8 odstotkov, predvsem iz naslova povečanja naložb.

Prav tako kot zavarovalnice sta izboljšali poslovne rezultate tudi pozavarovalnici, kljub še vedno visokim pozavarovalnim škodam zaradi neugodnih vremenskih razmer, tako doma kot v tujini. Medtem ko sta za leto 2009 skupno izkazali negativni čisti poslovni izid, sta za leto 2010 izkazali čisti poslovni izid v višini 13,2 mio EUR. Njuna bilančna vsota na dan 31. 12. 2010 je znašala 606,7 mio EUR in se je povečala za 6,5 odstotkov, predvsem iz naslova povečanja naložb.

Delež čiste zadržane premije v celotni premiji je v letu 2010 za zavarovalnice znašal 89 odstotkov, za pozavarovalnice pa 72 odstotkov. Delež zbrane zavarovalne premije v BDP se je znižal za 0,1 odstotno točko. Tako je leta 2009 znašal 5,5 odstotkov, v letu 2010 pa 5,4 odstotkov BDP. Po podatkih Swiss RE (Sigma 3/2010) je delež celotne zavarovalne premije v državah Evropske unije v letu 2009 znašal 8,4 odstotke, v Sloveniji pa 6 odstotkov. Odstotek zbrane zavarovalne premije v Sloveniji zaostaja za primerljivimi državami članicami EU, predvsem na račun zbrane premije življenjskih zavarovanj. Ta je v Sloveniji leta 2009 znašala slabih 1,8 odstotkov BDP, medtem ko je v Evropskih državah (EU-27) v letu 2008 znašala skoraj 5,2 odstotka. Zbrana premija življenjskih zavarovanj se je v Sloveniji v zadnjem letu zvišala za 1,8 odstotka in dosegla 26,5 odstotkov (26 odstotkov v letu 2009) celotne zbrane premije (leta 2009 v Evropski uniji 61 odstotkov celotne zbrane premije).

Tržni delež največje zavarovalnice (glede na obračunano bruto zavarovalno premijo) je bil ob koncu leta 2010 še vedno 37 odstoten, vendar se je v primerjavi s predhodnim letom znižal za 1,2 odstotni točki. Skupni delež največjih štirih zavarovalnic se je znižal iz 78 odstotkov v prejšnjem letu na 76,1 odstotek konec leta 2010. Tržni deleži zavarovalnic se v primerjavi z letom 2009 niso drastično spremenili. Pri sedmih zavarovalnicah je prišlo do povečanja tržnega deleža (od tega največ za 0,5 odstotnih točk), štirim zavarovalnicam se je tržni delež znižal (od tega največ za 1,2 odstotni točki), štiri zavarovalnice pa so obdržale delež na enakem nivoju kot pred letom.

Slovenske zavarovalnice opravljajo svoje storitve tudi na trgih drugih držav članic EU. V letu 2010 so tako zbrale 571 tisoč EUR premij iz naslova zavarovanj sklenjenih v drugih državah članicah EU, od tega 459 tisoč EUR preko podružnic.

Na slovenskem trgu se slovenske zavarovalnice srečujejo tudi s konkurenco zavarovalnic iz držav članic EU, ki pri nas sklepajo zavarovalne posle neposredno in preko treh podružnic. Premija iz naslova neposrednega opravljanja poslov je v letu 2009[10] znašala 10,2 mio EUR, pri čemer so največ premije zbrale zavarovalnice iz Avstrije, podružnice pa so zbrale skupaj 14,3 mio EUR premije.

Slovenske zavarovalnice (brez pozavarovalnic) so imele konec leta 2010 za skoraj 4.929,4 mio EUR naložb celotnega premoženja, od tega za 4.485,7 mio EUR naložb kritnega premoženja. Delež naložb zavarovalnic (brez naložb pozavarovalnic) v BDP je bil v letu 2009 13,2 odstoten, v letu 2010 pa 13,7 odstoten.

Zavarovalnice so konec leta 2010 izkazale za 1.660,7 mio EUR naložb kritnega premoženja v tujino, kar je za 26,9 odstotkov več kot leto poprej.

[10] Zadnji razpoložljivi podatki se nanašajo na leto 2009.

V strukturi naložb so se v zadnjih letih, z izjemo leta 2008, najbolj povečale naložbe kritnih skladov kot naložbe dolgoročnih zavarovanj. Zadovoljiva je tudi dinamika naložb kritnega premoženja brez kritnih skladov, ki so namenjene pokrivanju obveznosti zavarovancem iz premoženjskih zavarovanj. Zavarovalnice so v letu 2010 povečevale delež naložb kritnega premoženja, brez kritnih skladov v dolžniške vrednostne papirje in bančne depozite. Pri naložbah kritnih skladov pa se je povečal delež naložb v lastniške vrednostne papirje in depozite pri bankah.

Premoženje pozavarovalnic je konec leta 2010 znašalo 539,2 mio EUR, od tega so 343,5 mio EUR predstavljale naložbe kritnega premoženja.

Kapitalska ustreznost zavarovalnic se je v letu 2010 v primerjavi z letom 2009 izboljšala. Presežek razpoložljivega kapitala nad zahtevanim minimalnim kapitalom se je v skupini premoženjskih zavarovanj povečal za 47 mio EUR in tako konec leta 2010 dosegel 135,1 mio EUR, v skupini življenjskih zavarovanj pa se je povečal za 19,1 mio EUR in tako dosegel 77,9 mio EUR. Na povečanje presežka je vplivalo povečanje temeljnega in dodatnega kapitala (predvsem pri skupini življenjskih zavarovanj) ter zmanjšanje odbitnih postavk iz naslova udeležb v finančnih institucijah. Pozavarovalnice so konec leta izkazale presežek razpoložljivega kapitala v višini 38,8 mio EUR, kar je za 11,3 mio EUR manj kot leto poprej, kar je posledica povečanja odbitnih postavk iz naslova udeležbe v finančnih institucijah in povečanja zahtevanega minimalnega kapitala.

Le pokojninske družbe so v letu 2010 dosegle nekoliko slabši finančni rezulat kot pred letom. Poslovanje so zaključile s pozitivnim čistim izidom v višini 3,3 mio EUR, kar je za 0,7 mio EUR manj kot leto poprej. Konec leta 2010 so imele za 680,5 mio EUR naložb celotnega premoženja, od tega 649,3 mio EUR naložb kritnih skladov. Pri nalaganju v bolj tvegane naložbe so bile previdne in v letu 2010 niso izvedle novih nakupov sestavljenih vrednostnih papirjev. Kapitalska ustreznost pokojninskih družbe se je v letu 2010 glede na leto 2009 malenkostno povečala, tako da je presežek razpoložljivega kapitala nad zahtevanim minimalnim kapitalom znašal 2,0 mio EUR (1,9 mio EUR konec leta 2009).

Na podlagi prej navedenega lahko ugotovimo, da so slovenske zavarovalnice zaenkrat zadovoljivo prebrodile posledice finančne krize. Finančna kriza je povzročila tudi povečevanje brezposelnosti in s tem tudi zmanjševanje povpraševanja, tako po življenjskih kot premoženjskih zavarovanjih. Vendar so se tudi zavarovalnice in pozavarovalnice začele obnašati bolj racionalno, ponujajo nove storitve, selekcionirajo zavarovance.

POROČILO O DELU AGENCIJE ZA ZAVAROVALNI NADZOR ZA LETO 2010

I. UVOD

Agencija za zavarovalni nadzor (v nadaljevanju: Agencija) je bila ustanovljena na podlagi Zakona o zavarovalništvu dne 1. junija 2000, ko je Vlada Republike Slovenije imenovala strokovni svet in direktorja Agencije. Nadaljevala je delo Urada za zavarovalni nadzor, ki je bil ustanovljen leta 1995 kot organ v sestavi Ministrstva za finance.

Osnovni cilj Agencije je varovanje interesov zavarovalcev in zavarovancev, ki ga poskuša dosegati z odpravljanjem in zmanjševanjem nepravilnosti na področju zavarovalništva.

Temeljne naloge Agencije so opravljanje nadzora nad subjekti zavarovalnega trga, izdajanje raznovrstnih dovoljenj na področju zavarovalništva in priprava podzakonskih predpisov, ki so pravna podlaga za urejanje in nadzor zavarovalnega trga v Republiki Sloveniji.

Agencija je pravna oseba, ki je pri izvrševanju svojih nalog in pristojnosti samostojna in neodvisna ter za svoje delo odgovorna Državnemu zboru Republike Slovenije.

Organa Agencije sta strokovni svet in direktor. Strokovni svet Agencije, ki deluje tudi v funkciji senata, je pristojen za odločanje o dovoljenjih in soglasjih ter o drugih posamičnih zadevah, o katerih odloča Agencija, če ni v Zakonu o zavarovalništvu drugače določeno; sprejema predpise, kadar Zakon o zavarovalništvu določa, da predpis sprejme Agencija; sprejema splošne akte Agencije in izvršuje druge naloge iz pristojnosti Agencije, če Zakon o zavarovalništvu ne določa, da je za izvajanje nalog pristojen drug organ Agencije. Predsednik strokovnega sveta Agencije je dr. Mihael Perman, poleg predsednika pa je imel strokovni svet v letu 2010 še 5 članov. Strokovni svet Agencije se je v letu 2010 sestal na sedemnajstih rednih sejah in eni korespondenčni seji. V času izredne uprave Vzajemne zdravstvene zavarovalnice d.v.z. je strokovni svet Agencije opravljal tudi funkcijo nadzornega sveta omenjene zavarovalnice. V letu 2010 se je tako sestal na devetih rednih sejah in eni korespondenčni seji nadzornega sveta omenjene zavarovalnice.

Direktor vodi poslovanje in organizira delo Agencije in njenih strokovnih služb. Direktor Agencije je dr. Mihael Perman.

2. NOTRANJA ORGANIZACIJA IN FINANCIRANJE AGENCIJE ZA ZAVAROVALNI NADZOR V LETU 2010

2.1. NOTRANJA ORGANIZACIJA IN PODATKI O ZAPOSLENIH

Strokovni svet Agencije je v skladu z Zakonom o zavarovalništvu dne 26. 7. 2000 sprejel Poslovnik Agencije, ki ureja njeno notranjo organizacijo in poslovanje. Na podlagi Poslovnika je direktor Agencije, ob soglasju strokovnega sveta, ravno tako 26. 7. 2000, izdal Pravilnik o notranji organizaciji in sistematizaciji delovnih mest, ki določa notranje organizacijske enote v Agenciji, njihova delovna področja in njihova medsebojna razmerja.

V skladu z navedenima predpisoma je bilo delo Agencije v letu 2010 organizirano v treh sektorjih, in sicer Sektorju za računovodske in finančne analize, Sektorju za aktuarstvo, statistiko in informatiko in Sektorju za zunanji nadzor, ter strokovnih službah, katerih dela predstavljajo podporne dejavnosti k temeljnim nalogam in pristojnostim Agencije.

Sektor za računovodske in finančne analize opravlja vsa dela in naloge, povezane z analiziranjem in z izvajanjem nadzora nad poslovanjem subjektov, ki ga Agencija po zakonu opravlja s spremljanjem, zbiranjem in preverjanjem poročil in obvestil zavarovalnic in drugih oseb, ki so po zakonu dolžne poročati Agenciji oziroma jo obveščati o posameznih dejstvih in okoliščinah, ter na tej podlagi izdeluje poročila Agencije za potrebe različnih uporabnikov, preverja ustreznost naložb, kapitalskih zahtev in kapitalske ustreznosti ter zbira druge informacije o poslovanju subjektov nadzora in predlaga ukrepe v zvezi s svojimi ugotovitvami. S teh področij pripravlja tudi predloge podzakonskih predpisov in sodeluje pri izdaji dovoljenj.

Sektor za aktuarstvo, statistiko in informatiko opravlja vsa dela in naloge povezane z vnosom in obdelavo podatkov ter razvojem informacijskega sistema (hardware in software), pregleduje in analizira aktuarska poročila, kontrolira ustreznost premijskih izračunov in zavarovalno-tehničnih rezervacij, spremlja premijske sisteme in zavarovalne pogoje, analizira pozavarovalne programe in pozavarovalno zaščito

Slika 1:
Notranje-organizacijska struktura Agencije za zavarovalni nadzor:

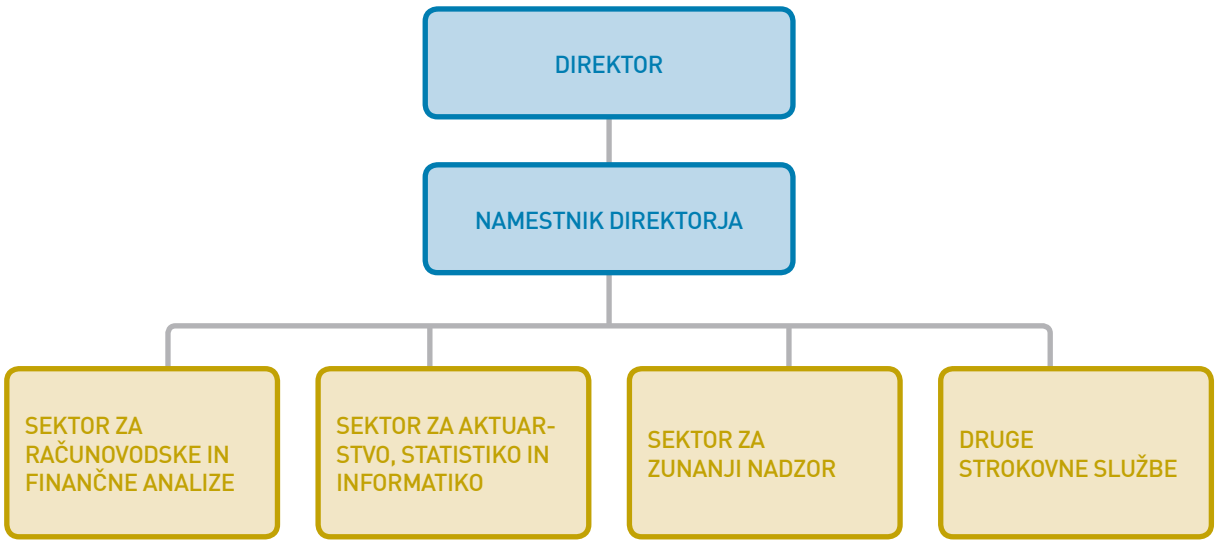

Tabela 1:
Podatki o delavcih Agencije po stopnji strokovne izobrazbe na dan 31. 12. 2010

Stopnja strokovne izobrazbe	Št. zaposlenih
V – srednja	1
VII – visoka	3
VII – univerzitetna	15
VIII – magisterij	10
IX – doktorat	1
Skupaj	**30**

Vir: Podatki Agencije za zavarovalni nadzor

ter s teh področij pripravlja tudi predloge podzakonskih predpisov in sodeluje pri izdaji dovoljenj.

Sektor za zunanji nadzor v sodelovanju z drugimi sektorji opravlja vsa dela in naloge, povezane z opravljanjem pregledov poslovanja subjektov nadzora in predlaga ukrepe v zvezi z ugotovitvami inšpekcijskih pregledov.

Delavci strokovnih služb Agencije, ki niso razporejeni v temeljne notranje-organizacijske enote in katerih dela predstavljajo podporne dejavnosti k temeljnim nalogam in pristojnostim Agencije, opravljajo pravne naloge, dela računovodenja Agencije, sekretariata strokovnega sveta in senata ter korespondence s tujimi in domačimi nadzornimi in ostalimi institucijami.

Tabela 2:
Podatki o delavcih Agencije po nazivu strokovne izobrazbe na dan 31. 12. 2010

Naziv strokovne izobrazbe	Št. zaposlenih
ekonomski tehnik	1
diplomirani upravni organizator	2
diplomirani ekonomist	1
univerzitetni diplomirani ekonomist	9
univerzitetni diplomirani inženir matematike	1
profesor matematike	1
univerzitetni diplomirani inženir elektrotehnike	1
univerzitetni diplomirani pravnik	2
univerzitetni diplomirani sociolog	1
magister znanosti	10
doktor znanosti	1
Skupaj	**30**

Vir: Podatki Agencije za zavarovalni nadzor

Ob ustanovitvi, junija 2000, je bilo v Agenciji zaposlenih osem delavcev, ki so prešli v njen okvir iz bivšega Urada RS za zavarovalni nadzor. Od takrat, pa do konca leta 2010, je Agencija vložila veliko naporov v pridobivanje izkušenih kadrov, tako da je na dan 31. 12. 2010 štela 30 zaposlenih, od tega 15 z univerzitetno izobrazbo, 10 z magistrskim nazivom (osem s področja ekonomije, eden s področja ekonomske informatike in eden s področja prava) in 1 z doktoratom. Med zaposlenimi je pet pooblaščenih revizorjev in en preizkušeni notranji revizor, štirje pa imajo tudi dovoljenje za opravljanje nalog pooblaščenega aktuarja, Od leta 2009 dalje eni zaposleni pogodba o zaposlitvi miruje za čas opravljanja funkcije poslanke državnega zbora RS, zato ni vključena v število zaposlenih ob koncu leta.

Zaposleni na Agenciji ne smejo biti člani organov zavarovalnic oziroma drugih oseb, nad katerimi Agencija opravlja nadzor in tudi ne smejo opravljati nalog za te pravne osebe. Prav tako morajo kot zaupne varovati podatke o osebah, nad katerimi Agencija opravlja nadzor, in druge podatke o dejstvih in okoliščinah, ki so jih izvedeli v zvezi z opravljanjem dela, razen podatkov, ki so po določbah Zakona o zavarovalništvu javno dostopni, in sicer tudi po prenehanju delovnega razmerja.

2.2. FINANCIRANJE

Osnovo za financiranje Agencije predstavljajo takse in nadomestila, ki jih določa Tarifa o taksah in nadomestilih (Tarifa – 1) (Ur. l. RS, št. 89/02, 74/05 in 103/08). Tarifo sprejema strokovni svet Agencije, veljati pa začne, ko Agencija pridobi soglasje Vlade Republike Slovenije in objavi tarifo v Uradnem listu Republike Slovenije. V skladu z navedeno tarifo letno nadomestilo za zavarovalnice in pokojninske družbe znaša 0,12 % od osnove (vplačana premija v preteklem letu), za zavarovalnice v zavarovalniški skupini 0,13 % od osnove (vplačana premija v preteklem letu) ter za Slovensko zavarovalno združenje 0,12 % od osnove (prispevki zavarovalnic v preteklem letu v škodni sklad). Od sprejema Tarife o spremembah in dopolnitvah Tarife o taksah in nadomestilih (Uradni list RS, št. 103/08) letnega nadomestila ne plačujejo več zavarovalno zastopniške in posredniške družbe, še vedno pa so zavezane za plačilo taks za izdajo dovoljenj ter za plačevanje pavšalnih nadomestil, v primeru, ko jim Agencija izda odredbo o odpravi kršitev. Na podlagi Tarife-1 je Agencija v letu 2010 zbrala 2.883.176 EUR sredstev iz naslova letnih nadomestil in 259.483 EUR iz naslova taks in pavšalnih nadomestil. Omenjeni prihodki predstavljajo 98,9 odstotkov celotnih prihodkov Agencije, ostalo predstavljajo finančni prihodki in prevrednotovalni prihodki.

3. DELO AGENCIJE ZA ZAVAROVALNI NADZOR V LETU 2010

Zakon o zavarovalništvu določa, da Agencija na njegovi podlagi izdaja predpise in izvaja nadzor nad zavarovalnicami, zavarovalno zastopniškimi in zavarovalno posredniškimi družbami ter zavarovalnimi zastopniki in zavarovalnimi posredniki. Agencija je pristojna tudi za izvajanje nadzora nad pravnimi osebami, povezanimi z zavarovalnico, če je to potrebno zaradi nadzora nad poslovanjem zavarovalnic. Pristojna je tudi za opravljanje nadzora nad zavarovalnico v zavarovalniški skupini ter zavarovalnim in mešanim zavarovalnim holdingom.

Nadalje opravlja nadzor tudi nad poslovanjem Jedrskega poola ter nad poslovanjem Slovenskega zavarovalnega združenja v delu, ki se nanaša na poslovanje škodnega sklada in odškodninskega urada.

V skladu s 342. in 377. členom Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Ur. l. RS, št. 109/06 - uradno prečiščeno besedilo in 17/07) (ZPIZ-1-UPB4) je Agencija pristojna tudi za izdajo dovoljenj pokojninskim družbam in za izvajanje nadzora nad njihovim poslovanjem.

Poleg tega Agencija na podlagi 23. člena Zakona o prvem pokojninskem skladu Republike Slovenije in preoblikovanju pooblaščenih investicijskih družb (Ur. l. RS, št. 26/05 - uradno prečiščeno besedilo) (ZPSPID-UPB1) nadzira še poslovanje Prvega pokojninskega sklada Republike Slovenije.

Na podlagi Zakona o finančnih konglomeratih (Uradni list RS, št. 43/06) opravlja tudi dopolnilni nadzor nad nadzorovano osebo s sedežem v RS, ki je na vrhu finančnega konglomerata oziroma ji je nadrejen mešani finančni holding.

3.1. DELO NA ZAKONODAJNEM PODROČJU

3.1.1. Izdaja novih ter sprejem sprememb in dopolnitev obstoječih podzakonskih predpisov

V skladu z 2. točko 256. člena Zakona o zavarovalništvu je Agencija pristojna za pripravo in sprejem podzakonskih predpisov, določenih v Zakonu o zavarovalništvu.

V lanskem letu je tako pripravila ter spremenila in dopolnila sedem podzakonskih predpisov. Vse spremembe in dopolnitve podzakonskih predpisov so bile v letu 2010 objavljene v Uradnem listu.

Agencija je v januarju sprejela Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o pošiljanju zavarovalno-statističnih podatkov (Uradni list RS, št. 4/10). V februarju je sprejela Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o podrobnejši vsebini povzetka revidiranega letnega poročila – SKL 2002 (Uradni list RS, št. 9/10).

V juniju je sprejela Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o podrobnejših pravilih za izračun minimalnega kapitala zavarovalnic (Uradni list RS, št. 50/10).

V oktobru je sprejela Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o vsebini poročil in obvestil iz 176. in 239. člena ZZavar ter načinu in rokih poročanja (Uradni list RS, št. 85/10).

V decembru je sprejela Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o podrobnejših navodilih za računovodsko spremljanje in izkazovanje poslovnih dogodkov v zvezi z izvajanjem izravnave pri dopolnilnem zdravstvenem zavarovanju, Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic – SKL 2009 in Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o podrobnejšem načinu izračuna kapitala in izpolnjevanju kapitalskih zahtev ter kapitalske ustreznosti zavarovalnic. Vsi trije sklepi so bili objavljeni v Uradnem listu RS, št. 99/10.

3.1.2. Sodelovanje pri pripravi sprememb in dopolnitev Zakona o zavarovalništvu

Agencija je v letu 2010 sodelovala z Ministrstvom za finance pri pripravi Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zavarovalništvu (ZZavar-H), ki je bil objavljen v Uradnem listu RS, št. 79/10. Osma sprememba ZZavar (ZZavar-H) je uredila nekatere novosti v zvezi s skupščino družbe za vzajemno zavarovanje, in sicer glede oblikovanja skupščine zastopnikov članov, sistema volitev zastopnikov članov, nadomestil zastopnikov članov in druga vprašanja povezana s temi postopki. Nadaljni večji sklop dopolnitev zakona se nanaša na pridobivanje, vodenje in uporabo zbirk osebnih podatkov. Spremenjena so bila tudi določila glede vsebine zavarovalne pogodbe, imenovanja članov strokovnega sveta in direktorja Agencije ter določila, ki se nanašajo na zavarovalno zastopniške, zavarovalno posredniške družbe, zavarovalne zastopnike in zavarovalne posrednike.

3.2. DOVOLJENJA IN SOGLASJA

V letu 2010 je Agencija na podlagi določb Zakona o zavarovalništvu in Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju odločala o različnih vprašanjih s področja delovanja zavarovalnic in pokojninskih družb. Pregled izdanih dovoljenj, soglasij in drugih odločb ter odredb o odpravi kršitev, ki jih je v letu 2009 in 2010 izdala Agencija je prikazan v Tabeli 3.

Agencija je izdala dovoljenje za upoštevanje polovice nevplačanega vpoklicanega kapitala d.d. na osnovi druge alinee drugega odstavka 107. člena Zakona o zavarovalništvu.

Na podlagi 227. člena Zakona o zavarovalništvu je Agencija izdala dve dovoljenji za opravljanje posredovanja pri prodaji zavarovalnih polic.

Na podlagi petega odstavka 65. člena Zakona o zavarovalništvu je Agencija izdala dve dovoljenji za prenos izločenih poslov.

Agencija je izdala eno dovoljenje za pridobitev kvalificiranega deleža v zavarovalni delniški družbi po prvem odstavku 18. člena Zakona o zavarovalništvu.

Na podlagi drugega odstavka 122. člena Zakona o zavarovalništvu je Agencija eni zavarovalnici izdala dovoljenje za prekoračitev omejitve naložb iz 11. točke prvega odstavka 122. člena in eni zavarovalnici izdala dve dovoljenji za prekoračitev omejitve naložb iz 1., 4. in 6. točke prvega odstavka 122. člena.

Na podlagi 25. člena Zakona o zavarovalništvu je izdala 6 dovoljenj za opravljanje funkcije člana uprave v zavarovalnici. Nadalje je na podlagi devetega odstavka istega člena izdala štiri ugotovitvene odločbe o prenehanju veljavnosti dovoljenja za opravljanje funkcije člana uprave.

Agencija je izdala petnajst dovoljenj za opravljanje nalog pooblaščenega aktuarja.

V skladu z Zakonom o finančnih konglomeratih je Agencija v sodelovanju z Banko Slovenije in Agencijo za trg vrednostnih papirjev ugotovila obstoj finančnega konglomerata in na podlagi 17. člena imenovanega zakona o tem izdala tudi odločbo.

Agencija je izdala eno dovoljenje za spremembo zavarovalne vrste po 72. členu ZZavar in dovoljenje za sklepanje novih zavarovalnih pogodb po 19. točki drugega odstavka 2. člena ZZavar.

Na podlagi četrte alinee sedmega odstavka 14. člena ZZavar je Agencija izdala dovoljenje za posredovanje pri nakupu ali prodaji investicijskih kuponov vzajemnih skladov in na podlagi prve in tretje alinee sedmega odstavka 14. člena ZZavar dovoljenje za

Tabela 3:
Izdana dovoljenja in druge odločbe, soglasja in odredbe o odpravi kršitev

Vrsta dovoljenja	Leto 2009	Leto 2010
Dovoljenje za upoštevanje polovice nevplačanega vpoklicanega kapitala zavarovalnice	1	1
Dovoljenje za opravljanje posredovanja pri prodaji zavarovalnih polic	2	2
Dovoljenje za prenos izločenih poslov	1	2
Dovoljenje za pridobitev kvalificiranega deleža v zavarovalnici/pokojninski družbi	1	1
Dovoljenje za prekoračitev omejitve naložb	6	3
Soglasje k spremembi metode porazdelitve prihodkov in odhodkov	2	
Dovoljenje za opravljanje funkcije člana uprave v zavarovalnici	8	6
Dovoljenja za opravljanje nalog pooblaščenega aktuarja	1	15
Dovoljenje za spremembo zavarovalne vrste		1
Dovoljenje za sklepanje novih zavarovalnih pogodb		1
Dovoljenje za posredovanje pri nakupu ali prodaji investicijskih kuponov		1
Dovoljenje za posredovanje pri sklepanju bančnih storitev		1
Dovoljenje za opravljanje poslov in dejavnosti zav. zastopanja/posredovanja	996	750
Zavrnitev izdaje dovoljenja za opravljanje poslov in dejavnosti zav. zastopanja/posredovanja	14	4
Ugotovitvena odločba o prenehanju dovoljenja za opravljanje zavarovalnih poslov	7	
Ugotovitvena odločba o odpravi kršitev		2
Odločba o odvzemu dovoljenja za opravljanje poslov in dejavnosti zav. zastopanja/posredovanja		8
Odločba o ugotovitvi obstoja finančnega konglomerata		1
Odločba o izredni upravi v zavarovalnici	1	
Odločba o prekršku		8
Odločba o končanju izredne uprave		1
Odločba o ugovoru proti odredbi	3	1
Obvestilo pred izdajo odredbe o odpravi kršitev	15	11
Odredba o odpravi kršitev	5	10
Obravnava obvestila o pričetku neposrednega opravljanja zavarovalnih poslov na območju določenih držav članic EU	1	3
Skupaj	**1.064**	**833**

posredovanje pri sklepanju bančnih storitev in drugih kreditnih poslov ter posredovanje pri izdajanju in upravljanju drugih plačilnih instrumentov.

Agencija je izdala odločbo o končanju izredne uprave v zavarovalnici.

Na podlagi drugega odstavka 307. člena ZZavar je Agencija izdala enajst obvestil pred izdajo odredbe o odpravi kršitev. V letu 2010 je izdala deset odredbo odpravi kršitev oziroma dopolnitvi poročila.

Proti odredbi ima subjekt nadzora na podlagi 311. člena Zakona o zavarovalništvu pravico vložiti ugovor. O ugovoru v skladu s 315. členom odloča Agencija z odločbo. Agencija je v letu 2010 odločala o ugovoru proti odredbi in mu delno ugodila.

Agencija je izdala osem odločb o prekršku, od tega jih je bilo sedem izdanih fizičnim osebam in ena zavarovalno zastopniški družbi.

Agencija je v letu 2010 skupno izdala 750 dovoljenj na področju opravljanja poslov in dejavnosti zavarovalnega zastopanja oziroma posredovanja (v letu 2009 je bilo izdanih 996 tovrstnih dovoljenj in 1.426 v letu 2008). Od tega je bilo izdanih 188 dovoljenj zavarovalnim zastopniškim in posredniškim družbam ter samostojnim podjetnikom za opravljanje dejavnosti zavarovalnega zastopanja in posredovanja, 539 dovoljenj oziroma ugotovitvenih odločb pa je bilo izdanih fizičnim osebam za opravljanje poslov zavarovalnega zastopanja oziroma posredovanja. Štirim fizičnim osebam je bila zavrnjena izdaja dovoljenja za opravljanje poslov zavarovalnega zastopanja oziroma posredovanja.

Poleg tega je bilo izdanih še 23 dovoljenj za družbe in osebe, ki opravljajo posle sklepanja zavarovanj, ki so v neposredni zvezi z glavno dejavnostjo, ki jo opravljajo (5. odstavek 230. člena ZZavar in 4. odstavek 227. člena ZZavar).

Izdanih je bilo tudi 8 odločb o odvzemu dovoljenja za opravljanje poslov in dejavnosti zavarovalnega zastopanja oziroma posredovanja.

Poleg navedenih upravnih postopkov je Agencija v letu 2010 obravnavala tri obvestila zavarovalnice o nameravanem pričetku neposrednega opravljanja zavarovalnih poslov na območju določene države članice Evropske unije. V skladu z drugim in tretjim odstavkom 88. člena Zakona o zavarovalništvu je Agencija obvestilo posredovala pristojnemu nadzornemu organu.

3.3. IZVAJANJE NADZORA NAD POSLOVANJEM ZAVAROVALNIC

3.3.1. Preverjanje poročil in obvestil

Na podlagi Zakona o zavarovalništvu in drugih zakonov Agencija izvaja nadzor nad zavarovalnicami in drugimi subjekti nadzora (pozavarovalnice, pokojninske družbe, zavarovalno zastopniške družbe, zavarovalno posredniške družbe, Slovensko zavarovalno združenje v delu, ki se nanaša na poslovanje škodnega sklada, Pool za zavarovanje in pozavarovanje jedrskih nevarnosti, Prvi pokojninski sklad). Nad zavarovalnico, ki je v zavarovalniški skupini, nad zavarovalnim holdingom, mešanim zavarovalnim holdingom in osebami, v katerih je udeležena zavarovalnica oziroma, ki so udeležene v zavarovalnici s sedežem v Republiki Sloveniji oziroma državi članici oziroma tuji državi, opravlja tudi dodaten nadzor, v obsegu, določenem z Zakonom o zavarovalništvu. Zakon o zavarovalništvu ji daje pooblastilo za nadzor tudi nad osebami, ki poleg drugih dejavnosti ali kot edino dejavnost opravljajo zavarovalne posle in dejavnost zavarovalnega zastopanja oziroma posredovanja, ne da bi za opravljanje teh poslov oziroma dejavnosti pridobile dovoljenje Agencije (nezakonito opravljanje zavarovalnih poslov in dejavnosti zavarovalnega zastopanja oziroma posredovanja).

Agencija kot koordinator na podlagi Zakona o finančnih konglomeratih opravlja tudi dopolnilni nadzor nad nadrejeno nadzorovano osebo v finančnem konglomeratu in nadzorovano osebo, ki ji je nadrejen mešani finančni holding.

Stalnost nadzora Agencija zagotavlja z rednim preverjanjem poročil in obvestil, ki jih prejme od zavezancev za poročanje (redno poročanje) in z opravljanjem pregledov poslovanja. Preglede poslovanja opravljajo delavci Agencije na sedežu subjekta nadzora ali na sedežu Agencije s pregledom dokumentacije, pridobljene z zahtevo za pregled poslovanja.

Pri rednem poročanju Agencija spremlja pravočasnost in pravilnost poročanja zavarovalnic ter s podrobnejšo analizo in navzkrižnim nadzorom ugotavlja morebitne vsebinske nepravilnosti.

Tabela 4:
Število pregledov poslovanja in izdanih odredb o odpravi kršitev v okviru pregledov poslovanja

	Leto 2009	Leto 2010
Število pregledov poslovanja	10	4
Število odredb in odločb	1	3

Vir: Podatki Agencije za zavarovalni nadzor

V primeru ugotovljenih kršitev in nepravilnosti pri poročanju Agencija pozove subjekt nadzora, da jih odpravi, lahko pa take ugotovitve privedejo tudi do podrobnejšega nadzora s pregledom poslovanja, ki ga opravijo delavci Agencije na sedežu subjekta nadzora (in/ali poslovne enote).

3.3.2. Pregledi poslovanja

Pregledi poslovanja so lahko celoviti ali pa samo pregledi posameznih področij. Posamezna področja pregleda se določijo na podlagi informacij, dobljenih s spremljanjem poročil in obvestil, na pobudo drugih sektorjev v zvezi z izvajanjem drugih nalog Agencije (izdajanje dovoljenj in podobno) ali če je ocenjeno, da je to potrebno glede na informacije, ki izhajajo iz javno razpoložljivih virov. Pregledi poslovanja omogočajo tudi preglede skladnosti dokumentacije s poročili in obvestili, ki jih subjekti nadzora pošiljajo Agenciji v okviru poročanja ter zagotovitev podatkov in informacij, s katerimi Agencija ne razpolaga na podlagi rednega poročanja.

Na podlagi ugotovitev inšpektorjev Agencija, v primeru ugotovljenih kršitev in nepravilnosti v poslovanju subjektov nadzora, izda odredbo o odpravi kršitev. V primeru ugotovljenih hujših kršitev pravil o obvladovanju tveganj z odredbo odredi dodatne ukrepe. Inšpektorji tudi spremljajo odpravljanje kršitev, ki obsega preverjanje poročil o odpravi kršitev in morebitni ponoven pregled poslovanja v obsegu, potrebnem za ugotovitev ali so kršitve odpravljene.

Delavci Agencije so v letu 2010 zaključili 4 preglede poslovanja, štirje pregledi poslovanja so bili začeti v letu 2010 in nadaljevani v letu 2011. Pregledi so potekali v petih zavarovalnicah, pokojninski družbi, finančno svetovalni družbi, ki ponuja tudi storitve zavarovanja in petih zavarovalno zastopniških družbah.

3.3.3. Izrekanje ukrepov nadzora

V okviru odvzemov dovoljenj kot ukrepov nadzora, ki so bili omenjeni že v okviru poglavja o dovoljenjih in soglasjih, je Agencija različnim subjektom nadzora v letu 2010 izdala 10 odredb o odpravi kršitev oziroma dopolnitvi poročila.

Kot posledica kršitev ugotovljenih v okviru pregledov poslovanja so bile izdane 3 odredbe o odpravi kršitev, odločba o zavrnitvi ugovora zoper odredbo o odpravi kršitev, ugotovitvena odločba o odpravi kršitev ter šest odločb o odvzemu dovoljenja za opravljanje zavarovalnih storitev.

Glavne kršitve, zaradi katerih je Agencija izdala odredbe o odpravi kršitev, so se nanašale na nedosledno upoštevanje Zakona o zavarovalništvu.

Kršitve Zakona o zavarovalništvu so se nanašale na kršitve določb v zvezi z opravljanjem zavarovalnih poslov, pravil o obvladovanju tveganj, organizacijo ustreznega sistema notranjih kontrol, vodenjem poslovnih knjig, delovanjem notranje revizije in kršitev določb glede zavarovalne pogodbe ter pogojev za opravljanje dejavnosti zavarovalnega zastopanja.

3.4. SODELOVANJE Z DOMAČIMI IN TUJIMI NADZORNIMI ORGANI IN INSTITUCIJAMI

Pri opravljanju svojega dela Agencija redno sodeluje z ministrstvi, katerih delo zajema tudi področje zavarovalništva, zlasti z Ministrstvom za finance, Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve ter Ministrstvom za zdravje, kakor tudi z Banko Slovenije, Agencijo za trg vrednostnih papirjev, Slovenskim inštitutom za revizijo, Agencijo za javni nadzor nad revidiranjem, Slovenskim zavarovalnim združenjem, Uradom za preprečevanje pranja denarja in Uradom za preprečevanje korupcije.

V skladu s Pravilnikom o medsebojnem sodelovanju nadzornih organov so imeli člani Koordinacije nadzornih organov finančnega sistema v sestavi ministra za finance, generalnega direktorja direktorata za finančni sistem Ministrstva za finance, guvernerja Banke Slovenije, viceguvernerja Banke Slovenije oziroma direktorja Oddelka za bančni nadzor Banke Slovenije, direktorja Agencije za trg vrednostnih papirjev in direktorja Agencije za zavarovalni nadzor v letu 2010 dve srečanji.

Komisija za medsebojno sodelovanje nadzornih organov v sestavi viceguvernerja Banke Slovenije oziroma direktorja Oddelka za bančni nadzor Banke Slovenije, direktorja Agencije za trg vrednostnih papirjev in direktorja Agencije za zavarovalni nadzor je imela v letu 2010 štiri srečanja. V skladu z drugim odstavkom 6. člena Pravilnika, ki določa, da dolžnost sklicevanja sestankov in priprave zapisnika vsako leto preide na drug nadzorni organ, je ta obveznost v letu 2010 prešla od Agencije za zavarovalni nadzor na Banko Slovenije.

Komisija za medsebojno sodelovanje nadzornih organov je v letu 2007 imenovala permanentno delovno skupino za izvajanje operativnih nalog, ki izhajajo iz Zakona o finančnih konglomeratih in pripadajočih podzakonskih predpisov. V omenjeno delovno skupino sta poleg predstavnika Agencije imenovana tudi predstavnika Banke Slovenije in Agencije za trg vrednostnih papirjev. Strokovna skupina za finančne konglomerate se je v letu 2010 sestala enkrat. Delo skupine je bilo v letu 2010 usmerjeno predvsem v izmenjavo podatkov, mnenj in stališč pri ugotavljanju ali katera skupina izpolnjuje pogoje za finančni konglomerat ter tudi izmenjavo podatkov o obstoječem finančnem konglomeratu.

Agencija sodeluje tudi z nadzornimi organi zavarovalnega oziroma finančnega nadzora držav članic EU, Hrvaške, BIH, Srbije, Makedonije, Kosova, Ukrajine in Romunije. V okviru medsebojnega sodelovanja Agencija tudi svetuje nekaterim nadzornim organom glede uvajanja zavarovalniške zakonodaje. Zaposleni na Agenciji pripravljajo tudi gradiva in se udeležujejo sestankov nadzornikov na nivoju mednarodnih zavarovalnih skupin (College Meeting).

3.4.1. Odbor evropskih zavarovalnih in pokojninskih nadzornikov – CEIOPS (EIOPA)

Vse pomembnejše postaja tudi sodelovanje Agencije v Odboru evropskih zavarovalnih in prostovoljnih pokojninskih nadzornikov (angl.: Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors – CEIOPS), ki je bil ustanovljen 28. maja 2004 v Frankfurtu na osnovi odločitve Sveta ECOFIN z dne 20. januarja 2004. Agencija v okviru CEIOPS sodeluje na več nivojih, kar pomeni možnost za soustvarjanje novih zakonodajnih rešitev, hkrati pa tudi možnost za izobraževanje zaposlenih Agencije. Glavno telo/organ CEIOPS predstavlja Skupščina predstojnikov zavarovalnih nadzornih organov držav članic (Members Meeting), Upravni odbor (Managing Board) CEIOPS, ki je sestavljen iz šestih članov, pa vodi in usklajuje delo CEIOPS ob pomoči predsednika in generalnega sekretarja.

S 1. 1. 2011 je bil CEIOPS nadomeščen z novoustanovljenim Evropskim organom za zavarovanja in poklicne pokojnine (angl.: European Insurance and Occupational Pensions Supervisors - EIOPA). EIOPA je del evropskega sistema finančnih nadzornih organov, ki ga sestavljajo trije evropski nadzorni organi (ESA), za bančni sektor (EBA), za sektor vrednostnih papirjev (ESMA) ter za zavarovanja in poklicne pokojnine (EIOPA), kot tudi Evropski odbor za sistemska tveganja (ESRB).

V novembru 2010 je bila ustanovljena posebna štiričlanska komisija – Preselection Committee,

sestavljena s strani 2 predstavnikov EIOPA (iz Slovenije in Luksemburga) ter 2 visokih predstavnic EU komisije (z Direktoratov za notranji trg in konkurenco) z nalogo, da na osnovi dokumentacije in intervjujev s kandidati za predsednika EIOPA izbere in predlaga prioritetno listo kandidatov v potrditev Skupščini EIOPA in končni izbor komisarju za notranji trg.

Trenutno predseduje EIOPA predstavnik portugalske finančne nadzorne institucije, njegov namestnik je predsednik luksemburške nadzorne institucije. Upravni odbor EIOPA pa poleg predsednika sestavlja še šest predstavnikov nadzorov iz držav članic (Avstrija, Irska, Poljska, Italija, Danska in Velika Britanija) in predstavnik Evropske komisije.

V letu 2010 se je direktor sam oziroma s sodelavci udeležil štirih zasedanj Skupščine predstojnikov zavarovalnih nadzornih organov držav članic, in sicer januarja, marca ter novembra v Frankfurtu in julija v Tallinu.

Za izpolnjevanje svojih nalog je CEIOPS ustanovil stalne odbore in projektne delovne skupine. Največjo obstoječo nalogo CEIOPS-a je predstavljal projekt Solventnost II, v okviru katerega je delo delovnih skupin po vzoru že sprejete nove bančne regulative (Basel II) razdeljeno po t.i. stebrih preudarnega nadzora; v okviru prvega stebra delovna skupina pripravlja strokovne rešitve, stališča in nasvete s področja kapitalskih zahtev tako življenjskih kot tudi premoženjskih zavarovalnic, zavarovalno-tehničnih rezervacij in lastnih virov sredstev. V okviru drugega stebra deluje delovna skupina, ki je zadolžena za revizijo nadzornega procesa, delovna skupina v okviru tretjega stebra pa pripravlja stališča s področja računovodenja in razkritij.

Namen navedenega projekta ni samo izboljšati merila v zvezi s kapitalskimi zahtevami in režimom solventnosti, ampak tudi prenoviti obstoječa pravila sistema preudarnega nadzora na področju zavarovalništva in oblikovati celovit sistem preudarnega nadzora. Pri tem ima novi sistem solventnosti glavni cilj varstvo zavarovancev. V ta namen mora nuditi nadzornikom primerna orodja in pooblastila za ovrednotenje celovite solventnosti vseh nadzorovanih subjektov na osnovi ocen vseh važnejših tveganj, ki so jih prevzeli.

Poleg kvantitativnih zahtev, ki jih vsebuje prvi steber, pokriva ta sistem tudi kvalitativne elemente trdnosti določenega zavarovalnega podjetja, kot so npr. primernost in sposobnost uprave za vodenje, primerne notranje kontrole, notranji nadzor, spremljava tveganj itd. K tveganjem usmerjen pristop vključuje tudi uporabo notranjih modelov za upravljanje tveganj in za boljše prikazovanje strukture tveganj kot je to mogoče z dosedanjimi standardnimi formulami izračunov solventnosti. Tako lahko notranji model povzroči tudi višji ali nižji izračun solventnostnega kapitala glede na standardni pristop.

Glavni poudarek projekta Solventnost II je na kapitalskih zahtevah, nadzornih pregledih ter poročanju nadzornikov in javnih razkritjih o individualnih pravnih subjektih. Ne glede na to bodo upoštevani tudi vsi važnejši vidiki nadzora zavarovalnih skupin in finančnih konglomeratov, vključno z izkušnjami na osnovi obeh tovrstnih direktiv iz leta 1998 oziroma 2002. Pri tem je enako pomembna uporaba notranjih modelov ocenjevanja tveganj v finančnih skupinah, način sprejemanja odločitev pri materinski družbi, primerna delitev odgovornosti med različnimi nadzorniki, ocena pravil za porazdelitev kapitala itd.
V okviru CEIOPS-a so delovali še naslednji stalni odbori oziroma skupine:

- skupina za pokojninska zavarovanja;
- skupina za finančno stabilnost oziroma makroekonomske vidike zavarovalništva;
- skupina za poenotenje nadzorne prakse po državah članicah EU;
- skupina za vprašanja zavarovalnih posrednikov;
- skupina za revizijo t. i. Sienna Protocola o sodelovanju nadzornikov pri čezmejnih zavarovalnih poslih.

V okviru projekta Solventnost II so v okviru CEIOPS-a delovali tudi začasni odbori, in sicer ustanovljeni skladno s področji predloga nove solventnostne direktive, in sicer:

- skupina za finančne zahteve;
- skupina za notranje modele;
- skupina za notranje upravljanje, nadzorni pregled in poročanje;
- skupina za nadzor zavarovalnih skupin.

Predstavniki Agencije za zavarovalni nadzor so v letu 2010 aktivno sodelovali v različnih delovnih skupinah CEIOPS-a, in sicer v skupini za finančne zahteve, v skupini za notranje upravljanje, nadzorni pregled in poročanje, v skupini za notranje modele, v skupini za poklicna pokojninska zavarovanja in v skupini za nadzor zavarovalnih skupin.

V začetku letu 2010 je CEIOPS posredoval Evropski Komisiji predloge za sprejem izvedbenih ukrepov, ki jih mora sprejeti Evropska Komisija na podlagi določb Direktive 2009/138/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2009 o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost II).

V letu 2010 je bil za vodjo delovne skupine za finančne zahteve [angl.: Financial Requirement Expert Group] imenovan nov vodja delovne skupine. Hkrati je v letu 2010 mag. Jerneju Merharju prenehala funkcija podpredsednika ekspertne skupine za finančne zahteve, na katero je bil imenovan na sestanku, ki je bil 27. in 28 junija 2007.

Ekspertna skupina za finančne zahteve se je v letu 2010 sestala na osmih dvodnevnih sestankih. Težišče dela je bilo usmerjeno v dokončanje predlogov za sprejem izvedbenih ukrepov in pripravo dokumentov za izvedbo pete kvantitativne študije učinkov Solventnosti II na zavarovalnice. V letu 2010 je Ekspertna skupina za finančne zahteve začela pripravljati tudi tehnične standarde in navodila za tako imenovan »Level 3«.

Delovna skupina za področje zavarovalno-tehničnih rezervacij je v letu 2010 usmerila svoje delo v pripravo aktuarskih navodil in tehničnih standardov. Tehnični standardi, ki jih pripravlja delovna skupina za področje zavarovalno-tehničnih rezervacij, se nanašajo na časovno strukturo netvegane obrestne mere in na določitev časovnih okvirov za zavarovalno pogodbo (Contract boundaries).

Aktuarska navodila bodo urejala področja kot so:
- postopek preverjanje izračuna najboljše ocene zavarovalno-tehničnih rezervacij,
- standardov zagotavljanja ustreznosti, popolnost in natančnost podatkov,
- kako naj se vrednotijo bonusi, pogodbena upravičenja, finančne garancije in obnašanje zavarovancev,
- proporcionalne in poenostavljene metode vrednotenja zavarovalno-tehničnih rezervacij,
- upoštevanje stroškov v izračunu najboljše ocene,
- vrednotenje zavarovalno-tehničnih rezervacij, ki jih lahko zanesljivo nadomestimo z uporabo finančnih instrumentov,
- vrednotenje bodočih ukrepov uprave,
- izračun premijske rezerve,
- upoštevanje mnenja ekspertov,
- kako naj se določi vrednost bodočih dobičkov, ki so postavka lastnih sredstev,
- načelih izračuna marže za tveganje in
- razstavljanje zavarovalnih obveznosti v posamezne zavarovalne vrste.

Zaradi širokega področja dela Ekspertne skupine za finančne zahteve so bile v njenem okviru, poleg prej omenjene delovne podskupine za področje zavarovalno-tehničnih rezervacij, oblikovane še tri podskupine, in sicer za pripravo podrobnejših predpisov na področju lastnih virov sredstev, za izračun kapitalskih zahtev za posamezna tveganja zavarovalnic in za izračun minimalnih kapitalskih zahtev. Zaradi pomena lastnih virov sredstev, ki predstavljajo vir za izpolnjevanje kapitalskih zahtev, se je tako v Ekspertno skupino za finančne zahteve kot tudi v delo njene podskupine, ki se ukvarja z obravnavo lastnih virov sredstev (angl.: own funds), kot članica, v zadnjem četrtletju leta 2008, vključila tudi predstavnica Agencije. Navedena podskupina je v omenjenem obdobju leta 2008 začela s pripravo prvih osnutkov za nasvete Evropski Komisiji s področja lastnih virov sredstev.

V letu 2009 je zgoraj navedena podskupina napisala štiri nasvete, ki predstavljajo predlog izvedbenih predpisov za obravnavo lastnih virov sredstev zavarovalnic in se nanašajo na razvrstitev in primernost lastnih virov sredstev, odobritev pomožnih lastnih virov sredstev, obravnavo udeležb in t.i. omejene sklade (angl.: ring-fenced funds) zavarovalnic. Prva dva dokumenta je CEIOPS predložil Komisiji novembra leta 2009, druga dva pa januarja 2010.

V letu 2010 se je podskupina za lastne vire sredstev na svojih področjih dela lotila priprave tretje

stopnje predpisov v t.i. Lamfalussyjevem procesu, in sicer predlogov smernic (angl.: guidelines), ki se nanašajo na razvrstitev in primernost lastnih virov sredstev, na odobritev pomožnih lastnih virov sredstev in na oceno ter odobritev razvrstitve postavk lastnih virov sredstev, ki niso zajeti v seznamu primernih lastnih virov sredstev. Vse predloge navedenih smernic podskupine za lastne vire sredstev je obravnavala tudi njena krovna skupina, to je ekspertna skupina za finančne zahteve (FinReq) in jih še v letu 2010 poslala v proces predhodnega posvetovanja zainteresiranim stranem (angl.: stakeholders). Vzporedno s pripravo navedenih predpisov je podskupina za lastne vire sredstev s skupino CEIOPS za notranje upravljanje, nadzorni pregled in poročanje sodelovala tudi pri pripravi obrazcev za poročanje o lastnih virih sredstev.

CEIOPS je oblikoval tudi posebno delovno telo »Illiquidity premium task force« v katerega so bili imenovani tudi predstavniki industrije in Evropske komisije. Omenjeno delovno telo je imelo za nalogo, da prouči upravičenost upoštevanja korekcije časovne strukture netvegane obrestne mere za tako imenovan pribitek »illiquidity premium«.
Pomembna naloga ekspertne skupine FinReg in njenih podskupin je bila v letu 2010 tudi pomoč Evropski komisiji pri pripravi tehničnih specifikacij za izvedbo pete študije kvantitativnih učinkov direktive Solventnost 2 (QIS 5), nato pa sodelovanje pri pripravi poročila CEIOPS o navedeni študiji.

V obdobju od avgusta do konca novembra 2010 je Agencija za zavarovalni nadzor v Sloveniji izvedla peto kvantitativno študijo učinkov QIS5. V študiji je sodelovalo šestnajst od skupaj sedemnajst zavarovalnic, ki delujejo na slovenskem zavarovalnem trgu. Omenjena študija je upoštevala predloge izvedbenih ukrepov na kapitalske zahteve in kapitalsko ustreznost zavarovalnic.

Agencija s svojim predstavnikom že štiri leta aktivno sodeluje v Odboru za nadzor zavarovalnih skupin. V letu 2010 se je odbor 8 krat sestal na dvodnevnih sestankih. V tem obdobju je bilo delo odbora osredotočeno na pripravo Level 2 izvedbene zakonodaje in Level 3 navodil. Glavna področja dela so sklop ugotavljanja solventnosti skupin, transakcije znotraj skupin, nadzor skupin s centraliziranim upravljanjem, obravnavo udeležb, lastno ocenjevanje tveganj in solventnosti, delovanje kolegijev nadzornikov v okviru skupin, interni modeli skupin ter tabele za poročanje. Pomemben del proučenih (vhodnih) gradiv tega odbora predstavljajo predlogi Ekspertne skupine za finančne zahteve. Konstantno še ne dovolj rešeno vprašanje ostaja obravnava solventnosti in lastnega kapitala (nenadzorovanih) holdingov.

Predstavnik Agencije se je v letu 2010 trikrat udeležil zasedanj Rewiew Panel skupine, katere prvenstvena naloga je kontrola držav članic ali spoštujejo in odpravljajo napake pri svojem nadzoru po določilih General Protocol-a in Helsinki Protocol-a. V ožji skupini strokovnjakov je zaradi kršitev določil sodeloval predstavnik Agencije v neposredni (on-site) kontroli v eni večjih držav članic in posredni (pismeni) kontroli še v drugi članici.

Agencija je s svojim predstavnikom aktivno sodelovala v delovni skupini za zavarovalne jamstvene sheme – Task Force for Insurance Guarantee Schemes, pri pripravi tovrstne EU direktive. Leta naj bi bila pripravljena do konca leta 2011, kar bo zaradi različnosti mnenj pomembnih držav, predvsem velikih zavarovalnih skupin, glede kriterijev prevzema finančnih posledic insolventnih zavarovalnic za različne države, težko uresničljivo. Za Slovenijo bo ta direktiva podobno kot jamstvene sheme za bančne depozite pomembna tako z vidika matične (home) države kot zaradi tujih zavarovalnih hčera pri nas tudi z vidika gostiteljske (host) države – v primerih insolventnosti posameznih zavarovalnih entitet.

Ena od pomembnih zahtev EU Komisije je tudi, da EIOPA oceni skladnost zavarovalne zakonodaje in nadzornih praks – ekvivalentnost v izbranih tretjih državah z evropskimi. Komisija je za prvo skupino ocenjevanj izbrala Švico, Japonsko in Bermude. Agencija se je v EIOPA trudila, da bi v prvi izbor prišla še ena ali dve državi – bivši republiki, kjer imajo slovenske zavarovalne skupine svoje hčere, vendar ni uspela.

V okviru skupine za notranje upravljanje, nadzorni pregled in poročanje (angl.: Internal Governance,

Supervisory Review and Reporting Expert Group – IGSRR) delujejo tri delovne skupine: Podskupina 1 (SG1): Vprašanja povezana z računovodstvom, Podskupina 2 (SG2): Sistem upravljanja in Podskupina 3 (SG3): Poročanje in ostalo. Skupina je v letu 2010, ne glede na to, da izvedbeni predpisi (takoimenovani Level 2) še niso bili objavljeni, pripravljala predloge navodil (Level 3).

Na nivoju skupine IGSRR sta v letu 2010 sodelovali dve predstavnici Agencije. Naloge strokovne skupine IGSRR so:

- priprava postopka in procesa nadzora (Supervisory Review Proces),
- priprava preglednosti in odgovornosti nadzornih organov (metode, kriteriji, zakonski in podzakonski akti, pogostost pregledov itd.),
- priprava nadzornikovih zahtev o poročanju zavarovalnic glede sistema upravljanja, upravljanja s tveganji, notranjih kontrol in notranje revizije ter drugih zahtev za uprave zavarovalnic, vključno z naložbeno politiko (System of Governance, ORSA),
- priprava predloge oziroma podlage za količinsko in kakovostno poročanje (Quantitative and Oualitative Reporting Templates) zavarovalnic, pozavarovalnic in skupin, usklajeno in poenoteno na evropski ravni,
- vzpostavljanje ustrezne ravni usklajevanja vsebine in oblike poročanja nadzornikom o kapitalski ustreznosti, finančnem stanju in kapitalskem dodatku (Capital Add On),
- priprava zahtev v zvezi z javnim razkritjem informacij,
- obravnavanje računovodskih vprašanj, ki so v interesu nadzornikov v EU, zlasti spremljanje dogajanja pri mednarodnem odboru za računovodske standarde (IASB) ter udeležba in prispevek CEIOPS na področju Mednarodnih standardov računovodskega poročanja,
- obravnavanje metod in predpostavk za vrednotenje sredstev in obveznosti, razen zavarovalno-tehničnih rezervacij; priprava smernic za finančno poročanje za nadzornike, vključno z načeli vrednotenja in kazalniki uspešnosti.

Agencija ima predstavnico tudi v Skupini za poklicna pokojninska zavarovanja, katera deluje z namenom boljšega in lažjega razumevanja ter implementacije direktive o dejavnostih in nadzoru institucij za poklicno pokojninsko zavarovanje (IORP direktiva). Z vidika ekonomske pomembnosti poklicnih pokojninskih zavarovanj in njihov potencialen vpliv na finančno stabilnost so nadzorniki poklicnih pokojninskih zavarovanj naprošeni, da povečajo pozornost pri zagotavljanju solventnosti institucij, ki nudijo poklicna pokojninska zavarovanja ter nadgradijo nadzorno prakso. Skupina nudi tudi podporo pri vzpostavljanju temeljev za sodelovanje nadzornih institucij.

V letu 2008 je omenjena skupina začela projekt, ki mora povzeti zakonodajo različnih držav članic na področju notranjega vodenja in upravljanja s tveganji in pripraviti priporočila. Projekt se je nadaljeval v letu 2010. Ravno tako je s projektom o poročanju nadzornikom, ki mora pripraviti posnetek stanja. V letu 2010 se je omenjena skupina ukvarjala tudi s finančno krizo, ki je prizadela institucije za poklicno pokojninsko zavarovanje, ter zato pripravila več poročil, ki se nanašajo na rezultate finančne krize. Skupina je pripravila tudi poročila glede ločevanja naložb in obveznosti v izjemnih situacijah, o informacijah, razkritih zavarovancem pred sklenitvijo pogodbe, glede upravljanja in notranje kontrole v institucijah za poklicno pokojninsko zavarovanje, poročanju nadzornim organom, pokojninski shemi z vnaprej določenimi prispevki in razvoju notranjega trga. Ker se Evropska komisija pripravlja tudi na možno izdajo nove direktive na področju pokojninskih zavarovanj, so bile vse interesne skupine pozvane, da podajo odgovor na zeleno knjigo o pokojninah.

V letu 2009 se je začelo tudi intenzivno sodelovanje s skupino za varovanje pravic potrošnikov, s katerimi je skupina za poklicna pokojninska zavarovanja preverila obstoječe prakse posameznih držav (posnetek stanja) predvsem na področju pritožb zavarovancev in pripravila priporočila državam članicam, kje so najpogostejše težave in kako jih odpraviti.

CEIOPS je tudi v letu 2010 pripravil in na spletni strani objavil večino posvetovalnih dokumentov, ki jih je od CEIOPS-a zahtevala Evropska Komisija in bodo Evropski Komisiji osnova za pripravo izvedbenih ukrepov.

Predstavniki Odbora evropskih zavarovalnih in prostovoljnih pokojninskih nadzornikov CEIOPS, Odbora evropskih bančnih nadzornikov CEBS (od 1. 1. 2011 EBA) ter Odbora evropskih nadzornikov za trg vrednostnih papirjev CESR (od 1. 1. dalje ESMA) so v Bruslju v novembru 2005 podpisali protokol o sodelovanju in koordiniranju nadzora, izmenjave informacij in ostalih nalogah skupnega interesa. Glede na to, da odbori že sodelujejo, pa je namen protokola, da se to sodelovanje še poglobi in sodelovanje med odbori tudi formalizira. Praktični vidiki protokola so zagotavljanje izmenjave informacij, izmenjava izkušenj, zmanjšanje obremenitev nadzornikov, zagotavljanje osnovnih pogojev za funkcioniranje vseh treh finančnih odborov in izdelava skupnih poročil za ustanove Evropske skupnosti in njene komiteje.

Agencija je skupaj s predstavnikom Ministrstva za finance sodelovala tudi v pogajanjih, ki jih Evropska komisija v okviru Expert Group on Insurance Solvency izvaja za spremljanje izvedbene zakonodaje – predpisov (Level 2 Implementing Measures) za Direktivo Solvency II. Ta pogajanja so se med 27 članicami začela maja 2009 in se nadaljevala tudi v letu 2010. Predstavnik Agencije se je udeležil in aktivno sodeloval na štirih eno ali dvodnevnih pogajanjih.

V mesecu februarju 2006 je bila ustanovljena tudi delovna skupina, zadolžena predvsem za poenotenje zavarovalnih postopkov v državah članicah. Članstvo omenjene delovne skupine »Compass« (Task Force on COnvergence and iMPAct aSSessment) sestavlja 5 predstojnikov zavarovalnih nadzornih organov, tudi iz Agencije za zavarovalni nadzor. Navedena delovna skupina se je v začetku leta 2007 preoblikovala v Convergence Committee, njena prva naloga pa je priprava navodil o prihodnji reorganizaciji nadzornega organa v luči novega solventnostnega režima ter izobraževanje in izmenjava zaposlenih v okviru nadzorov EU.

Agencija sodeluje tudi v odboru za finančne konglomerate - v JCFC (Joint Committee on Financial Conglomerates), pred začetkom leta 2009 se je imenoval IWCFC (Interim Working Committee on Financial Conglomerates) in je bil ustanovljen na pobudo CEBS-a, CEIOPS-a in CESR-a za področje implementacije direktive o finančnih konglomeratih. Njegovo delo je usmerjeno predvsem na naslednja področja: ugotavljanje finančnih konglomeratov, zagotavljanje usklajenosti nacionalnih nadzornih praks, vpliv sektorskih pravil na izračunavanje kapitalskih zahtev, posli v skupini in koncentracija tveganj, enakovreden nadzor v tretjih državah, sporazumi držav članic o medsebojnem sodelovanju pri izvajanju nadzora nad finančnimi konglomerati. Omenjeni odbor se je v letu 2010 sestal na štirih srečanjih, predstavniki Agencije so se udeležili enega v Frankfurtu.

3.5. OSTALO DELO AGENCIJE ZA ZAVAROVALNI NADZOR

Zaposleni Agencije so se v letu 2010 udeležili številnih delovnih sestankov ter določenih seminarjev in strokovnih posvetov.

Na sedemnajstih Dnevih slovenskega zavarovalništva v Portorožu je direktor tudi aktivno sodeloval z referatom. V decembru je predstavnik Agencije aktivno sodeloval z referatom na srečanju udeležencev srednje Evrope v Zagrebu. Ostali seminarji, posveti, zasedanja, tečaji in konference, ki so se jih zaposleni udeležili v letu 2010, so še Simpozij za zavarovalniške nadzornike vzhodne in centralne Evrope ter centralne Azije v Beogradu glede solventnosti II. in nadzornih tehnik, Simpozij računovodij na Otočcu, Dnevi slovenskih pravnikov in Dnevi slovenske uprave v Portorožu, Posvet revizorjev v Radencih, Simpozij o računovodstvu, reviziji in financah v Portorožu in Seminar o mednarodnih standardih računovodskega poročanja in revizije ter posebnosti pri sestavljanju in revidiranju letnega poročila za leto 2010 v Ljubljani.

Oblikovanje: IDEARNA